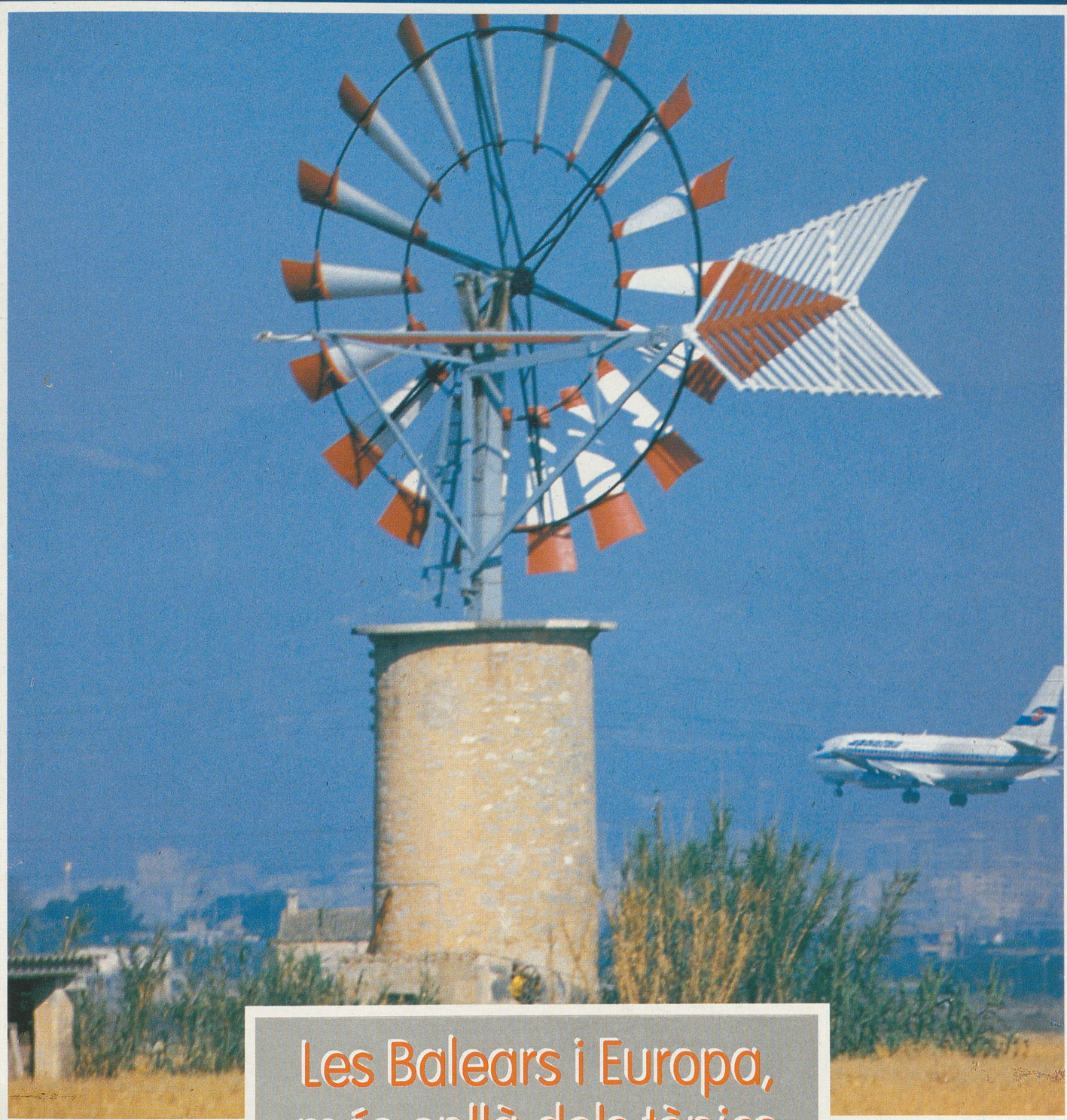

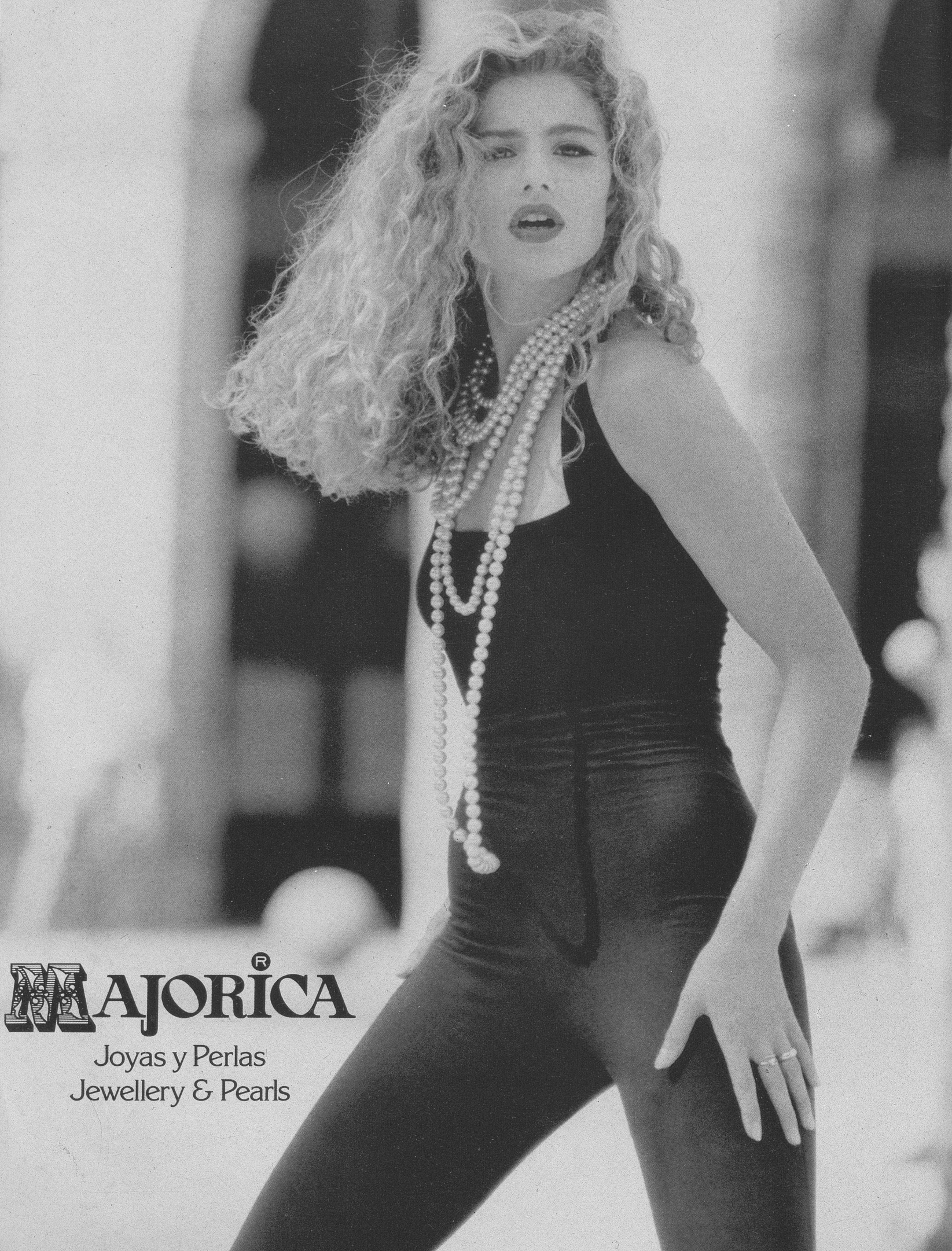
ona

Quadern de debat

3 - octubre 1992 - 400 ptes.

Les Balears i Europa,
més enllà dels tòpics

MAJORICA[®]

Joyas y Perlas
Jewellery & Pearls

Edita: Fundescoop - Balears.

Directora-Delegada: Sinfo García Gómez.

Assessor Jurídic: Juan A. González.

Director: Sebastià Verd.

Consell Assessor: Empar Rocabruna (economista), Pere Mascaró (economista), Antoni Fleixes (economista), Jaume Garau (psicòleg), Mateu Carrió (arquitecte), Pedro Calvo (administratiu), Josep Forteza Rei (empresari), Juan González (advocat), Sinfo García (directora Fundescoop).

Secretària de Redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Gina Garcías, Antoni Llompart, Miquel Massutí, Joana M. Roque, Josep Rosselló.

Disseny: A. Caro

Realització: Alpha-3, Serveis Editorials.

Administració i Publicitat: Fundescoop-Balears.
Sant Miquel, 68 A, 5. Tel. 72 72 58. Fax 71 40 21.
07002-Palma de Mallorca

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 400 pessetes

Subscripció: 3.500 ptes. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades).

Europa, més enllà dels tòpics

Després d'haver dedicat els dos primers números d'ONA a analitzar el passat de les nostres Illes i alguns dels principals condicionats del desenvolupament econòmic, hem cregut convenient i oportú tractar ara d'Europa. Les Balears és una de les 170 regions europees que es veuran afectades pels acords de Maastricht. Europa -ens diuen- és el futur o, si més no, és el camí cap al manteniment de la prosperitat d'aquestes Illes les quals, coincidint amb el procés d'unitat europea, s'han d'enfrontar a una profunda reconversió del seu model econòmic.

Europa i les noves directrius (d'aquí a tres mesos entra en vigor la lliure circulació de persones, de capitals i de serveis) poden ser un entrebanc quan es tracta de refer l'economia, però, segons es pot llegir a aquest número d'ONA, sense Europa no hi ha sortida. Ningú no regalarà res, Brussel·les, evidentment, tampoc no ho farà. S'haurà de lluitar molt, però fora d'Europa la prosperitat és impossible, **"Les Balears, a l'hora de Maastricht"** (pàgs. 4-11).

Fèlix Pons, president del Congrés de Diputats llança un autèntic missatge d'amor a Europa que l'entrevistadora ha titulat **"I love you, Europa"** (pàgs. 12-17). Al seu costat, el comissari europeu Abel Matutes explica la necessitat que tenim de la Comunitat Econòmica i diu que **"Europa pot ajudar a la reconversió turística"** (pàgs. 18-23), una reconversió que urgeix, però que és difícil d'escometre perquè, entre altres coses **"A les Illes manca lideratge social"** (pàgs. 24-29) en paraules de l'ex-ministre de treball, Santiago Rodríguez Miranda.

Europa serà el principal mercat del món, un mercat enormement competitiu que necessita **"Imaginació, Tradició i Disseny"** (pàgs. 30-35), un eslògan que serveix per definir les necessitats del sector del calçat en una entrevista a Llorenç Fluxà, però que també pot ser utilitzat pels altres sectors econòmics, industrials o de serveis.

Parlarem també a aquest número d'una altra Europa, la de les ciutats **"Sis ciutats d'Europa"** (pàgs. 36-41) és el títol de l'entrevista a l'economista Pere Costa (pàgs. 36-41). Finalment també tractarem del futur de les nostres Illes, definit per **"Cambrers i bates blanques"** (pàgs. 42-47) en una Taula Rodona amb Joan Gual, Teresa Riera i Antoni Garcia.

I ara hem d'esperar que el referèndum de França -que encara no s'ha celebrat a l'hora de tancar aquest número- no hagi significat cap fre irreparable per a la unitat europea.

Tarja de subscripció

ona
Quadern de debat

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura

Europa va decidir a Maastricht el camí cap a la unitat. Les Illes Balears, com a una de les 170 regions de la Comunitat Europea, veuen el seu futur en un nou context, sense deixar de ser un destí turístic dins de la que serà principal potència econòmica del món. Aquest fet, però, implica canvis d'actitud, en un moment que l'economia insular necessita reformes estructurals importants per adequar-se a les demandes del mercat. Quin pot ser el paper d'un petit país illenc com el nostre dins l'Europa del 2000? Vet aquí un debat que encara no s'ha plantejat.

Les Balears, a l'hora de Maastricht

per Sebastià Verd

D'aquí a tres mesos, el primer de gener de 1993, entrarà en vigor la lliure circulació de persones, capitals, béns i serveis entre tots els dotze estats membres de la Comunitat Europea. Això vol dir, entre altres coses, que els europeus podrem residir lliurement a qualsevol país comunitari, fer feina, invertir i poder votar i ser elegits en les eleccions municipals. Però aquesta data no tancarà cap procés, sinó que significa únicament una passa més cap a la unió política, econòmica i monetària que és la fita fixada a Maastricht a començament d'enguany per a finals de segle. Tot això afecta ja de forma directa la convivència dels països europeus, per molt petits que siguin, com és al nostre cas balear, on trenta-cinc mil estrangers residents ja podran votar a les pròximes eleccions locals. A més, com és lògic suposar, els canvis implicaran efectes econòmics i socials derivats de la nova situació, que arribaran a totes les llars de les Illes. Ningú no se'n fugirà dels efectes de la nova Europa en construcció.

LES BALEARS SÓN EUROPA, MÉS ENLLÀ DELS TÒPICS

Quin són aquests canvis? La resposta és difícil perquè significaria esbrinar el futur i, per moltes pautes que els governants dels països comunitaris hagin donat, la capacitat d'endevinadors és una virtut que no tenim. Fins ara sabem que les Balears han viscut en els darrers trenta anys el major trasbalsament de la seva història, amb uns efectes de prosperitat econòmica a curt termini que l'han duta a ser considerada com a regió europea a tots els efectes, és a dir, amb una renda semblant a la mitjana europea, mentre que la major part de la resta de regions espanyoles es veu enfonsada a la cua de les estadístiques del desenvolupament europeu. Això ha provocat una sensació triomfalista entre un ample sector de

la societat insular, que ben segur mereix el qualificatiu de tòpica, una sensació que a la llarga provoca un rebuig a cercar noves alternatives davant el mercat únic europeu ja que -com s'ha dit i repetit fins a assaciar- "les Balears ja són Europa des de fa molts anys".

Aquesta afirmació, al costat de l'altra que diu que les Balears aporten molt més a la hisenda central espanyola que no els beneficis que rep de l'Estat, constitueix l'eix d'un nou i perillós "nacionalisme" (així, entre cometes) econòmic que, per no voler veure més enllà de les butxaques, pot significar el principal entrebanc a una política modernitzadora de la mateixa economia sobre la qual ara basen falsament les seves tesis. La construcció d'Europa i els nacionalismes integradors són, evidentment, una altra cosa. El model econòmic de les Balears és avui sobradament discutit, és un model que mira més el passat que no el futur (ONA, número 1) i per modificar-lo s'ha de tenir present el nou marc polític, i evidentment també social, en el qual s'haurà de moure. Això no vol dir baratar el turisme per un altre motor de desenvolupament, sinó rectificar errades i replantejar situacions de consum excessiu dels recursos escassos (tal com ja vàrem voler reflectir en el número 2 d'ONA), de la mateixa manera que tampoc no es pot oblidar la necessitat de trobar una cohesió interna capaç d'aglutinar idees col·lectives.

BALEARS I C.E., PARALLELISMES HISTÒRICS

La nova Europa no pot deixar de banda les diferents cultures i situacions socio-culturals de cadascuna de les seves nacions i regions. En aquest sentit, la idea que les Illes ja eren europees des de feia estona, des d'abans de l'entrada d'Espanya a la C.E.E. és un tòpic contra el qual cal lluitar o, si més no, tractar

d'harmonitzar aquesta idea amb un seguit d'accions polítiques i socials que facin que les Balears tinguin, malgrat tot, un pes específic dins Europa més enllà de ser un simple lloc de vacances de sol i platja.

Però fins i tot els tòpics tenen la seva raó de ser. En el cas balears hi ha una parel·lelisme evident entre el seu desenvolupament turístic de masses i la reconstrucció europea després de la darrera Guerra Mundial. La idea de constituir un gran mercat comú que impossibilitàs futures accions bèl·liques entre els països signants desenbocà en la firma del tractat de Roma de 1957. Fou el moment en què fins i tot el govern franquista reaccionà davant l'evidència i s'obrí als capitals estrangers i al turisme -com a base financera dels plans d'estabilització- que, al cap i a la fi, marcaren la pauta del "boom" que va venir tot seguit. La construcció de la unitat europea corre paral·lela al desenvolupament turístic a mesura que la prosperitat continental fa que el turisme esdevengui una necessitat social. Les vacances al sol significaren una demanda que, en mans dels intel·ligents "Tour Operators", esdevengué un negoci opulent tot d'una que els transports massius en avió varen fer possible desplaçar grans masses de gent per períodes curts de temps. En aquest sentit és cert que les nostres illes s'incorporaren a Europa tot d'una. El capital europeu facilità la inversió dels hotelers locals i capgirà, de fet, el rumb de la història, atès que el camí del turisme ja va ser irreversible des del anys seixanta. Ho continua essent actualment, si bé necessitat d'una profunda transformació que, curiosament, també coincideix en el temps amb un dels nous reptes que ha d'enfrontar Europa, el repte de la unitat política i econòmica que haurà de fer de les situacions entre el gegant continental i tots i cadascuns dels dauids regionals, inclòs l'illenc, una realitat integradora en lloc d'una relació de dependència com ha succeït fins ara.

EUROPA, UNA UNITAT NECESSÀRIA I INEVITABLE

En definitiva, arribats fins aquí, ens hauríem de demanar per què Europa? Si per alguns, sense sortir del plànol econòmic, la relació espanyola de les Balears ja és de pura dependència, què hi guanyarem amb una realitat molt més

grossa i complexa? Aquestes preguntes, com ja hem apuntat abans, no tenen una fàcil resposta. Tal volta convengui descobrir primer els orígens del procés d'unitat europea. En el 1956, després de la Guerra Mundial, Europa es trobava totalment desfeta. En menys de mig segle dues grans conflagracions havien tengut com a principal protagonista una Europa dividida i enfrontada entre si no només per qüestions ideològiques sinó també de mercat. D'aquí sorgí la idea de Jean Monet i de De Gasperi, al costat de polítics com De Gaulle i Adenauer, que varen veure en un Mercat Comú Europeu una amplíssima regió econòmica on estructurar la

*Més enllà dels tòpics.
Acte folklòric-polític a Sa Llotja*

futura prosperitat dels seus respectius països al mateix temps que volien impedir nous esclats bèl·lics entre ells. Un món dividit en dos grans blocs, Est i Oest, facilitava la idea d'unitat occidental.

UNA HISTÒRIA EN EVOLUCIÓ CONSTANT

D'aquesta manera arribà el 18 d'abril de 1951 en què es constituí la Comunitat Europea del Carbó i l'Acer, i el 25 de març de 1957 quan se signà el Tractat de Roma, mitjançant el qual neixia el Mercat Comú, l'Europa dels sis (França, Alemanya, Itàlia, Holanda, Bèlgica i Luxemburg) que marcarien les pautes de la construcció europea fins a 1973, any en què s'incorporaren el Regne Unit, Irlanda i Dinamarca. Finalment el 1981 es donà pas a un nou soci, Grècia i cinc anys després, als dos darrers: Portugal i Espanya.

Amb tot això, des de 1974, Europa compta amb un Consell de Caps d'Estat i de Govern que es reuneixen periòdicament i des de 1976 amb un Parlament elegit per sufragi universal, així com amb un sistema monetari comú des de 1979. Aquesta és, a grans trets, la història d'un continent sempre enfrontat que s'ha d'acostumar a "la idea de viure junts, de dependre els uns dels altres i de limitar la sobirania de molts d'àmbits" tal com afirmà recentment el periodista francès Jean Daniel. Una història en constant evolució, perquè s'adapta als corrents que bufen sobre la realitat continental.

Aquesta és, sobretot, la història prèvia al 7 de febrer d'enguany en què nous esdeveniments internacionals desencadenaren la signatura del tractat de Maastricht. El 1985 Jacques Delors havia proposat l'acta única que significava per al 31 de desembre de 1992 la formació d'un espai europeu sense fronteres interiors, en el qual s'assegurava la lliure circulació de persones, mercaderies, serveis i capitals. Aviat, però, es va veure que tot allò, a pesar de significar una gran passa endavant era insuficient. Si més no, la caiguda del mur de Berlín, amb la reunificació alemanya, la pràctica total desaparició del comunisme i sobretot el trencament de la Unió Soviètica, havien modificat radicalment la divisió del món. El sistema de blocs quedava superat i això donava peu a la configuració d'una societat universal regida quasi exclusivament per les lleis del mercat i de la competència. Estats Units i El Japó apareixien, sense deixar de ser els aliats polítics de la guerra freda, com a nous enemics comercials. Al nou món, si Europa volia ser una gran potència, no li quedava més remei que fer-se gran i mantenir-se unida. Maastricht va ser la resposta a la nova situació.

MAASTRICHT, LA PROPOSTA DE FUTUR

Fa un any, després de la Guerra del Golf, en la qual Estats Units exerciren un lideratge absolut davant una Europa de criteris dividits, el president de l'imperi americà George Bush llançà la idea d'un nou ordre mundial. De fet el que volia era un nou ordre en el qual tots els països del món, inclosa Europa i la ex-Unió Soviètica, fossin tributaris de l'Imperi, traduint així a valors econòmics la seva supremacia militar. Bush volia aprofitar el lideratge polític-militar per fer desaparèixer els sistemes proteccionistes de tercers països, principalment d'Europa i del Japó, que provoquen greus problemes de competitivitat a la indústria nord-americana, però no obtengué

cap resposta positiva. El Japó li tancà materialment les portes, mentre que Europa reaccionà amb el tractat de Maastricht, atès que no es volia convertir en bloc subsidiari de les grans potències de l'àrea del Pacífic.

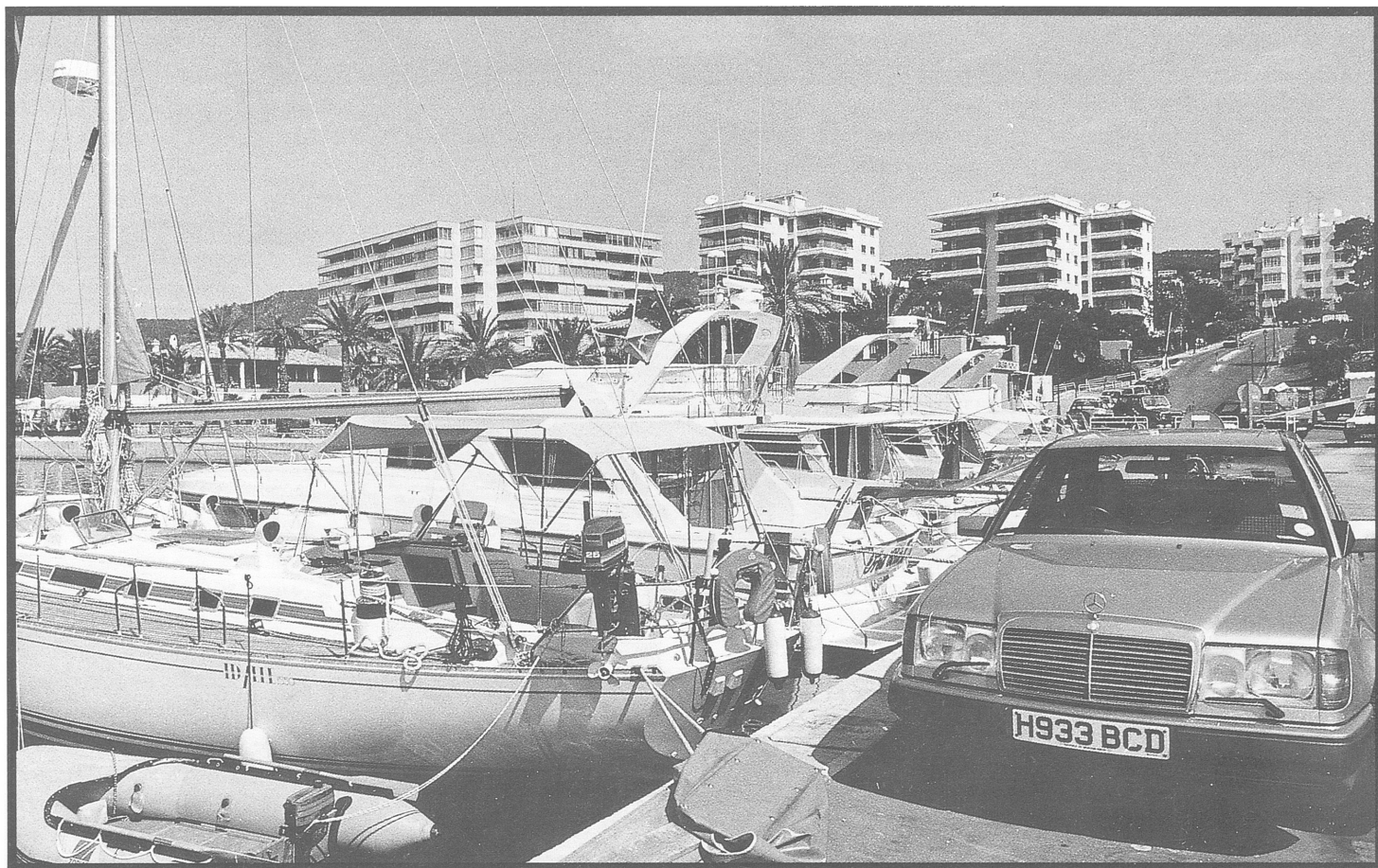
El nou ordre mundial no serà, d'aquesta manera, un ordre imposat des d'un sol indret geogràfic, sinó des de dos o tres punts universals, un dels quals pot ser Europa si s'arriben a complir els objectius de Maastricht. Però els objectius encara són lluny d'aconseguir-se i, a més, Europa s'enfronta a problemes interns de manca de solidaritat entre països rics i pobres, així com amb greus problemes entre els estats veïns que, en un futur, haurien de poder formar part de la mateixa unitat política. Per primera vegada des de la Guerra Mundial un conflicte bèl·lic ha esclatat dins del continent sense que la Comunitat Europea hagi sabut donar-li una resposta adequada. D'altra banda el "no" danès en el referèndum de ratificació del tractat de Maastricht significà un cop molt dur, només superat per l'ampla victòria del "sí" a Irlanda, a l'espera del que pugui succeir a França (el resultat del referèndum no és conegut encara a l'hora de redactar aquest número d'ONA), de manera que s'ha de dir que encara no hi ha res escrit de forma definitiva.

A FAVOR I EN CONTRA DE MAASTRICHT

Maastricht es bateja entre crítiques a favor i crítiques en contra, tant entre l'esquerra tradicional com entre la dreta de sempre. Segons ens ha dit des d'Eivissa el comissari europeu Abel Matutes tal vegada sigui hora de plantejar seriosament no què guanyarem dins Europa amb Maastricht sinó què podem perdre de no dur endavant el compliment del tractat. Matutes va més lluny i afirma que "sense Maastricht Europa hauria donat una gran passa cap a convertir-se en la principal potència econòmica del tercer món". Es tracta ara, des d'Espanya o des de les Balears, de saber què ens convendria més si ser cua de lleó o cap de ratolí. La resposta que vol donar el Govern espanyol de Felipe González no és cap de les dues, sinó la de voler formar part integral del cos del Lleó i per això el pla de convergència tant debatut i que tantes repercussions social registra a tot l'Estat i particularment a les Balears, però aquesta ja és una altra història que tot d'una tractam d'analitzar. Per començar, què és Maastricht? Els tractats d'unió política, econòmica i monetària signifiquen el punt de partida d'un procés que ha de dur a la plena integració europea. És, evidentment, un camí llarg i prou complex, que ve marcat per distintes etapes, la darrera de les quals preveu una Europa amb una sola moneda i un sol banc central, així com una sola política exterior i de seguretat. La fita és el 2000, però d'aquí a quatre anys, el 1996, els caps d'Estat i de Govern de la Comunitat es tornaran reunir per revisar els acords i, segons s'espera, aprofundir la reforma cap a una estructura federal de la C.E.

Els objectius de Maastricht, ara per ara i de forma resumida són:

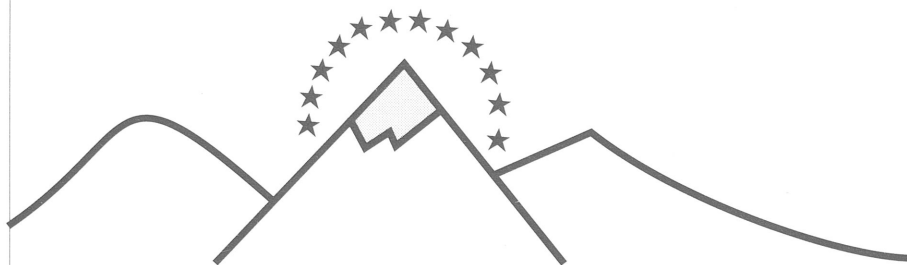
Doblers - Una moneda única l'any 1999, una moneda que, no obstant això, podrà ser creada el 97 si almanco set dels estats membres reuneixen les condicions de convergència. La moneda serà l'ECU i significarà, també, la creació d'un banc central europeu que coordinarà les polítiques monetàries dels dotze.

1993: lliure circulació de persones, de capitals i de serveis.

LEADER

SERRA TRAMUNTANA

LA SERRA COBRA VIDA!, això pretén la iniciativa comunitària dirigida al desenvolupament de l'economia rural de la Serra de Tramuntana. Es donaran ajuts econòmics i assessorament a activitats referents a:

- *Turisme rural.*
- *Petites i mitjanes empreses i artesanía.*
- *Comercialització i promoció dels productes de la zona.*

.....INFORMA'T.....

Presentació de projectes:
del 15 de setembre al 30 d'octubre.
Oficina: C. Campanari, 1, 1r dreta, Alaró.
Tel. 87 91 51. Fax. 87 90 77.

Fronteres - No hi haurà fronteres interiors a partir del primer de gener de l'any que ve. Tant les persones com els capitals podran circular lliurement. Els europeus podran fixar la seva residència a qualsevol dels països membres i fer-hi feina, així com participar activament, com a electors i com a elegibles, a les eleccions municipals.

Treball - Ja hem dit que qualsevol europeu podrà fer feina sense cap impediment legal a tots els estats de la C.E. Com a contrapartida s'ha volgut avançar en l'anomenada carta social, però el que s'ha aconseguit fins ara és molt poc a causa de l'oposició dels països més desenvolupats, com el Regne Unit que, finalment, es va autoexcloure del capítol social. Els onze restants hauran de decidir per unanimitat aspectes tan transcendents com el salari mínim i els drets sindicals. Cal suposar que aquesta nova situació donarà lloc a la creació de sindicats i patronals d'àmbit comunitari.

Defensa - El tractat de Maastricht deixa la porta oberta a una defensa comuna europea, amb la creació d'un exèrcit comunitari. El 1996 es fixarà, si és possible, el calendari a seguir.

Medi ambient - Existeix un consens teòric sobre la defensa del medi ambient, però els Estats es mostren contraris a una pèrdua de sobirania sobre el control de les fons d'energia i sobre l'ordenació del territori. A Rió, la CE proposà la creació de l'impost ecològic sobre els combustibles, però la manca d'acord amb Estats Units i El Japó implica la no adopció de mesures que significarien una manca de competitivitat en els mercats internacionals.

Cultura - La Unió Europea es farà sobre les bases d'una realitat plurilingüística i plurinacional. Les polítiques educatives seguiran en mans dels respectius estats, però hi hauria intercanvis de professorat i d'alumnes. Això no obstant, la diversitat cultural sembla contemplar l'existència d'estats i no de nacions o de regions autònomes (o sense Estat). A títol consultiu es crearà, no obstant això, un anomenat Comitè de les Regions.

UN PLA DE CONVERGÈNCIA CONTROVERTIT

En definitiva, qualsevol europeu, sigui danès o andalusí, anglès o mallorquí, tindrà idèntics drets, encara que continuà havent-hi diferències de caràcter social o cultural, derivades de les disparitats econòmiques preexistents i que, en qualsevol cas, s'hauran de corregir al llarg dels processos de convergència. Espanya es prepara per a aquest objectiu a partir d'un Pla que fou presentat, en la seva primera fase, el passat mes d'abril i ja llavors despertà inquietuds, perquè es tracta d'un seguit de mesures severes encaminades a mantenir un alt creixement de l'economia espanyola amb una reducció simultània de la inflació. El Govern creu que l'objectiu és possible a pesar de la mala situació que travessa el país i d'haver reconegut el mateix Govern importants errors de càlcul respecte de l'economia internacional, que tampoc no passa per cap bon moment. Mesures com la liberalització econòmica, amb la desaparició dels darrers monopolis, la transparència financera, la reducció del sector públic empresarial, la flexibilització laboral, l'eliminació de les ordenances laborals, l'abaratiment del cost

dels habitatges, la reforma de l'Institut Nacional d'Ocupació, la formació professional...etcètera, formen part del paquet que ha de dur, segons Solchaga, Espanya a formar part del primer grup d'Estats que el 1997 accedeixi a la unitat econòmica europea. És aquest un tren que no es pot perdre, però que xoca, com tothom sap, amb un empitjorament generalitzat i suposa un descens considerable del consum al llarg dels darrers mesos. Això fa que en aquests moments el Pla de Convergència si bé es pot dir que no ofereix cap dificultat de tipus tècnic sí que presenta greus obstacles d'índole política que cal resoldre aviat per fer retornar la confiança i iniciar la recuperació tot d'una que les circumstàncies exteriors ho permetin.

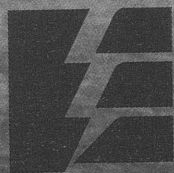
BALEARS, PROBLEMES ESTRUCTURALS

I, mentre, què passa a les Balears? D'entrada cal dir que el Pla de Convergència significa un autèntic terratrèmol social ja que afecta prop de seixanta mil treballadors fixos discontinus, que veuen reduïdes les seves prestacions socials. Però el problema de les Balears no és només aquest, sinó que, com ja hem dit en el començament d'aquesta crònica, les Illes es veuen afectades per un corrent d'aire que bufa paral·lelament a la prosperitat europea des del mateix moment de la recuperació econòmica després de la Segona Guerra Mundial, però que ara necessita canvis substancials, com curiosament també succeeix amb la idea d'Europa. Tothom admet avui que les Illes gaudeixen d'una prosperitat comparable a la mitjana comunitària, però que el seu model domèstic de desenvolupament ha arribat a un cul de sac, des d'on és totalment impossible continuar endavant sense introduir substancials modificacions, que -no obstant això- no acaben de ser plantejades amb la seriositat que caldria per part del govern autònom responsable de les principals eines (turisme, medi ambient i ordenació del territori) per dur endavant les reformes. L'Europa dels anys seixanta i dels setanta necessitava un consum d'oci turístic basat quasi exclusivament en el sol i la platja, elements que les Balears podien oferir en abundància sense deixar de ser atractives paisatgísticament. L'economia espanyola permetia, a més, que els preus de l'hoteleria illenca fossin molt barats, de manera que els "Tours Operators" pogueren invertir sense excessives preocupacions en un mercat d'alta rendabilitat. Els temps, però, han canviat i les nostres Illes ja no són el paradís barat sinó que ofereixen un preu cada vegada més europeu i que, lògicament, només podem competir amb altres mercats turístics a base d'incrementar la qualitat tant de l'hoteleria com de l'oferta complementària. És en aquest sentit que el tòpic que diu que les Balears ja són Europa es fa cada vegada més evident, amb el greu inconvenient, no obstant això, de no disposar d'un cos social prou preparat i convençut per fer d'aquesta realitat europea, amb uns costums canviants, una nova font de riquesa.

UNA REGIÓ SUBDESENVOLUPADA?

L'any 1985, davant l'entrada d'Espanya en el Mercat Comú, el Govern Balear i el Banc Exterior publicaren un llibre sobre "l'economia de les Balears a l'hora de la C.E.E.". En un dels seus apartats es feia una pregunta que aleshores semblà insòlita: "Balears, regió subdesenvolupada?". El redactor s'explicava tot d'una dient que a molts els podia semblar

Al servei de les Balears amb totes les nostres energies

Gesa
Gas y Electricidad SA

estrany, i fins i tot provocatiu, el simple plantejament que les Balears fossin considerades com a regió subdesenvolupada des del punt de vista econòmic. Deia l'escrit que estam acostumats a sentir que les Illes tenen una de les rendes per habitant més altes d'Espanya i que per això es cau fàcilment en l'error d'identificar nivell de renda amb grau de desenvolupament i, sobretot, amb nivell de benestar.

Aquest informe assenyalava que l'economia balear presentava dues característiques ben definides: un alt grau de dependència exterior en la mesura que és dominada pel turisme i un fort desequilibri causat, precisament, per la pràctica total concentració dels recursos en un únic sector. Aquesta és una situació que en el seu moment afavorí un creixement econòmic considerable. Les doctrines sobre desenvolupaments ràpids consideren acceptable aquesta concentració d'esforços en una primera fase de creixement, però aconsellen procedir a una certa diversificació tan aviat com sigui possible. Altra cosa significa, ni més ni manco, l'aplicació de polítiques de tipus colonial, encara que la pràctica d'aquesta política pugui comptar amb l'acceptació de la societat afectada, que se sent beneficiada a curt i a mig termini. Les Balears urgeixen - ja urgien llavors, el 1985- de canvis estructurals profunds, en la mesura que el turisme europeu de sol i platja ja té altres indrets més barats on anar fora de les fronteres de la Comunitat Europea.

A LA RECERCA D'ALTERNATIVES

Davant aquesta Europa unida, hi ha un important sector de l'empresariat balear que considera inevitable la continuació del model econòmic actual, si bé amb certes modificacions estructurals per acollir un turisme residencial de major poder adquisitiu. El pla d'embelliment de zones turístiques i fins i tot el POOT apareixen com a emblemes d'aquesta política. Aquestes opinions no creuen factible un desenvolupament que vagi més enllà del sector de serveis i, per tant, es plantegen la integració europea en aquest únic sentit. Però no tothom comparteix aquest raonament. En el si del mateix Govern Balear, la Conselleria d'Economia i Hisenda posa messions per una via alternativa, com es va afirmar en la recent presentació d'un estudi fet amb col·laboració amb la patronal CAEB sobre inversió estrangera.

La Conselleria d'Hisenda veu amb preocupació que la major part de capital estranger que cerca inversions a Mallorca està relacionat amb els sectors immobiliari i turístic. Davant això s'ha redactat el projecte "les Balears de l'any dos mil" - actualment en estudi pel Consell de Govern- que vol fixar les bases per seguir una estratègia de desenvolupament i d'innovació tecnològica a les Balears. Segons el conseller la creació d'un parc d'innovació i el desenvolupament del Megaparc Telemàtic s'apunten com a dues fites bàsiques per a la captació de noves inversions estrangeres i cap a la diversificació de l'activitat econòmica balear. El problema,

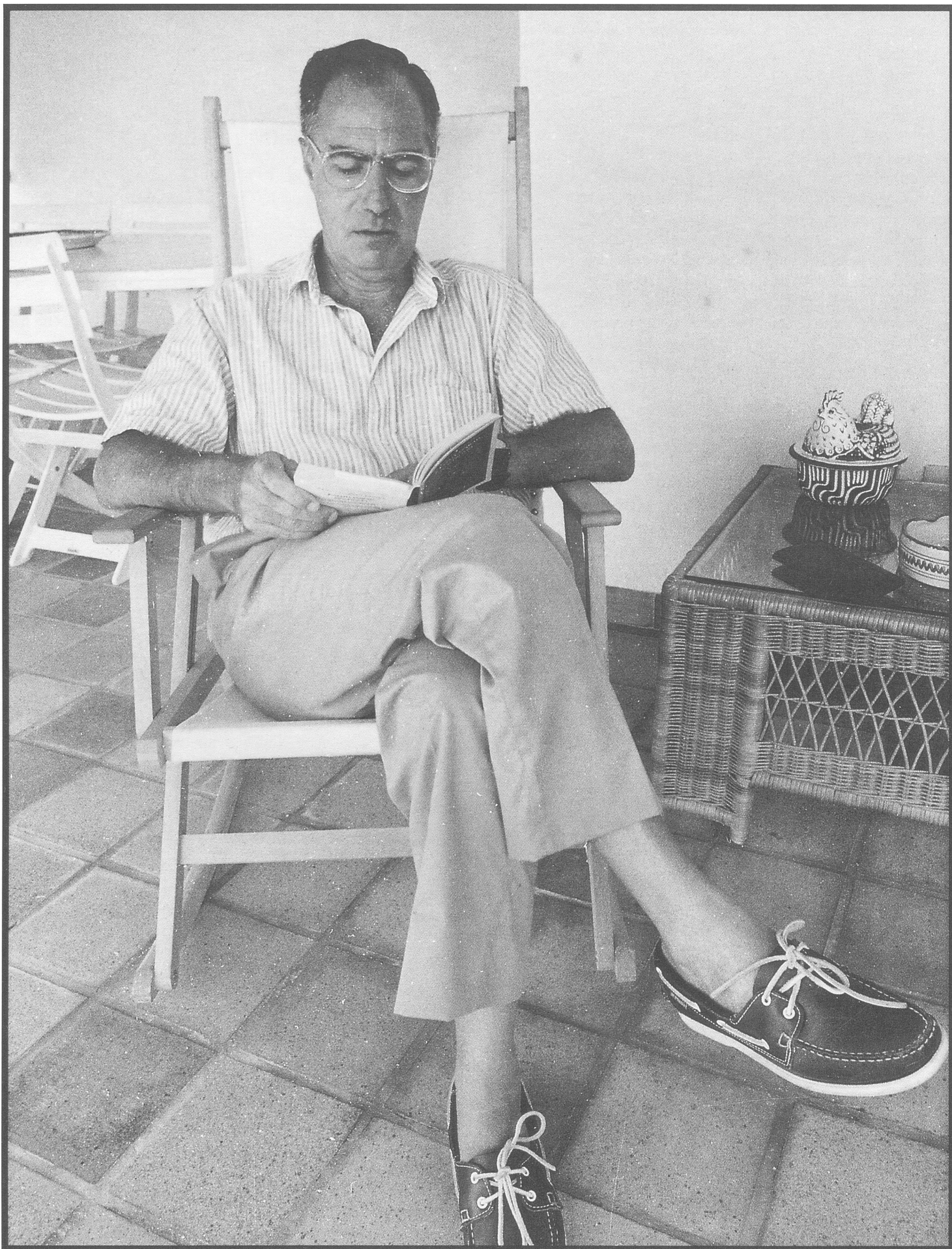
però, és trobar suficient suport social per a un projecte com aquest que, fins ara, només sembla situar-se a la il·lusió d'uns despatxos o a uns somnis futuribles d'incerta aplicació. Quin és el futur de les Balears dins Europa? Les Illes són una de les cent setanta regions reconegudes com a tals en els estudis comunitaris i, a més, són una de les més petites. No tenen, per tant, un pes específic important, tot i ser publicitàriament molt conegudes a causa del turisme. Què en podem esperar, per tant, d'Europa? La C.E. preveu una sèrie de fons estructurals d'ajuda a les zones manco desenvolupades o amb reestructuració econòmica, però cap d'elles no és de fàcil aplicació a les Balears que tenen un nivell de riquesa mitjà en el conjunt europeu i un alt índex en el conjunt estatal espanyol. En aquest sentit, un observador imparcial, podria pensar que les nostres Illes no poden esperar d'Europa cap ajuda important per superar la seva actual situació -que, a més, vista des de fora pot semblar fins i tot particularment bona- i que, en conseqüència, no queda altre camí a seguir sinó és esperar que, com cada any, el mannà turístic de l'estiu plogui amb l'abundància esperada.

UNA SOCIETAT RESPONSABLE AMB SI MATEIXA

No obstant això, aquesta espera sembla ja insuportable. Una petita regió europea també pot jugar un paper important, si sap actuar amb unitat de criteris respecte de les seves necessitats de futur, si abandona una política econòmica bàsicament especulativa, i crea noves fons de riquesa, si aplica criteris de cohesió social interns capaços de provocar l'acceptació dels canvis estructurals que el futur demana, com és ara, per exemple, una major cura de l'entorn i del medi ambient i una certa diversificació econòmica. Al cap i a la fi, les Balears se situen dins del cinturó de sol europeu i això és un avantatge que ningú, ni els més reconeguts destructors de somnis, no poden negar.

En definitiva, sobre les Illes Balears i Europa, més enllà dels tòpics, hi ha encara molt poc escrit. Les Balears ja formen part de ple dret del principal mercat econòmic mundial. El repte és saber aprofitar aquesta circumstància al seu favor, deixant de banda l'eterna cançó de ser una regió marginada per Madrid o per Brussel·les, encara que hi hagi raons per creure-ho. Davant un mercat, que és sobretot competència, cal anar a cercar la riquesa del futur, amb voluntat pròpia, com s'ha pogut fer en el passat, sense adormir-se en els llorers d'una suposada corona triomfal.

Encara no se sap si el que s'ha construït a les Illes en els darrers trenta anys es qualque cosa més que un bon negoci. A Maastricht s'ha vist que per mantenir el mercat europeu s'havia d'anar més enllà de l'economia. El mateix passa amb les Balears que per sobreviure dins d'Europa, o millor dit dins del món amb Europa, han d'anar més enfora de l'actual model especulatiu de l'economia i decidir-se a ser una societat culturalment i social responsable amb si mateixa. ■

I LOVE YOU, EUROPA

Entrevista a Fèlix Pons

per Gina Garcías

Quan arribi l'any 97 i Europa estigui ja definitivament unida i sigui forta, no arribarà a la vegada el final de les ideologies i de la història, el temps de l'escepticisme i el pragmatisme a ultrança, ni la tecnocràcia ofegarà la sobirania popular. Fèlix Pons està convençut que llavors perdurà l'ideal pacifista i solidari que al principi impulsà la unió europea. Tot i això el president del Congrés dels Diputats confessa que li fa por la temptació centralista de Brussel·les, encara que li escarrufa molt més la batalla dels nacionalismes radicals. L'il·lustre mallorquí es declara enamorat d'Europa i tem que els ciutadans es desencissin del mite. En canvi, assegura que ell personalment mai no cometrà l'error de voler, com la novel·lesca mandatària britànica, que, a més que el creguin, també l'estimin.

- Posàrem els ulls a Europa i el Govern ens demanà primer un esforç per arribar a la meta del 92. Ara ens en demana un altre per a l'objectiu del 97. No es veuen els resultats, i la meta s'ajorna i el camí és cada vegada més feixuc.

- No, no. Jo crec que del 86 fins ara, és a dir, els anys del procés d'integració d'Espanya a Europa, han estat uns anys molts bons per a l'economia i per a la societat espanyola. No es pot dir que s'hagi vist fins ara cap inconvenient. Sabíem que ens haviem d'integrar al mercat únic que començarà a funcionar el primer de gener del 93. I podem dir que fins ara tot han estat avantatges. El problema és que mentrestant Europa ha madurat una decisió, que és la de crear la unitat europea, i això és un horitzó diferent al que hi havia quan Espanya va decidir la seva integració. Ara, no només Espanya, sinó també països que estan a la Comunitat Europea des de la seva fundació hauran de fer un gran esforç. Però també cal dir que durant aquests anys Espanya ha demostrat una gran capacitat política i

econòmica i s'ha mogut amb energia dins el món comunitari. Els objectius estan perfectament a l'abast del que la societat espanyola pot donar de si. No estam davant l'impossible. I s'ha de fer aquest esforç perquè els beneficis són molt importants i perquè els esforços que hauria de fer Espanya fora de la Comunitat serien molt més grans i més dolorosos.

- Segons alguns, 10 anys de socialisme no ens han deixat presentables davant Europa.

- Jo crec que als ciutadans els hem de presentar debats útils i seriosos. Al marge de crítiques partidistes. Jo crec que en aquests 10 anys de govern socialista s'han introduït profunds canvis estructurals a la societat i a l'economia espanyola i que en aquests moments està molt més preparada que fa 10 anys o 5 o 6. No és veritat que no s'hagi fet res. És una afirmació que, com totes

les afirmacions tant rotundes, mai no pot ser veritat. S'han fet moltes coses. Tothom ho reconeix. Dues grans manifestacions fetes ara a Espanya, com l'Expo de Sevilla i les Olimpíades en

Fèlix Pons va néixer a Palma el 14 de setembre de 1942. Estudià el batxillerat al Col·legi de Montission i es llicencià en Dret a Barcelona. Milita al Partit Socialista Obrer Espanyol des de desembre de 1974. Ha estat professor de Dret a la Universitat de Palma, diputat autonòmic i del Congrés dels Diputats. Va ser un dels autors de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears i ministre d'Administracions Territorials des de juliol del 85 fins al 14 de juliol del 86, víspera del seu nomenament com a president del Congrés dels Diputats, càrrec que des de llavors ocupa.

són bona prova. En segon lloc, s'ha de dir que estam ara a una situació mundial nova, amb greus problemes econòmics que afecten tots els països i qualque país europeu amb més incidència que nosaltres. Per exemple Anglaterra. Després de 13 anys de conservadurisme i liberalisme econòmic, Anglaterra és el país europeu amb un dèficit públic important... El conservadurisme no ha deixat Anglaterra en una bona posició i per tant no crec que ara ningú no pugui fer desqualificacions dogmàtiques del socialisme i dir que això no va bé perquè aquí governen els socialistes.

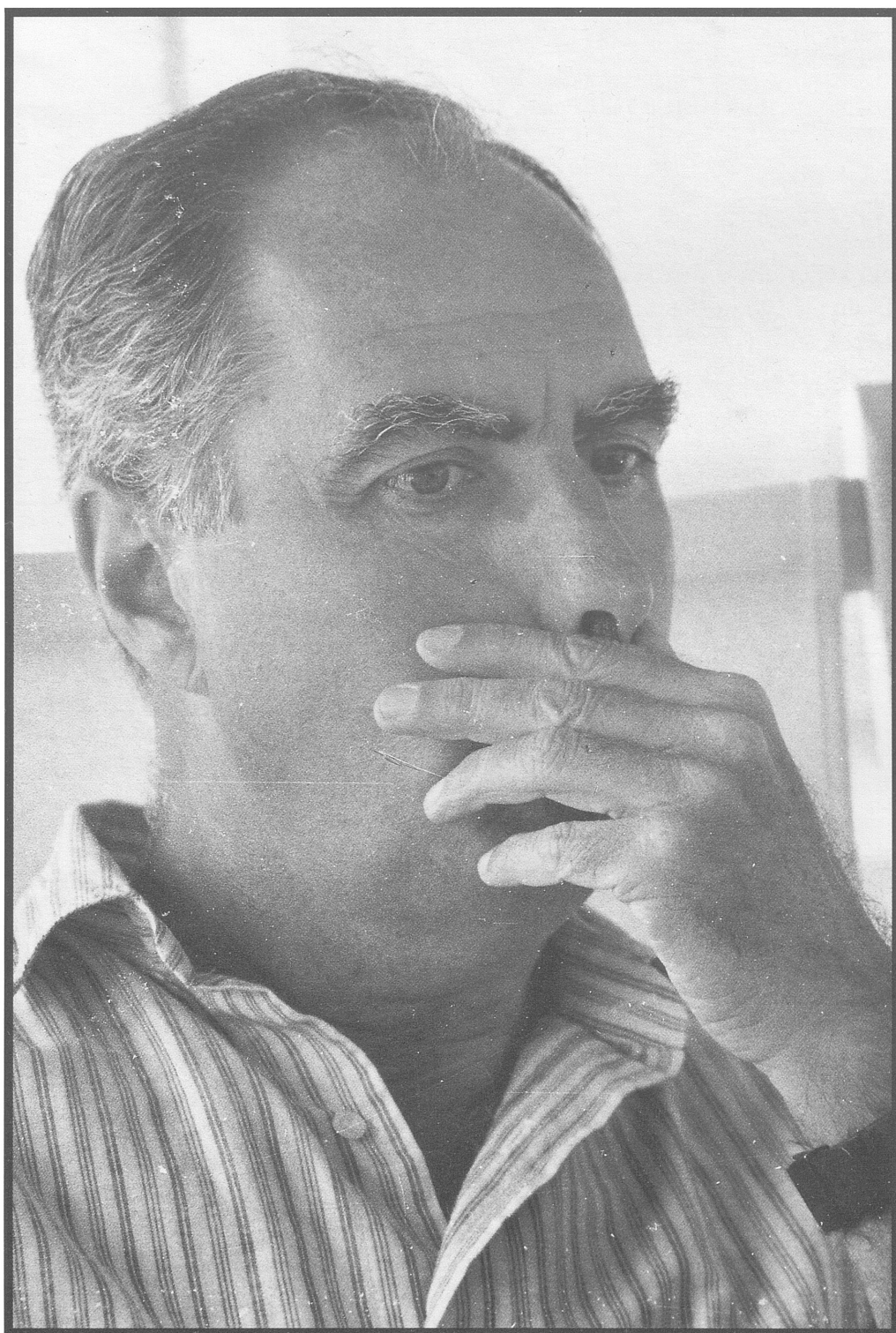
- No val que vostè apunti a favor dels socialistes els resultats positius i deixi per a la conjuntura mundial els negatius.

- No, no. Jo record que en els moments millors per a l'economia espanyola el president del Govern contestava les crítiques de l'oposició - que deia que tot anava malament- i els deia "reconeguin que les coses van bé a pesar del govern". És a dir, no volem el mèrit quan les coses van bé. I això també ens legitima per a poder dir, quan les coses no van bé, quina part de responsabilitat en té cada un.

UN MODEL IRRESISTIBLE

- Hi ha altres grups polítics a l'esquerra del socialista que critiquen que, malgrat Maastricht, es continua construint només l'Europa dels mercaders. Vostè creu que els partits de l'oposició tenen a Espanya un sentit d'estat a l'hora de valorar la política europea del Govern socialista?

- A mi no m'agrada entrar a qualificar el que els altres partits diuen del que fa el Govern o el Partit Socialista. Però li puc assegurar que és absurd dir que s'està fent l'Europa dels mercaders. Això no ha estat mai així. Europa neix d'un impuls molt idealista. Era un projecte per a la pau i la solidaritat, i tenia molt poc de mercantilista. Amb el temps s'han mantengut també aquests ideals. El que passa és que ara el projecte s'ha fet més ambiciós i a més la construcció europea s'ha anat complicant. L'èxit de l'Europa comunitària ha estat, crec jo, el factor determinant de l'esbucament del món comunista. Era molt difícil mantenir durant més temps la ficció de la superioritat de la societat comunista tenint al davant un model de societat, com el de l'Europa comunitària, que és la més lliure i pròspera del món. Ha estat un model de comparació irresistible. Els comunistes volien ser com els europeus comunitaris. S'ha esbucat aquest món i a Europa se li han plantejat uns reptes nous, inimaginables fa uns anys... Per tant, el que era un projecte petit, de sis països, després de nou, després de dotze i pròximament de quinze -perquè jo crec que aviat entraran a la Comunitat Àustria, Suècia i Suïssa- ja no és tan senzill i, per suposat, no és un projecte simplement mercantilista.

- *I què feim amb els europeus de l'Est?*

- Al marge de problemes polítics i econòmics es plantegen ara problemes culturals, ètnics, problemes de migració brutals, que seran problemes clau d'aquí uns anys... Jo crec que la nova realitat d'Europa no ha de dur a dubtar si el projecte s'ha de revisar sinó a veure que ara és més vàlid que mai, i que s'han d'aprofundir les vies d'enteniment amb els nous països, i s'ha de establir una política d'aproximació, de col·laboració i a llarg termini, d'integració de molts d'ells en l'Europa comunitària.

ELS PECATS DEMOCRÀTICS

- *Vostè creu que no s'ha de revisar el projecte europeu i també que no estar dins la Comunitat seria penós per a nosaltres. És per això que desancosella un referèndum sobre els acords de Maastricht, o és més bé que li fa por que els ciutadans castiguin el distanciament de la classe política amb un no o amb l'abstenció?*

- No, el que jo crec és que els referèndums estan per a dilucidar temes molt senzills i molt clars sobre els que, a més, hi ha una gran divisió entre l'opinió pública. Però el tractat de Maastricht no és senzill, és molt complex i no hi ha a la societat espanyola una divisió apreciable sobre el tema. Jo crec que si qualcú ha demanat un referèndum ha estat per instrumentalitzar el tema dins la seva estratègia política. Sortosament només ho han reclamat forces extraparlamentàries.

- *En qualsevol cas, a vostè no l'espanta un vot de càstig general a la classe política?*

- Aquest és un tema diferent. El resultat del referèndum a Dinamarca s'ha interpretat com una crida d'atenció de l'electorat danès a la classe política. Jo crec que abans del referèndum danès ja hi havia altres manifestacions arreu d'Europa que convidaven a la reflexió. Jo vaig donar el passat mes de març una conferència a Madrid, al Club Segle XXI, on vaig incidir en la necessitat d'obrir una reflexió sobre la situació de la democràcia. Perquè hi ha hagut manifestacions electorals a molts de països europeus que demostren que estan sorgint unes forces polítiques anti-sistema i que, malgrat encara no són una amenaça, sí que són un índex preocupant. Crec que els partits polítics han de fer un esforç important per representar realment la societat. No hem de tenir por de fer una autocrítica de la democràcia. És la millor manera de reforçar-la.

- *Per contra, hi ha a la vegada polítics desencisats. A la novel·la "Corazón tan blanco" de Javier Marías, una dirigent britànica confessa que si pogués obligaria els seus electors que també l'estimassin. Vostè ha tengut la mateixa temptació?*

- Això és molt difícil. Efectivament, a la gent li agrada que l'estimin. Sempre es pot trobar un grup d'addictes que a un li donen el gust d'aplaudir-lo i de donar-li una mica de calor humà. Jo crec que un polític ha de procurar no perdre la relació amb els ciutadans, però si el que cerca és que l'estimin, és molt possible que en qualsevol moment acabi sentint-se molt

desencisat. Un polític s'ha de sentir tranquil amb ell mateix. Fer el possible per convèncer la gent sobre un programa, un projecte, unes intencions, i ha de tenir molt clars els seus propis projectes. Si a més a qualche moment això li comporta sentir-se apreciat i estimat, possiblement aquest polític serà un privilegiat. Però l'obsessió de voler ser estimat és una mala recomanació.

LA TEMPTACIÓ NACIONALISTA

- *Mirant Europa des de les Balears. Vostè creu que les institucions locals i autonòmiques tenen qualche capacitat d'actuació per situar les Illes en una bona posició davant la Comunitat?*

- Jo crec que les institucions autonòmiques tenen un marc d'actuació clar, saben quines són les seves responsabilitats en el procés de construcció europea. En aquest marc cadascú ha d'assumir les seves responsabilitats. Però hi ha una altra dinàmica, que jo crec que és més preocupant, i és la pretensió de desbordar aquest marc, de voler assumir des de les institucions regionals un protagonisme directe en la construcció europea. Crec que és una dinàmica poc útil, que respon a un desig de prestigi polític, de campanar, un poc provincià, de voler-se presentar com a líder europeu i que, d'altra banda, no aporta res útil, perquè al final la dinàmica de construcció europea s'imposa i qui pren les decisions a la Comissió i al Consell de Ministres són les representacions estatals, i al Parlament Europeu els representants dels ciutadans. Per tant, no hi ha una tercera via perquè les regions facin la competència als Estats. Altra cosa és que les regions vulguin tenir un nivell de participació o de protagonisme diferent, però no hem d'enganyar la gent. Aquests dies he llegit unes declaracions d'un bon amic meu, com és Lluís Pinya, que vol aglutinar una sèrie de forces i crear un partit nacionalista de centre per aconseguir diputats d'aquesta força al Congrés i diu que és perquè "a la fi es pugui sentir la veu de les nostres Illes al Congrés". O no sap que des de l'any 77 la veu de les Illes Balears se sent al Congrés? Els ciutadans de les Illes vénen elegint des de llavors 6 diputats i 5 senadors, i és absurd voler fer creure que la veu d'aquests diputats socialistes, o centristes o conservadors, no és la d'aquestes Illes.

- *No són necessaris els partits nacionalistes al Congrés?*

- La veu d'un diputat nacionalista, o regionalista o autonomista és una veu que té una perspectiva parcial de la realitat o és una veu insolidària. Perquè és la de qualcú que diu "Jo venc a plantejar els problemes de la meua comunitat autònoma al Congrés, els de les altres em són igual. Jo tenc una visió de la realitat espanyola en funció dels meus interessos i el que vull és que el conjunt dels espanyols es preocupin dels meus interessos..." Miri, la suma d'aquestes preocupacions no dona com a resultat la capacitat per a governar un país. Apliquem això a Europa. Creure que la visió parcial de les regions aporta qualche cosa útil a la construcció europea és una equivocació. Perquè de la suma de les preocupacions regionals no en surt la possibilitat de dur endavant el projecte europeu. Altra cosa és que sigui útil conèixer les peculiaritats i problemes de les regions per poder cercar una bona solució de conjunt.

- On queda, així, la nostra sobirania? Qui se l'apropia en nom d'un interès col·lectiu?

- Els ciutadans europeus participen en un sistema institucional imperfecte però democràtic. Absolutament democràtic. Hi ha un parlament europeu elegit democràticament per sufragi directe dels ciutadans que, tal vegada no té les competències que ens agradaria que tengués però, les que té, les exerceix democràticament. Hi ha un Consell de Ministres de la Comunitat, integrat pels governs dels països comunitaris que són elegits democràticament i que són responsables davant parlaments democràtics. I tota la cultura que impregna aquestes institucions és la més democràtica del món. Per tant, els ciutadans europeus són els que tenen més sobirania del món. Són els ciutadans més envejats políticament del món.

EL CENTRALISME

- Però Brussel·les cada vegada ens deixa menys capacitat de decisió pròpia. Fins i tot ja ens diu què hem de cultivar als nostres horts.

-Efectivament, i jo crec que ja hi ha una reflexió oberta: Per una banda, és evident que si es vol construir una unitat europea és per fer front a problemes que els Estats totsols no poden resoldre, com són els temes de defensa o de política exterior... Però és evident que a Europa potser hi ha hagut un excés de detallisme, una temptació de voler davallar a esferes massa concretes i dir per exemple als francesos com han de fer el formatge. Això ha provocat una reacció en contra cap a Brussel·les. Jo crec que efectivament ara estan en revisió alguns excessos reglamentistes o detallistes que ha pogut fer Brussel·les invaint esferes de poder més pròximes als ciutadans, i que a més eren innecessaris.

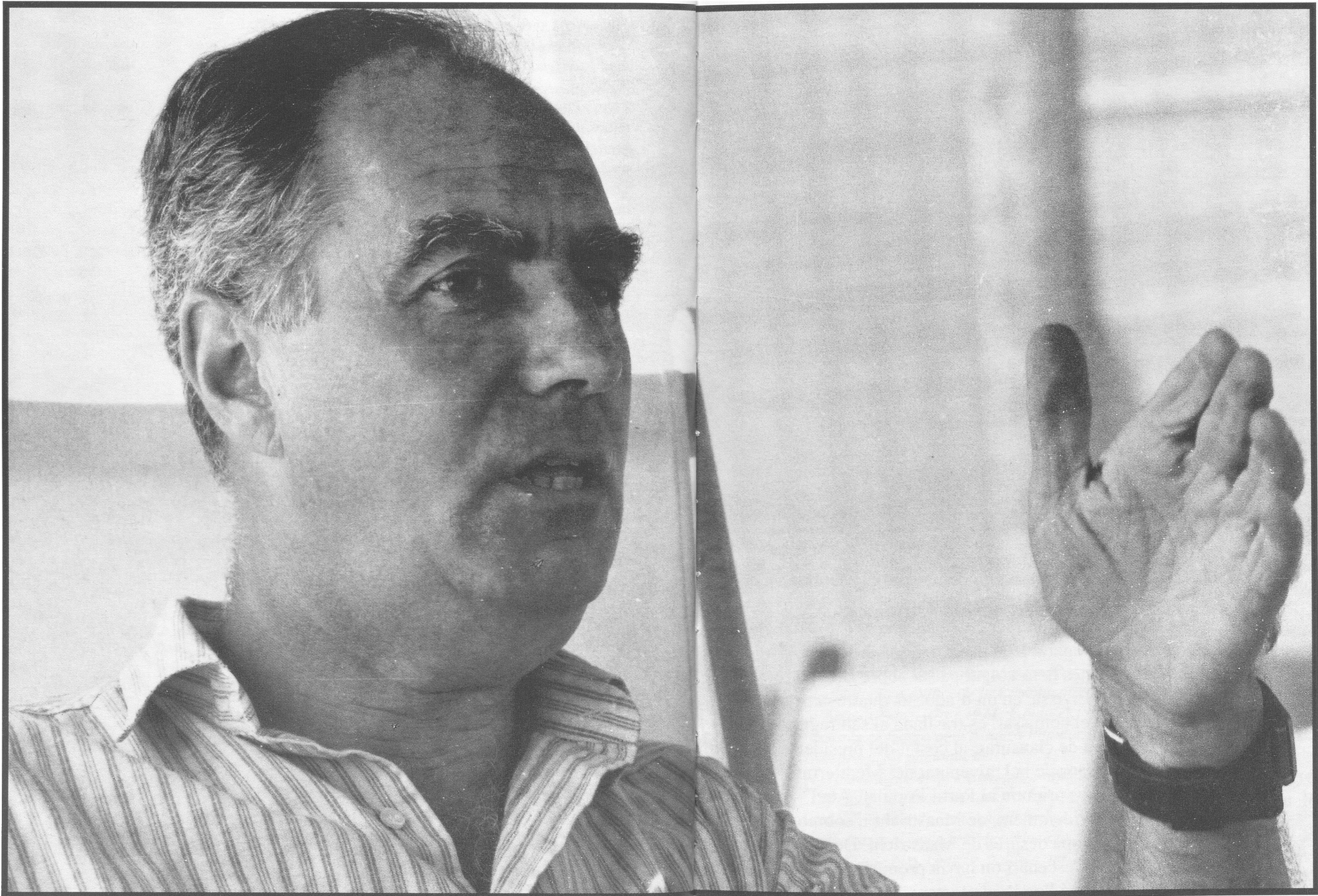
- A vostè no li fa por una Europa centralista i tutelar?

- Naturalment que em fa por una Europa centralista. El projecte europeu no és el d'una unió centralista i burocràtica, sinó el d'una Europa molt plural, descentralitzada, des de tots els punts de vista: polític, social i econòmic... i si no és així no és viable aquest projecte. Tots ens oposam a una uniformització europea, de la mateixa manera que concebim un projecte d'Espanya com un projecte plural. Els mallorquins no volem deixar de ser mallorquins dins Espanya.

- Però a la vegada crec que vostè ha dit en qualche ocasió que els nacionalismes

són uns dels perills més grans per a la construcció europea.

- El nacionalisme és un terme molt ambigu. Sota aquest terme s'han situat projectes molt diferents i en ocasions oposats. Si el nacionalisme és l'aspiració a conservar la identitat d'una Comunitat, aquest nacionalisme pot ser un element positiu de cohesió. Però crec que en aquests moments hi ha molt pocs plantejaments nacionalistes que tinguin aquestes aspiracions. Lamentablement la majoria de nacionalismes tenen una aspiració un poc caduca, que és la de voler identificar una col·lectivitat amb personalitat pròpia amb una estructura estatal també pròpia, i demanen per tant la sobirania i fins i tot la independència. Això du a un fenomen absurd de fragmentació que no té viabilitat... Però el que a mi més em preocupa és que és un fenomen de fragmentació, d'exclusió, d'intolerància...

Lamentablement Europa pateix aquest fenomen, i no estic parlant del cas extrem i dramàtic de Iugoeslavia.

- Vostè es pren seriosament el nacionalisme que hi ha a les Balears?

“LO NOSTRO”

- Jo em puc prendre seriosament els plantejaments que volen ser rigorosos. No els compartesc però em mereixen un cert respecte. N'hi ha d'altres que no. Amb tots els respectes per les persones, no és seriós voler fer campanya nacionalista amb figures com en Tolo Guell, per exemple. Amb tot el respecte per ell, però no... Crec que es toca una fibra molt fàcil de tocar, que és la fibra sensible de la gent, és fàcil dir “lo

nostro”, voler fer creure a la gent que ens lleven “lo nostro”, dir que “volem comandar a ca nostra”. En aquestes campanyes hi ha gent molt honesta, però també hi ha un gran oportunisme, el dels que es pensen que això està de moda i el dels que volen ser com certs polítics que han tengut molt d'èxit a altres Comunitats. Però els fets mostren que tenen poques perspectives d'èxit aquí.

- Vostè veu el futur de les Balears com qualche cosa més, o qualche cosa diferent que ser el solàrium d'Occident?

- Sens dubte que sí. No som el solàrium d'Occident. Som un destí turístic important. Jo crec que s'ha de fer un gran esforç per donar una projecció més forta a la realitat de les Illes. Jo crec que un dels trets més importants dels darrers anys aquí ha estat la creació de la Universitat i crec que ara la Universitat hauria de fer un esforç per donar un perfil a la nostra Comunitat, posar de relleu la nostra realitat històrica, potenciar la cultura... Hi ha també una qüestió que vull destacar: s'ha d'aprofitar la situació de les nostres Illes dins la Mediterrània per propiciar el diàleg entre les cultures mediterrànies i fer així que les Balears no siguin vistes només com un centre de vacances sinó també com un centre de cultura, de trobada de cultures, d'entesa... Tenim un precedent que ens pot donar un camí, i és el precedent Lul·lià. Un home obert a Europa, al Magreb. I crec que el nostre destí no pot ser el de solàrium. No ho serà. Primer, perquè el model de turisme massiu està esgotat, i ens hem de dirigir ara cap a un turisme de qualitat, que ens obligarà a canviar moltes coses i a tenir més en compte els valors intel·lectuals i culturals.

- Creu que el Govern autonòmic està preparant aquest canvi?

- Jo crec que el Govern autonòmic està en una situació molt complicada. La realitat li ha caigut damunt. Sap que el vell model està esgotat, però a la vegada el Govern representa aquest model, perquè és una aliança de constructors i d'hotelers, i no es pot desprendre de la vella mentalitat. És urgent un canvi de mentalitat. Saber que no poden continuar els anys de guanys fàcils, de l'especulació, i que la riquesa s'ha de fer amb estalvi, amb inversions, amb bona gestió i amb objectius clars. I tot això amb independència de la perversitat moral que és creure que l'economia es pot sustentar en l'especulació.

- Els especuladors no guanyaran en la lluita per la supervivència dins el marc europeu?

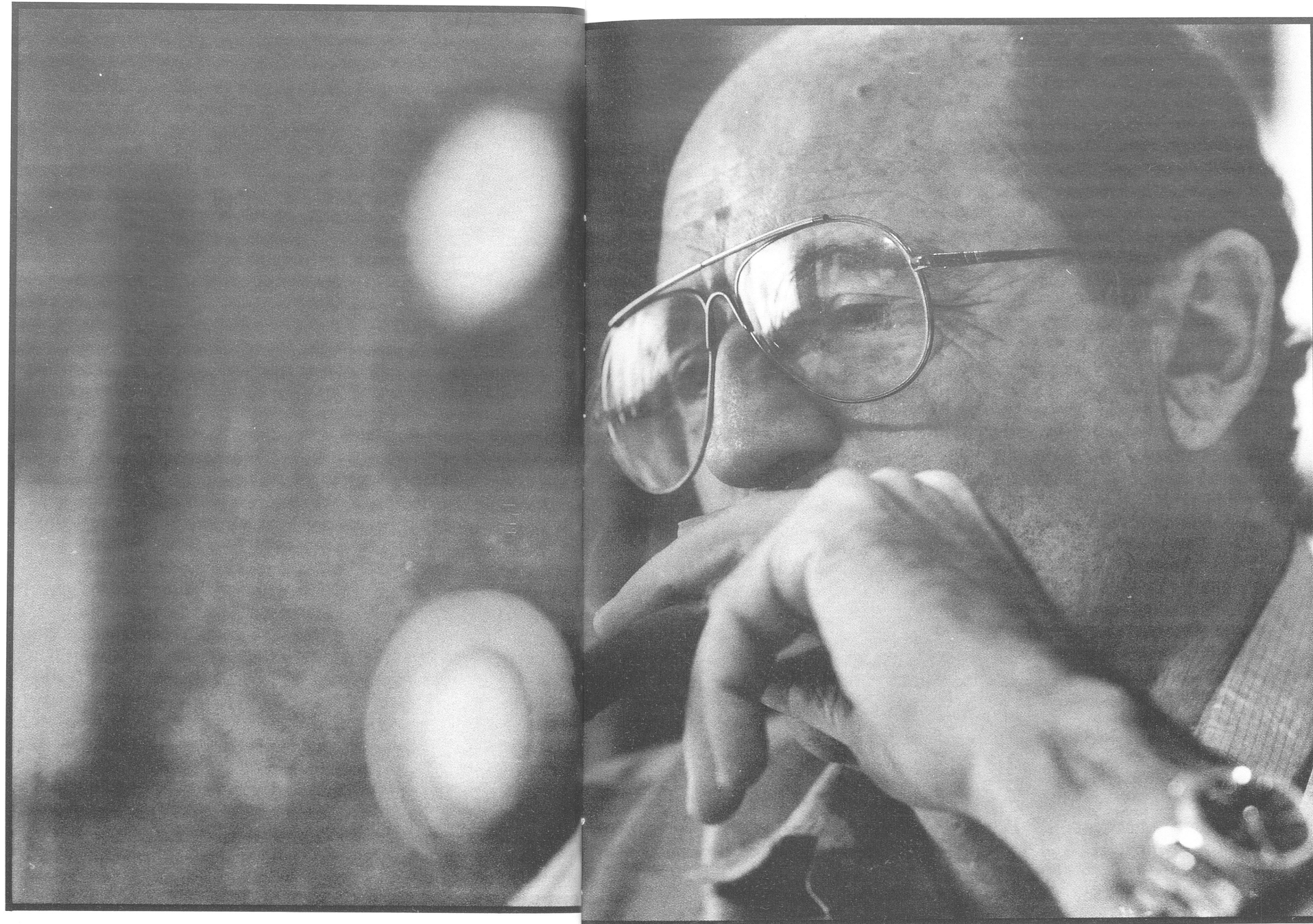
- En la cultura europea els especuladors no hi tenen lloc. Pertanyen a un altre món. ■

Europa pot ajudar la reconversió turística

Entrevista a Abel Matutes

per Sebastià Verd

Quan Espanya s'incorporà a la Comunitat Econòmica Europea, Abel Matutes, eivissenc i un del líders de la dreta espanyola, va ser designat comissari europeu. Fa sis anys que ho és. Té al seu càrrec les relacions amb Lationamèrica, Àsia, és a dir, les relacions nord-sud i, molt especialment, la política mediterrània. Viu a Brussel·les, però viatja constantment. Ara no va molt per Eivissa, potser només tres o quatre caps de setmana a l'any, a més d'unes curtes vacances d'estiu, però des d'onsevilla que es trobi sempre viu pendent de la seva terra, que és quasi el mateix que dir dels seus negocis. A Eivissa va aixecar un imperi econòmic i el manté intacte, contra tot vent. I continua essent la gran esperança blanca de la dreta. El comissari Abel Matutes manté bones relacions amb els socialistes que governen l'Estat Espanyol, a pesar de la qual cosa encara és mal vist pel socialisme illenc, condemnat políticament a anar a remolc d'una dreta que, en bona mesura, és la responsable d'haver dissenyat i dut a la pràctica el

model econòmic actual, un model que Abel Matutes ens dirà que ja està passat, però gràcies al qual les Balears gaudeixen d'un nivell de benestar perfectament equiparable al de la mitjana europea. Amb Abel Matutes hem volgut parlar sobre Europa. La cita va ser a Eivissa, en un d'aquests quatre caps de setmana que el comissari es trasllada al seu regne particular. Havia de clausurar, al costat del president Cañellas, els cursos de la Universitat del Mediterrani que des de fa anys promou el Partit Popular. Abel Matutes parlà, evidentment, de Maastricht i, sobretot, dels reptes d'Europa després de Maastricht. Després, damunt el mateix escenari on havia pronunciat la conferència, tengué lloc l'entrevista.

UNA DONZELLA FENÍCIA

- En la seva conferència ha parlat de la història d'Europa, des de la mitologia a la realitat actual. Què en queda d'aquella Europa raptada per Zeus?

- Jo he dit a la conferència que Europa ha aportat a la història del món un legat impressionant, però que pot quedar endarrerida si no fa un esforç d'unitat i manté el lideratge que històricament li correspon. He dit que Europa, com la donzella fenícia que fou raptada i posseïda per Zeus, està tocada de la gràcia dels déus i que, per tant, pot aconseguir els seus objectius, però que no s'ha d'adormir a la glòria. Europa va crear la democràcia i ha estat l'escenari dels grans corrents socials del món, des del renaixement italià a l'epopeia dels grans descobriments espanyols i portuguesos, des de la reforma alemanya a la revolució industrial anglesa, sense oblidar la revolució francesa. L'aportació europea a la humanitat ha estat grandiosa, però tampoc no es pot deixar de banda el fet que en aquest segle ha estat escenari de dues grans i destructores guerres mundials. Com si Zeus, el posseïdor d'Europa, tornàs boig. Europa quedà destrossada com una heroïna de tragèdia grega. Afortunadament, no obstant això, sempre han sorgit personatges de gran volada que han superat els moments més desmoralitzadors, com Churchill, Adenauer o De Gaulle, per no parlar de Monet o dels altres pares d'Europa que cristal·litzaren les idees europeïstes i, al cap i a la fi, feren possible el tractat de Roma.

DE ROMA A MAASTRICHT

- De llavors ençà ja han passat trenta-cinc anys. Aquesta Europa d'ara, la de Maastricht, és aquella que es va imaginar el 1967?

-- Aquests trenta-cinc anys han demostrat, sobretot, que només quan la necessitat toca a la porta d'Europa aquesta es decideix a donar una passa endavant. El tractat de Roma era necessari per superar el clima de divisió després d'una guerra mundial i en un món enfrontat a la guerra freda. Europa, no obstant això, va continuar mostrant-se incapaç de donar alternatives pròpies davant la guerra de Suez o els conflictes de l'Orient Mitjà que desencadenaren la crisi energètica dels setanta. Per això es va veure la necessitat de tirar més endavant i es plantejà el gran mercat del noranta-dos i l'acta única. Però a mesura que passà el temps es produïren nous esdeveniments de primer ordre universal. Va caure el Mur de Berlí, s'unificà Alemanya, la Unió Soviètica es dividí en bocins i esclatà la guerra del Golf.

Abel Matutes Juan va néixer a Eivissa el 1941. Casat. Quatre fills.

És llicenciat en Dret i en Ciències Econòmiques, professor honorari de la Universitat de Buenos Aires i doctor honoris causa de Santiago de Xile i de la Complutense de Madrid. Va ser batle d'Eivissa entre 1970 i 1971. Fundà el Partit S'Unió Liberal que després es federà amb Alianza Popular (ara Partit Popular). És vicepresident nacional del PP.

Va ser senador per Eivissa i Formentera entre 1977 i 1982 i Diputat per Balears des del 1982 al 1985. Des de 1986 és membre de la Comissió de les Comunitats Europees i, com a comissari, té actualment al seu càrrec les relacions amb Lationamèrica, Àsia i Nord-Sud, així com la política mediterrània amb països no comunitaris.

Europa és va tornar a veure mancada de reflexos, impotent per prendre decisions unitàries i, és per tant davant aquesta insuficiència que Maastricht, i el tractat de la Unió Europea, esdevengueren una necessitat.

- És això Maastricht, segons vostè, una necessitat?
- Maastricht és l'única resposta europea possible davant un món canviant, no només davant la desaparició del sistema de blocs, del trencament de la Unió Soviètica i, fins i tot, del ressorgiment dels nacionalistes de l'Europa Central o dels integrismes del Sud, sinó també davant els greus conflictes comercials que Europa té plantejats amb Estats Units i El Japó. És una resposta a un conjunt de circumstàncies que van des de la vergonya d'una guerra iugoslava, com si els europeus haguéssim oblidat que les dues guerres mundials tengueren l'origen als Balcans, fins a la persistència de diferències econòmiques abismals entre el món occidental i els països de l'Est o els països subdesenvolupats. Cregui'm, no fa falta ser cap geni per saber que hi ha un greu risc de ruptura entre el Nord i el Sud. I Europa no pot deixar d'escollar la cridada del Sud, però per a això necessita ser una gran potència.

MAASTRICHT, L'ÚNIC CAMÍ POSSIBLE

- Ha parlat també de conflictes amb els Estats Units.
- I amb El Japó. Conflictes comercials i financers cada vegada majors. Una competència lleial i amigable, però extraordinàriament dura. I no es pot ser competitiu sense assolir unes dimensions adequades. Aquest és el gran repte d'Europa, assolir un tamany adequat a les necessitats de convertir-se en la primera potència econòmica mundial, amb una política exterior, de defensa i de seguretat comuna. Maastricht va escollir la unitat com a l'únic camí possible. Maastricht és fruit de la necessitat.
- Però no tothom està d'acord amb aquesta idea...
- Potser no, però estigui segur que aquest és el salt més gros que ha donat Europa en tota la seva història. Tot d'una es pogué pensar que havia estat una oportunitat perduda, però una segona i una tercera lectura del tractat ens fa veure que el bot és realment fantàstic. Miri, jo crec que cal anar més lluny en explicar què vol dir Maastricht. Convendria explicar, inicialment, què voldria dir haver dit no a Maastricht, ja que hagués significat renunciar, de fet, a tot lideratge, Europa hagués tornat quinze anys enrera. I, sobretot, hagués donat una passa important per convertir-se en la regió més pròspera del tercer món.

ESPANYA, CRISI AMB VENT A LA PROA

- Si li sembla m'agradaria parlar ara d'Espanya i de la seva convergència amb Europa. Just abans d'aquesta entrevista, el president de la nostra Comunitat Autònoma, ha fet un balanç desolador de l'economia espanyola ens mans del govern socialista. Amb aquesta situació, com plantejar-se la integració a Europa?

- Bé, jo crec que el president Cañellas no ha dit res que no fos ben conegut i denunciat. És evident la crisi econòmica que travessa Espanya com reconeixen els mateixos responsables econòmics del govern. És evident que els anys més favorables per procedir a determinades reformes no s'han aprofitat prou i ara aquestes s'hauran de fer vent en proa, la qual cosa és més difícil, com tothom pot imaginar.

- Segons vostè, què es pot fer?

- Per part de la Comunitat Europea posar en marxa el fons de cohesió, que serveix d'ajuda als països manco desenvolupats per fer front a les fortes disciplines de la convergència, però queda clar que l'esforç principal sempre correspondrà als propis actors, és a dir, als mateixos països, ja que per molt que s'estiri el fons, sols no arribaria ni a pagar el dèficit de la RENFE.

- Creu que amb les mesures adoptades pel govern es podrà aconseguir l'objectiu. Quines són les seves missions?

- Faran falta molta disciplina i esforços per part de tots, però la convergència és possible. Com?, quan dic esforços per part de tots, es per part de tots, per part del govern que es veurà obligat a disciplinar molt més les despeses públiques, i procurar que les inversions tinguin una rendibilitat no només social sinó també econòmica, i també per part dels contribuents, ja que és inevitable un increment d'impostos, com ja s'ha començat a fer. Hi haurà d'haver sacrificis per part dels empresaris i dels treballadors. En definitiva, l'objectiu de convergència és possible i s'apliquen mesures correctores en tots els sentits tenint en compte que polítiques com la reducció de l'atur no es poden aconseguir per decret. En aquest sentit, per exemple, manca una major flexibilitat del mercat laboral, perquè està demostrat que és l'única política que afavoreix la creació de llocs de feina. Això faria, per exemple, que disminuís la taxa de desocupació i al mateix temps implicaria una moderació salarial, que també és necessària per aturar la inflació.

FLEXIBILITZAR EL MERCAT LABORAL

- Parla insistentment de flexibilitat laboral, no ho acabo d'entendre... Des del partit conservador i des de les patronals sembla que no tenen altres solucions.

- Perquè com li he dit a mesura que hi ha més flexibilitat laboral trobam més ocupació i, sobretot, manco atur juvenil. Espanya té un model de relació laboral molt rígid, amb un 17 per cent de desocupació, del qual un 40 per cent correspon a atur juvenil, és a dir, de la població activa que cerca la primera feina. Mentre, la mitjana europea, que es correspon a un model més flexible, té una taxa d'atur de l'ordre de l'11 per cent, per un 22 a un 24 per cent de taxa d'atur juvenil. I davant aquests casos, encara, ens podríem fixar en un tercer model que es veritablement paradigmàtic pel que fa a la flexibilitat del mercat de treball: els Estats Units, on l'atur, a pesar de tres anys de recessió molt forta, és només d'un 7 per cent tant general com juvenil. El sistema de flexibilitat és favorable a la creació de llocs de feina i, a més, no discrimina els joves. Aquest és un tema molt important per a Espanya. Per això

vostè creu que és quasi una obsessió. Tengui en compte que l'alt índex de desocupació juvenil no només impedeix la renovació del teixit social de les empreses sinó que significa un gravíssim cost social a llarg termini per al conjunt de tota la població espanyola. Podríem parlar aquí de delinqüència, drogaaddicció...etcètera, però també perquè és evident que a una persona de trenta o trenta-cinc anys que en duu quinze cercant feina no li podem parlar d'ideals europeus, perquè l'Europa que coneix el discrimina de la pitjor manera possible, no donant-li possibilitats de treballar. Aquest és el gran problema de l'economia espanyola, el gran drama social, però al mateix temps és la gran potencialitat que té Espanya cara al futur, perquè amb programes de formació professional pot incorporar aquesta massa de joves al món del treball i crear, així, riquesa per a tots. Però, és clar, s'ha de fer...

BALEARS, UN MODEL EN DISCUSSIÓ

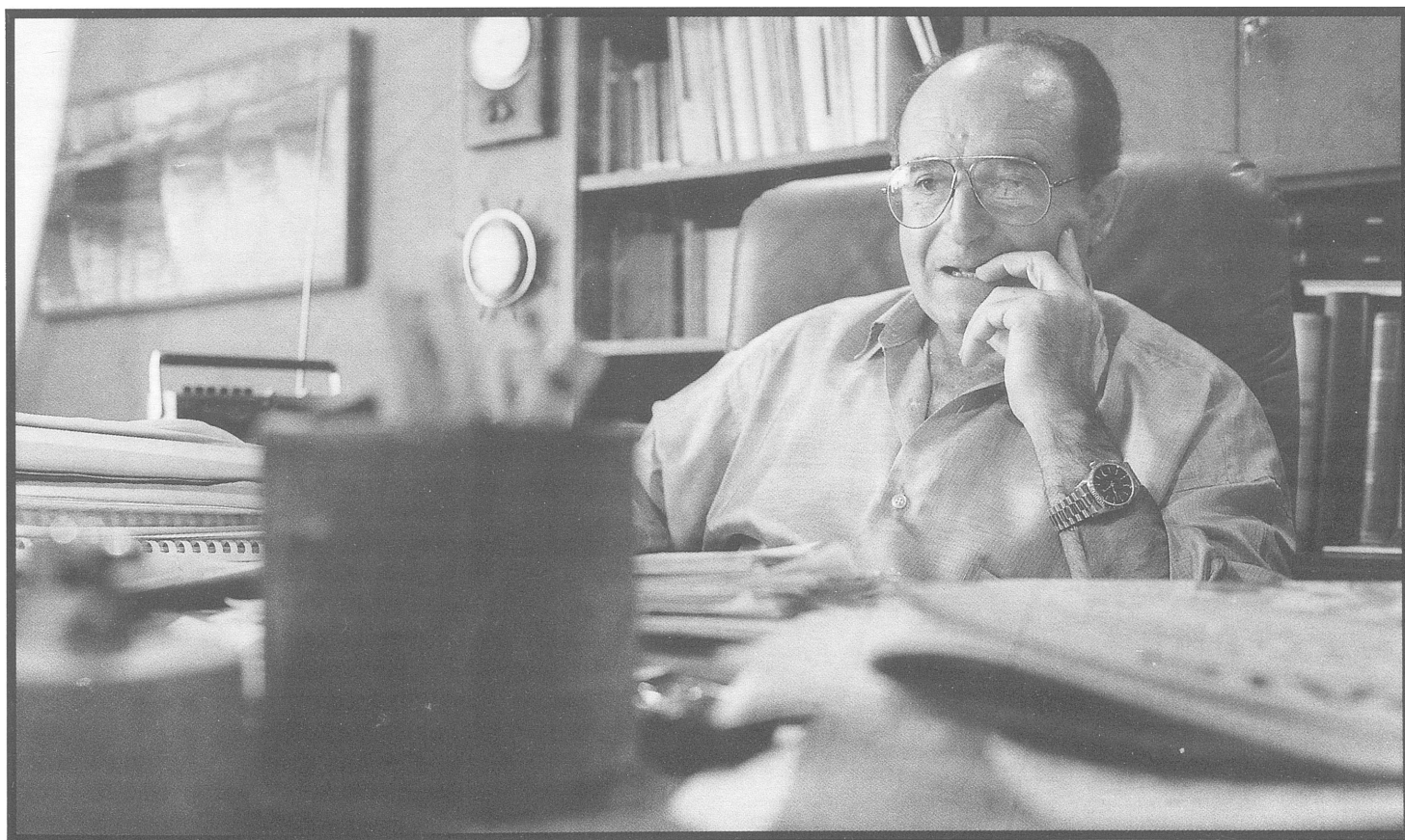
- *El president Cañellas en la seva intervenció ha dit que la situació econòmica espanyola és dolenta, però que a les Balears és més bona, que les Illes eren diferents. El que no ha dit és que el model econòmic de les Balears es troba en discussió...que també en això les Illes són diferents.*

- I és veritat. És així. I jo crec, a més, que el model balear està molt adequadament en discussió. Aquest és un tema que a mi em preocupa des de fa molt d'anys i jo mateix li vaig recomanar al president que valia la pena que encarregàs un estudi per analitzar a mig i llarg termini les possibilitats que tenen les Balears per mantenir un ritme d'inversió i continuar

donant feina als seus habitants, perquè és clar que el model que durant vint-i-cinc anys ha servit per millorar el nivell de vida de la nostra gent és un model no només carregat de perill, ja era abans perillós pel fet de basar-se en un monocultiu, sinó que ara s'enfronta a una profunda revisió. L'oferta hotelera actual és en part obsoleta, amb la qual cosa no només perd doblers sinó que en fa perdre a aquells altres establiments que s'han volgut adaptar a les circumstàncies. S'ha de disminuir l'oferta. És clar que no hi ha possibilitats de continuar un desenvolupament que mantengui les pautes actuals, que ens poden dur a un carreró sense sortida. Hi ha, naturalment, aspectes que poden millorar-se, com és ara ampliar l'oferta complementària, buscant sobretot la qualitat. Jo ja he dit que havíem de replantejar-nos què significa el turisme xarter i anar a cercar turisme de segona residència, per exemple, un turisme de més alt nivell, què significa ports esportius i camps de golf...Encara que tot això amb un gran respecte, que no s'ha tengut fins ara, pel medi ambient. L'home ha de revisar les seves relacions amb la naturalesa, és evident, però les Balears... el doble. En definitiva, crec que el model econòmic de les Balears s'ha de revisar. Potser tengui encara possibilitats, però s'han d'estudiar i explotar intel·ligentment, no com en el passat. Jo vull cantar el mea culpa com els altres, però hem de reconèixer que el model té els seus límits.

- *Cap on pot anar aquesta revisió?*

- Bé, ja li dic, el nostre comportament passat té un límit evident, però també hem de reconèixer que les nostres possibilitats són limitades. Haurem de continuar basant el nostre desenvolupament en el turisme. És evident que no podem pensar en les Balears per deslocalitzar plantes industrials d'Europa. Això està bé per al nord d'Àfrica, però no per a nosaltres. No és interessant ni per a nosaltres, perquè no anam sobrats de recursos

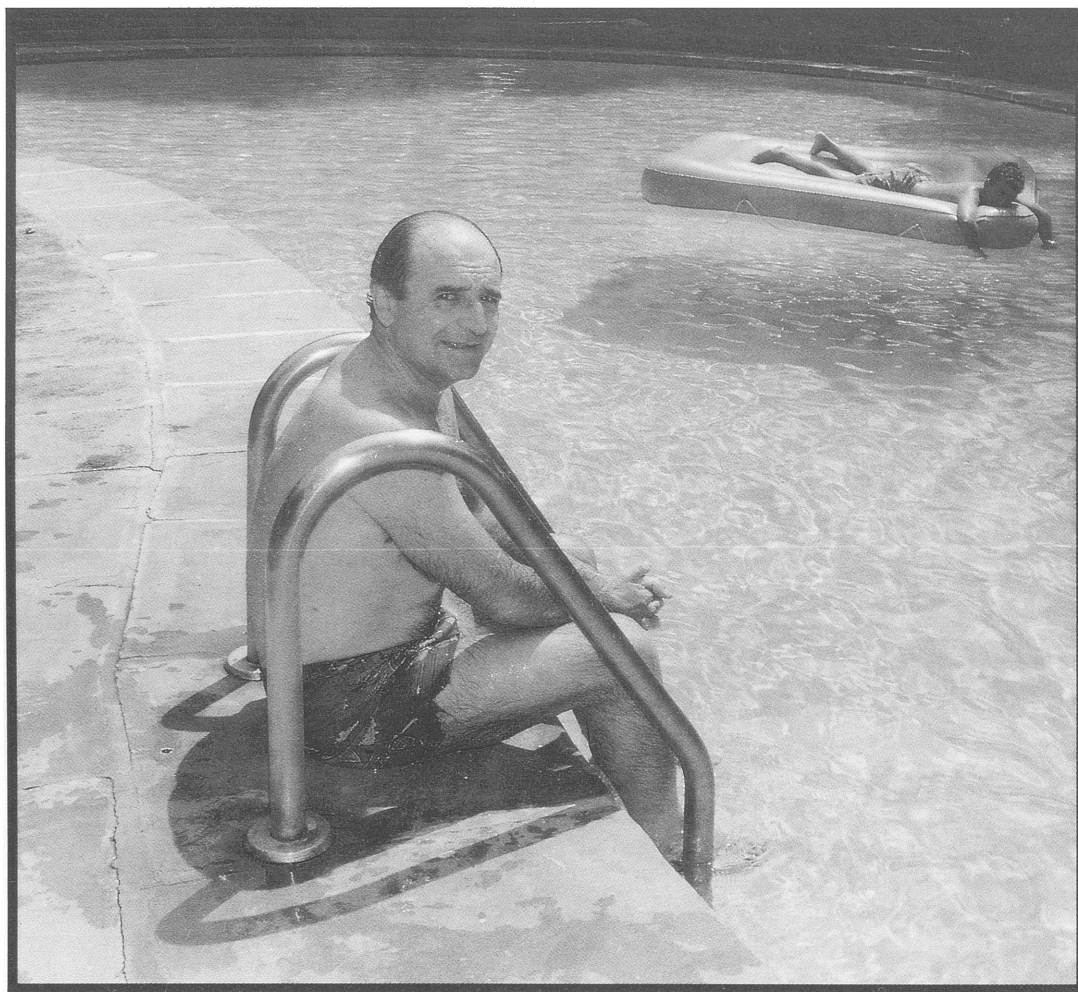
naturals que és el que necessiten les fàbriques, ni per a aquests deslocalitzadors, perquè ser una illa condiciona molt i, a més, el cost de la nostra mà d'obra no és competitiu. I per la seva banda, pensar en parcs tecnològics i en desenvolupament de noves tecnologies és un tema que és obert, però no una solució a curt termini. Cada vegada més aquestes activitats que representen un alt valor afegit es traslladen als "sun belts", és a dir, als cinturons de sol, on hi ha bon clima i una qualitat de vida, com a Califòrnia, Niza o la Rivièra italiana. Qualque dia arribaran també a les Balears, però ara per ara tampoc no són una alternativa i, en qualsevol cas, mai no podran substituir l'ocupació que ara representa el turisme. I, a més, hem de confessar que tampoc no tenim cap cau científic preparat per rebre aquestes noves indústries d'alta tecnologia. La Universitat encara no és prou completa i diversificada. Per això ens hem de preocupar molt per saber quines són les nostres possibilitats de futur. És un tema que cal analitzar molt profundament i per especialistes. Crec que el govern ho està fent. I mentrestant hem de salvar els mobles, és a dir, intentar salvar de la situació actual el màxim que puguem. De totes maneres, crec que l'actual crisi ja ha tocat fons, perquè els països emissors de turisme cap a les Balears, com Gran Bretanya i Alemanya, han començat una recuperació i estic segur que l'any que ve ja serà diferent, però això no ens pot fer oblidar que cal cercar altres solucions.

EL NORD D'ÀFRICA, COMPETÈNCIA TURÍSTICA

- Potser hi hagi un altre problema afegit. Es diu que la Comunitat Europea amb el seu interès de potenciar el nord d'Àfrica i evitar l'emigració magrebí podria afavorir un desenvolupament turístic que competiria amb el nostre mercat.

- No, per aquí no hi ha cap perill! Vostè sap que aquesta política mediterrània de la Comunitat cap a tercers països l'he desenvolupada jo i en aquest sentit no hi veig perill, estigui segur. La política comunitària és ajudar a estabilitzar aquesta zona i això vol dir reduir la seva altíssima taxa de natalitat i crear llocs de feina "in situ", ja que l'emigració no pot ser solució a l'augment de població, però per aconseguir aquest darrer objectiu es pensa precisament en la vida de la deslocalització industrial d'Europa i per la via d'una major obertura del nostre mercat als seus productes. No en el turisme, encara que és evident que aquestes mesures poden crear un major nivell de prosperitat i,

en conseqüència, poden desenvolupar més l'oferta turística, però aquest és un fenomen que es produirà a mig o llarg termini, no abans de deu o quinze anys, i per tant no és un perill competitiu al que calgui fer front d'immediat. Els nostres competidors són avui a Turquia, però aquesta ja és una altra història, a l'Extrem Orient i a l'àrea del dòlar, el Carib sobretot, perquè amb un dòlar a 94 pessetes aquesta és una destinació barata davant unes Illes Balears on el manteniment de la paritat de la pesseta amb les principals monedes europees, amb una inflació superior, fa que el nostre producte sigui cada vegada més car. Una pesseta sobrevaluada sí que és un problema greu. Si ara poguessin fer descomptes del 20 per cent als turistes, l'ocupació dels nostres hotels seria molt més alta i, en definitiva, aquest 20 o 25 per cent és el percentatge de sobrevaloració de la pesseta en els darrers sis anys.

- Senyor Matutes, vostè parla d'una política mediterrània. Creu que seria possible parlar d'illes en aquest context?

- Bé, jo com a comissari europeu som responsable de la política mediterrània, però en relació amb tercers països no comunitaris, com vostè sap.

EUROPA POT AJUDAR LA RECONVERSIÓ TURÍSTICA

- Sí, ja, però és evident que la Comunitat Europea sempre que ha tractat el tema d'illes, de les illes que formen part de la Comunitat, sempre ho ha fet en termes d'excepcionalitat. No

seria possible considerar el fenomen en positiu, i afavorir una política insular de relació amb la Comunitat continental?

- Avui per avui la política de fons estructurals i d'ajudes de la Comunitat tenen en compte bàsicament dos fets: el nivell de desenvolupament de la regió, sigui illa o no sigui illa, i les necessitats de reestructuració de sectors determinats. En el primer cas els fons estructurals, els FEDER, van dirigits a regions que tenen una renda de menys del 80 per cent de la mitjana europea i les Balears pràcticament se situen a nivell europeu. Són fons que van a Andalusia, Extremadura, Sud d'Itàlia i altres regions semblants, però no a les Balears. També hi ha el famós programa 5-B dirigit al manteniment de la població agrària, en el qual vaig aconseguir que hi poguessin entrar Menorca, Eivissa, Formentera i tota la Serra de Tramuntana de Mallorca. I, finalment, com a segon fons d'ajuda important, tenim el destinat a la reestructuració. És un fons al qual s'han acollit regions com Astúries, on hi ha siderúrgica o construcció naval, per exemple, on el govern espanyol ha demanat la intervenció comunitària. Aquestes són les possibilitats, encara que ben mirat en parlar de reestructuració també es podria parlar de reconversió turística.

- Per tant?

- Si a les Balears volguéssim escometre una reconversió turística amb reducció de capacitats tendríem dret a demanar l'ajuda del fons social europeu sempre i quan el govern espanyol ho demanàs.

- A l'Europa comunitària hi ha unes cent setanta regions. Creu vostè amb una Europa de les Regions? I quin paper pensa que hi poden jugar les Balears?

- Sí que hi crec. De fet veim com s'està complint fil per randa el que deia Daniel Bell, quan afirmava que avui els Estats són massa grans per resoldre els petits problemes, però massa petits per solucionar els grans problemes. Cada vegada són més necessàries les superestructures per a la defensa, la moneda, el comerç, la producció agrícola...etcètera, però cada vegada els Estats es veuen obligats a descentralitzar funcions cap a les regions, com s'ha fet a Espanya, tal vegada massa de pressa, però en la línia que correspon al món en què vivim. És un fet que a mesura que la Comunitat Europea avança els Estats membres es buiden de les seves funcions. A Maastricht mateix s'ha previst la creació de l'àrea del consell de les Regions d'Europa, per mantenir un diàleg institucional, encara que consultiu, entre la Comunitat i l'Associació de Regions. Per tant, sí que hi crec.

- Sí, però...i pel que fa a una Comunitat petita com les Balears, quin pes podem tenir?

- El pes sempre és relatiu. No es tracta que cap regió tenguí més pes que les altres, sinó de crear mecanismes de diàleg que permetin tenir en compte les especificitats de cada regió, com aquest fet que vostè mencionava de les illes. És cert que les illes són sempre un fenomen en si mateixes. Tot illenc és un etnocentriste per naturalesa i considera que només és en el centre del món quan és a ca seva. Bromes a part, és cert que el fet insular té uns costos que no es tenen en compte a Europa, ni

tan sols a Espanya s'han tengut en compte històricament, potser més a Canàries per raons d'allunyament, però no a les Balears. Recordi que mesures com els descomptes dels bitllets d'avió són molts recents i que les vaig aconseguir jo, essent senador. No és suficient. Per tant crec que mitjançant el diàleg es pot millorar la situació, però no és un problema que es pugui solucionar en sis mesos o en un any.

LA C.E. A L'AVANGUARDA MEDIAMBIENTAL

- Una darrera pregunta. El comissari europeu Abel Matutes va ser a Río. com s'adequarà la Comunitat Europea als resultats de la conferència del medi ambient?

- La Comunitat Europea a Río, i no només a Río, es troba a l'avanguardia del món desenvolupat pel que fa a la protecció del medi ambient. Però aquest és un problema molt complex i dóna lloc a molta demagògia. És cert que el principal contaminador de la terra és el món desenvolupat del nord. Tant és així que si només el 10 per cent de la població del Sud arribàs a consumir per persona tanta energia com nosaltres és molt probable que l'atmosfera no ho resistís. Per tant hem de revisar les nostres relacions amb la naturalesa i hem de disciplinar-nos, però també hem de ser conscients que hem d'ajudar el desenvolupament del Sud sense que caigui en els mateixos errors que nosaltres, així com ajudar perquè s'aturi l'actual ritme de creixement demogràfic, perquè si a més d'augmentar la població incrementam el consum energètic és clar que anam cap a una catàstrofe. Per tant, què hem de fer el Nord? Evidentment hem de donar exemple aplicant noves tecnologies, reduint determinats consums i finançant desenvolupaments sostenibles, que és el concepte que s'ha defensat a Río.

- Pensa que la Comunitat Europea dóna exemple?

- Ja li he dit que sí. La Comunitat Europea ha signat els dos tractats de biodiversitat i de manteniment del nivell d'emissió de diòxid de carboni. I no només això sinó que la Comunitat té plantejat crear un impost ecològic que consisteix a penalitzar l'emissió de CO₂, però de moment no el podem implantar en la mesura que els Estats Units, El Japó i els nostres principals competidors no el volen aplicar, perquè si ho féssim no aconseguiríem altra cosa més que destruir els nostres llocs de treball, perquè industrialment no seríem competitius. Però és que tot sols tampoc no solucionaríem el problema, perquè l'ecologia, el deteriorament del medi, no coneix fronteres. La Comunitat Europea té pendent, per tant, l'entrada en vigor d'aquest nou impost que es destinarà, quan s'apliqui, bàsicament a la protecció del medi ambient en el tercer món. A Río, com ho demostra el fet que la meua intervenció fos unànimement ben rebuda, la Comunitat Europea no va estar mai a la defensiva, sinó a l'ofensiva, a favor de la protecció de la natura. Hem de ser conscients que a Río s'ha aconseguit més que no en dos mil anys, però manca que països com els Estats Units o El Japó acceptin les nostres propostes. ■

A les Illes manca lideratge social

Entrevista a Santiago Rodríguez Miranda

per Josep Rosselló

És advocat. Tot just ara fa deu anys era ministre de Treball del Govern espanyol, en el darrer gabinet de la desapareguda UCD, que presidia Calvo Sotelo. Santiago Rodríguez Miranda forma part, a hores d'ara, d'un despatx de missers, Iberforo, que s'estén per tots els indrets de l'Estat espanyol i comença a concretar una voluntat clarament europeïsta. Vocació que ve de lluny, dels anys del franquisme, quan Europa era sinònim de democràcia. "Les generacions més joves -explica- no han sentit Europa com a necessitat. En la nostra època, i això és quelcom passional i no pot explicar-se racionalment, Europa era l'equivalent a democràcia. Els qui vam viure els anys ombrius de la dictadura hem tengut, fins i tot, l'empara i la protecció d'Europa; a Madrid, a un famós pis de la Gran Vía, hi havia la *Fundació Europea* sota els auspicis de De Gasperi, d'Adenauer..., la qual cosa feia que no la tocàs la policia, tot i que la tenien controlada. Allà ens hi reuníem molts dels demòcrates que hem estat en la vida pública en anys posteriors. Jo personalment vaig poder fer nombroses activitats de formació política gràcies a partits polítics europeus."

- Tot just instal·lats en el seu despatx del Carrer del Convent de Santa Magdalena, a Palma, on la funcionalitat mobiliària i decorativa xoca una mica amb la densitat que traspuja la col·lecció completa dels annals d'Aranzadi i d'altres textos legislatius, coment al senyor Rodríguez Miranda que fa unes setmanes el vaig veure retratat als diaris, en el decurs dels actes commemoratius del desè aniversari de la declaració d'independència municipal d'Ariany. I afegesc que se'm van passar pel cap possibles sentiments contradictoris entre el procés d'unitat europea i que, encara només fa deu anys, un petit municipi volgués existir com a tal, independent d'un nucli primitiu més gran.

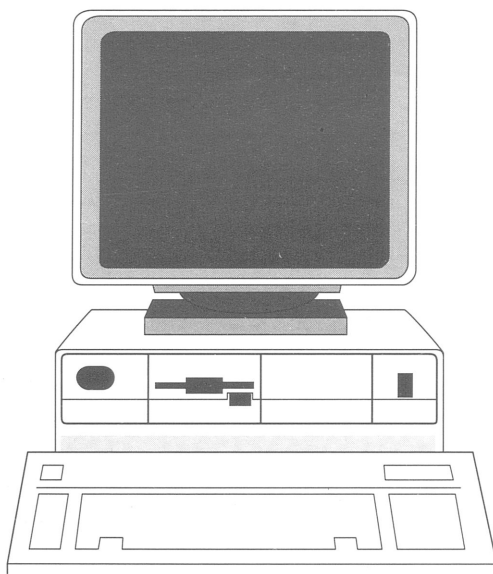
Santiago Rodríguez Miranda és natural de Madrid, on va néixer l'any 1941. Des del 18 de juliol de 1968 -és una data com per no oblidar-la- resideix a Mallorca, on va venir destinat com a advocat de l'Estat. Casat amb Marta Juan de Sentmenat. Fou fundador del Partit Socialdemòcrata Balear, en la clandestinitat, que després seria un dels nuclis d'on va néixer la Unión de Centro Democrático (UCD). Diputat per Balears en totes les legislatures en què UCD va governar, fou nomenat ministre de Treball en el gabinet de Leopoldo Calvo Sotelo, l'any 1981, tot just després de l'intent colpista de Tejero. La victòria del PSOE en les eleccions de 1982 i la immediata desaparició d'UCD varen significar gairebé la seva retirada de l'activitat política. Des d'aleshores ençà es dedica al seu treball d'advocat.

- I encara ara, que n'hi ha que ho volen. Jo crec que la constitució d'Ariany com a municipi, i agafem-ho com a exemple, no és contrària a la unitat europea. Assistim al trencament de les unitats nacionals tradicionals, on els conceptes de França, d'Itàlia, d'Espanya... es dilueixen i cobren vigor els conceptes més pròxims o les entitats més grans. El sentiment europeu pressiona damunt el sentiment de *lo español* o *lo francés*, i li sostreu contingut, al temps que es reforça el sentit de la ciutat, de la municipalitat, de les regions...

EMSA

Empresa Municipal de Serveis

- ✓ Venda d'*ordinadors personals* compatibles; impressores.
- ✓ Assessorament en la compra de programes i/o ordinadors.
- ✓ Instal·lació d'ordinadors i de programes.

Per sol·licitar informació
i/o ofertes, adreçau-vos a

EMSA

C. Albellons, 2
Tel. 54 80 71 - Fax 54 65 15

ALCÚDIA

MAASTRICHT HA ACCELERAT EL PROCÉS

- I no serà, tanmateix, que la visió de la unitat europea era diferent, fa deu anys? És evident que, en aquest període, han passat coses que en absolut es podien preveure.

- No, jo crec que fa deu anys el tema de la unitat europea es veia igual que ara, probablement sense els conflictes que estam vivint, perquè Maastricht ho ha accelerat tot. Fa deu anys, hom pensava que el ritme del procés unitari seria el que està essent, i fins i tot més accelerat.

El problema amb què ens trobam és que s'estan sumant factors molt diferenciats, és a dir, que l'eix espanyol-francès o el francès-alemany, com Itàlia o el Benelux, són més europeistes que no els anglosaxons, i concretament Gran Bretanya, i en aquest moment que alguns dels escandinaus, que són una rèmor. Però la sensació

que anam de camí a Europa, que el segle XXI començarà i es tancarà amb una Europa més o menys configurada, existeix, i hi ha voluntat de fer-la.

El que passa és que hi ha tota una sèrie de problemes annexos que no s'havien ni imaginat. Per a mi, ha estat dramàtica la desaparició del comunisme -tot i ser positiva- perquè ha suposat el trencament de l'esquema de la bipolaritat i ha llançat sobre Europa espais que eren Europa, però que mai no s'havia pensat que s'hi integrarien, com és ara Hongria, Txecoslovàquia o Polònia. En el cas d'Alemanya, aconseguir la seva plenitud territorial, integrant els set *landers* orientals, li suposa haver de pagar un deute que es perllongarà fins més enllà de l'any 2000. Jo crec que Europa, en aquest moment, pateix la manca de

l'estirada alemanya, juntament amb l'ampliació de les seves pròpies fronteres amb tot el que era Europa oriental.

- Quina repercussió política pot tenir el debat i els rebutjos concrets ja coneguts, sobre els acords de Maastricht?

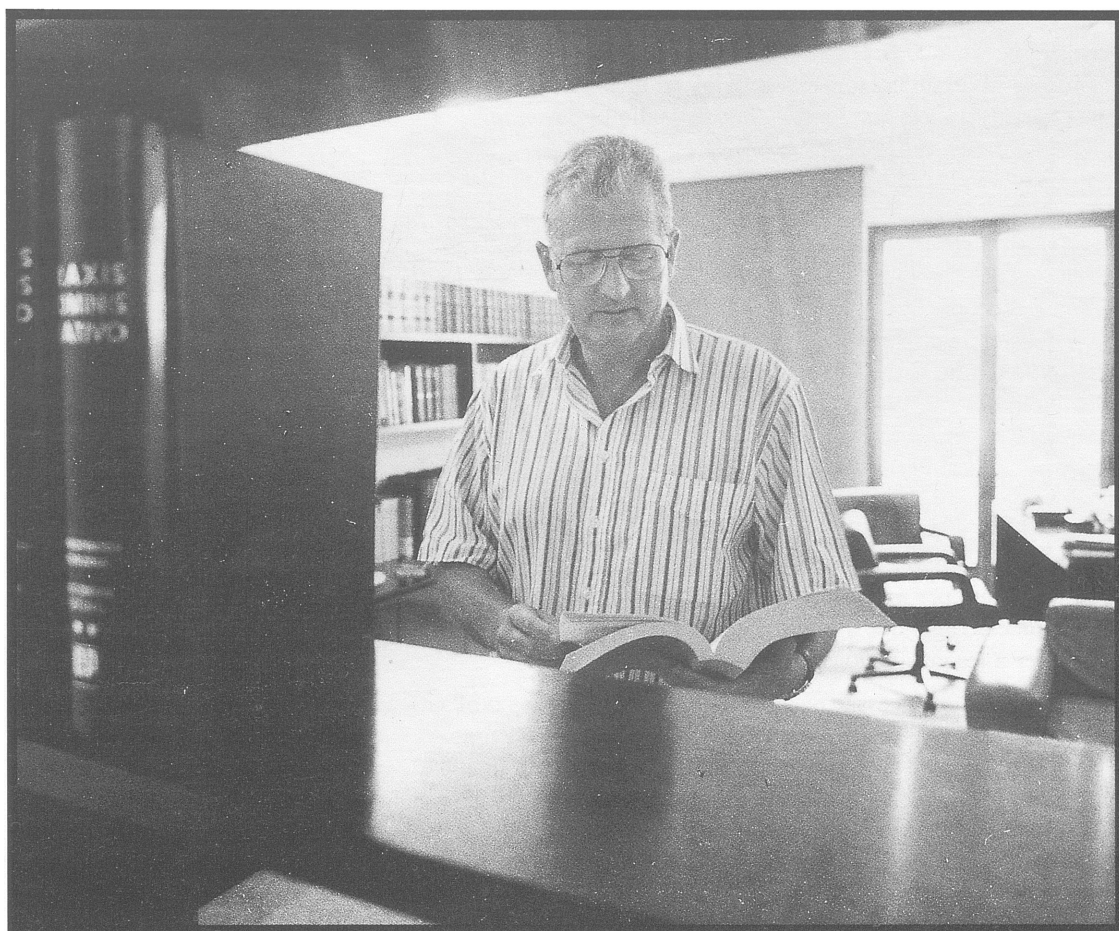
- És evident que, si s'analitza fredament, Maastricht té molts d'elements negatius i, si es treuen al carrer i s'exposen, hi haurà molta gent que n'estarà en contra. Jo crec, per exemple, que en el cas concret de Balears tothom es decantarà a favor de Maastricht, perquè la integració és per a nosaltres un element positiu; en canvi, en altres zones d'Espanya, en altres àrees econòmiques, hi estaran en contra.

Políticament, tot això tindrà conseqüències importants, perquè també suposarà la remodelació de les estructures polítiques; s'han acabat els partits nacionals, de les nacionalitats històriques, que s'hauran de plantejar altres formacions i, d'altra banda, creixen noves formacions representatives dels sentiments que reneixen.

- Deduesc que vostè no és gaire partidari de sotmetre els acords a l'aprovació en referèndum.

- Jo crec poc en els referèndums, perquè els pobles se'ls manipula, sobretot els pobles llatins. En el cas de Maastricht, a més a més, caldria asseure's a discutir, punt per punt, aspectes molt concrets, d'un contingut més adient als tècnics i als parlaments, que per a això s'han fet.

Potser el que Maastricht hauria de suposar políticament és la

posada en marxa del Parlament Europeu, però de bon de veres. De fet, hauria d'haver estat el Parlament Europeu qui donàs vida als tractats de Maastricht, i no els caps d'Estat i de Govern, que només fan lleugeres referències a la cambra legislativa.

LA INTEGRACIÓ, POSITIVA

- S'ha avançat vostè a la qüestió que més ens interessa avui, dient que la integració europea és positiva per a les Balears. Per què no ens ho concreta una mica?

- Jo crec que la llibertat que pretén integrar, de moviment de

persones, de capital, de serveis... és positiva per a les Balears. La nostra és una comunitat que, com a tal, sap que no té una gran agricultura, ni pot tenir-la; no té indústria, i tota possibilitat de tenir-ne sempre és el mateix, articles de poc pes, poc tamany i molt valor afegit, és a dir, rellotges i informàtica, dos mercats molt saturats. En canvi, el que sí tenen les Balears és una enorme vocació de prestació de serveis, que fins ara s'ha centrat en la prestació d'un únic servei, el del descans, de l'oci; el turisme... però n'hi ha d'altres que haurien d'estar contemplats.

En una Europa gran, unificada, i tot veient l'experiència de la societat nord-americana, jo crec que podríem esser la Nova Anglaterra d'Europa. Ja fa uns anys vaig dir, i record que els senyors dels PSM se'm van tirar al coll, que això podia esser les Bahames d'Europa, o les Bermudes, no me'n record bé. Doncs no veig per què un lloc amb les nostres condicions climatològiques i de proximitat al continent, no ha de poder atreure la formació i l'educació d'universitaris, i de no-universitaris; per què Balears no ha de poder ser el lloc on, en pocs anys, floreixin col·legis, *high schools*, universitats públiques i privades, que donin feina als mallorquins en un escaló molt alt, com és el de l'educació.

Avui en dia, si s'obtingués en la integració europea el famós policentrisme que se cerca, alguna cosa ens podria caure aquí: segurament no hi haurà la Borsa Central, però sí s'hi podrien radicar les cases centrals de diferents companyies o entitats. Jo crec que Balears pot tenir un gran camp en el desenvolupament de l'intel·lecte. Hauríem de prendre exemple del Japó, un país mancat de tot, no té mitjans, no té matèries primeres... només té molta mà d'obra i molt de cervell, que ha sabut desenvolupar, i transformar en una eina. Així ha esdevingut una societat que cobra per pensar i ven el que ha pensat. El turisme és un component important, però no és l'únic. A les Balears podrien radicar-s'hi altres sectors de servei. I és aquí on el govern autonòmic tendria un important paper de lideratge actiu reclamant per a Balears, un paper protagonista en aquells sectors on es cregui que s'hi pot generar desenvolupament i treball per a les generacions que ens vénen darrera.

- *Vostè parla del potencial que ens pot arribar de fora, des d'aquesta Europa unida. Però caldrà plantejar-se si la societat illenca, especialment les estructures polítiques, econòmiques, etc. estan preparades per assumir aquest paper protagonista de què ens parla.*

- Home, jo crec que en aquest terreny la Universitat té un paper important. És una universitat petitona, encara, però està assumint un cert protagonisme, està desenvolupant - especialment en el camp de la informàtica- una funció relativament important i productiva, s'ha obert a noves carreres... A mi m'agradaria que aquí hi hagués quatre universitats, tot i que som conscient que no hi ha població autòctona gairebé ni per mantenir la que tenim. Però sí hi podria haver un tipus d'universitat privada pensat perquè els fills dels europeus -com passa en els Estats Units-, d'un determinat status, s'educassin en una zona d'un alt nivell educatiu, i sabent a més a més que durant els caps de setmana poden muntar a cavall o sortir a practicar la vela, en un lloc d'un gran pau social, amb una proximitat d'una o dues hores d'avió de qualsevol punt d'Europa.

No veig per què un camp tan important com, per exemple, la medicina no ha de poder tenir aquí, no dic ja una clínica de caire més aviat folklòric com *Incosol*, sinó determinades instal·lacions, un cert desenvolupament de la medicina, de la pròpia investigació i que Balears fos un pol d'atracció. Hi ha molts europeus que, quan hi hagi la lliure mobilitat, quan puguin cobrar la pensió sense problemes, i facin aquí la declaració, probablement faran com els americans: tu te'n vas a Miami o a Florida, a Califòrnia, i allà hi ha centenars de milers d'americans que han emigrat del fred per passar els darrers anys de la seva vida en un millor clima. I això els suposa residències, atenció mèdica i tot un seguit de serveis que, en el nostre cas, suposaria una oferta laboral d'alt nivell per als nostres fills. Aquí és on jo crec que qui ha d'estirar és el govern local...

QÜESTIÓ DE LIDERATGE

- *És que d'això parlàvem. Com jutja vostè el paper que juga el govern autonòmic en aquest terreny?*

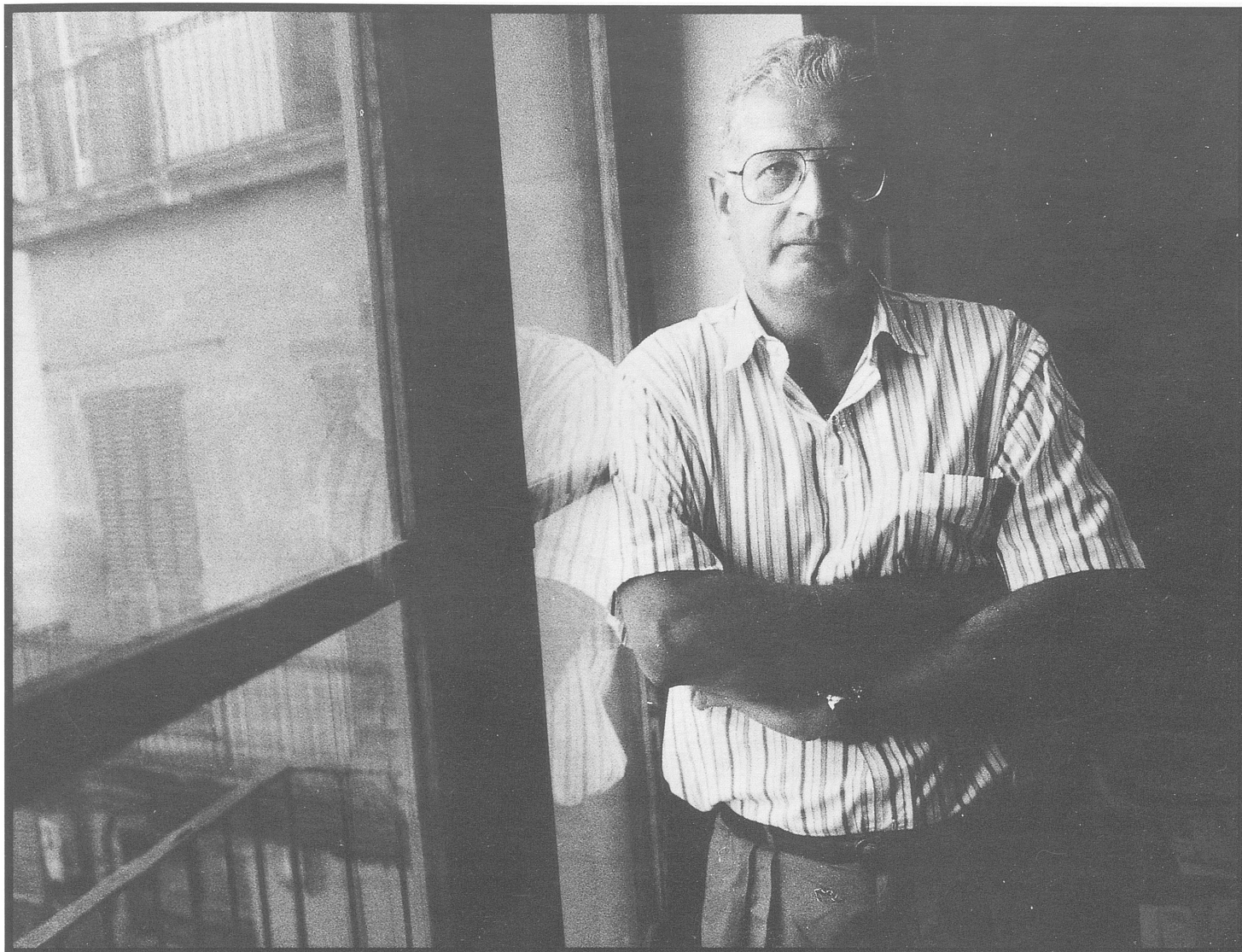
- Jo crec que aquesta societat nostra necessita lideratge social. Ara passam la crisi més greu a Balears en els darrers vint-i-cinc anys: a hores d'ara, l'hoteler, el constructor, el senyor que viu a un poble petit i el qui viu a Palma, necessiten saber si han de construir hotels o els han d'esbucar, o si han de plantar pins... I aquesta és una funció no tan sols d'exercici del poder polític, sinó de lideratge social, que li correspon al Govern. I hi advertesc greus mancances, perquè a aquesta societat cal dir-li el que ha de fer, tot i que sovint sigui una tasca amarga. I aquesta funció de lideratge, per a bé o per a mal, és la que jo no sent amb la intensitat que crec que s'hauria de sentir, en l'orientació de cap on hauria d'anar aquesta societat, cap on ha de formar els seus fills, cap on han de col·locar els diners els mallorquins, quins tipus d'inversió han de realitzar... Nosaltres hem de pensar que serem iguals que altres zones climatològicament semblants, el nostre cas estarà, potser, entre Califòrnia, Hawaï i Miami, amb algunes altres connotacions. És clar que allà no hi ha una tradició, una llengua pròpia, unes peculiaritats culturals, unes arrels... però tot això enriqueix el panorama.

- *Ja que vostè n'ha fet menció, de les particularitats, no creu que la interrelació europea pot xocar amb el manteniment de les pròpies llengua i cultura?*

- En absolut, al contrari, es dona un procés d'enriquiment. Per a mi, la gran lliçó de la meua vida política ha estat veure la pluralitat d'aquest país, que s'ha d'assumir i que és bona. Balears té peculiaritats idiomàtiques, té uns costums, unes arrels que no es donen enlloc més. Es tracta d'un intercanvi cultural que només pot esser positiu.

RECALL DE COMPETÈNCIES

- *Tornant a la qüestió de l'estructuració política, i tenint en compte que l'Estat espanyol encara no ha acabat d'articular definitivament la seva configuració, com creu que interfereix el*

procés unitari europeu en, per exemple, les relacions competencials entre l'Administració central i les comunitats autònomes?

- La construcció de la Comunitat Europea suposa, sens dubte, un retall molt important de les competències de les autonomies. Ja ho havia suposat el propi tractat de les Comunitats, ho ha suposat més Maastricht i ho suposarà encara més el propi procés, perquè hi haurà una unificació en molts serveis, en competències que perdrà l'Estat i que, en la mesura que les tenguí atribuïdes a les comunitats autònomes, les haurà de recuperar per transferir-les.

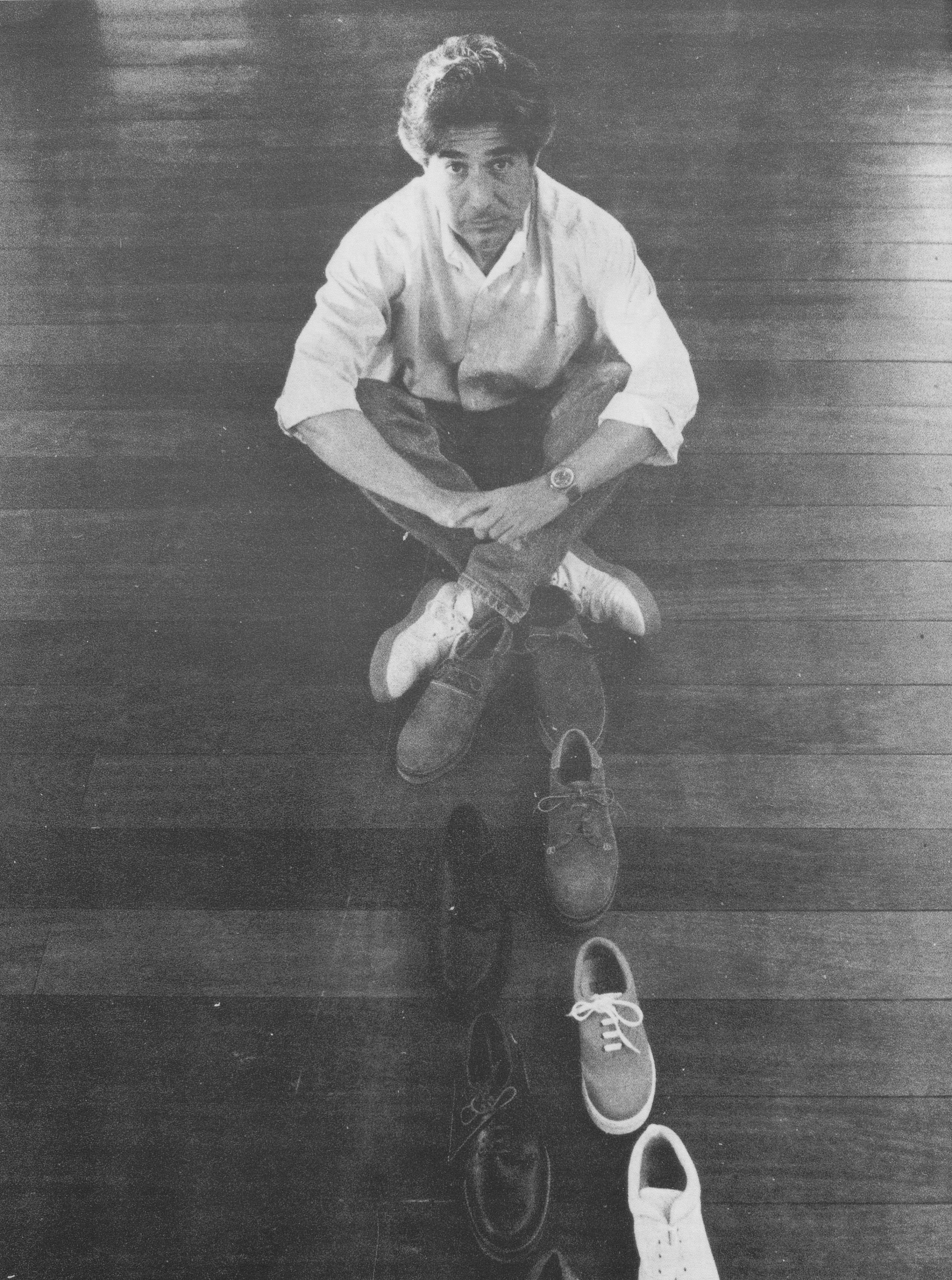
El que passa és que el mapa polític europeu serà molt diferenciat, i caldrà pensar en unitats més petites, i saber quines competències es poden exercir i quines mai no ens seran atribuïdes. Jo no sé si el Govern autonòmic ho veu així, però la lectura del tractat de Maastricht és fàcil i reflecteix perfectament quines competències passaran a mans unitàries, quines ja hi han passat, quines mai no podran esser nostres i, en canvi, on podem aprofundir amb més intensitat. Per aquí van les coses...

- Quina repercussió real pot tenir el procés unitari en la vida

política local, electoralment parlant per exemple?

- Jo crec que en el cas de les Balears serà només simbòlica. He sentit parlar que en algunes localitats de la Península, donat que hi ha una nombrosa presència de residents europeus podrien canviar les coses, però això sempre que es decidissin a participar, que no és tan fàcil. El que sí crec és que els partits cridaran ciutadans estrangers arrelats, per participar en les seves llistes.

A Balears, de tota manera, i llevat de molt pocs i molt petits municipis, crec que no tindrà cap significació. Així i tot el que sí és ben possible és que algun *mister Smith* es coli en alguna llista, perquè *mister Smith* és el que mou la urbanització on resideix i té estirada entre els veïns. Però, a més a més, això és bo: serà positiu que vinguin estrangers amb comportaments democràtics arrelats des de fa molts anys i s'asseguin als ajuntaments, i demanin sistemes d'administració i d'honestedat en el maneig dels cabals públics, com es fa en els ajuntaments europeus; i que ens acostumin a gestionar les nostres entitats públiques amb el mateix criteri, quasi privat, amb què s'administren molts ajuntaments d'Europa. Tant de bo, que a totes les candidatures hi figurin uns *mister Smith*, que s'encarreguin de disciplinar-nos una mica. ■

Llorenç Fluxà no vol parlar d'ell com a persona i, fins i tot planteja alguns inconvenients quan -a l'hora de concertar l'entrevista- se li diu que a ONA, l'element gràfic és molt important i calen bones fotografies. Ho entén i quan se l'entrevista diu que Camper, als seus inicis va dedicar més d'un 20 per cent del pressupost a promoció o comunicació. Així que no és que no li agradin les fotografies i el que es diu "imatge" en termes de promoció empresarial: però el molesten els personalismes. Com que ha rebut un fax amb l'esquema general d'aquesta entrevista, no té cap inconvenient de contestar les preguntes: producció, mercat, marca, crisi, Europa, futur... Però quan el fotògraf Miquel Massutí i jo ens asseim al despatx que ens han indicat continua insistint que "no m'agrada que em facin fotos". Li mostrem la revista ONA. Ell ens assenyala una gran fotografia a la paret dissenyada per Andy Warhol.

Imaginació, tradició i disseny

Entrevista a Llorenç Fluxà

per Joana Mª Rosselló

L'habitació és petita. Hi ha una taula rodona i la gran fotografia d'Andy Warhol. Llorenç Fluxà no treballa a aquest despatx. Deu tenir un lloc per fer-hi feina i un altre per rebre. Per tot arreu hi ha telèfons. Fins i tot a aquest petit recinte de Warhol i taula rodona. Però no es veuen. De sobte i a un moment de l'entrevista, se sent un so. I així se sap que a aquella habitació també hi ha un telèfon. Mentre ell parla i dóna el nom d'un col·laborador per a la consulta, el fotògraf i jo miram per la finestra i ens intentam situar. Ens ha costat trobar aquest lloc, el centre de comercialització de les sabates "Camper" que no es veu des de cap carretera ni té signes d'ostentació externa. Tant el fotògraf com jo sabem que costarà rompre el gel, encara que Llorenç Fluxà intenta esser amable i afable. Miquel Massutí diu "abans de fer les fotografies preferesc escoltar l'entrevista", i jo el fulmino amb la mirada. De totes maneres, dic que no estaria de més una volta general pel centre "Camper" i així ens en podríem fer una idea general.

Llorenç Fluxà va néixer l'any 1947 a Inca. És el tercer de tres germans d'una família amb tradició i, en certa forma, creadora i també impulsora del mercat de la sabata a Mallorca. Va fer el batxiller al col·legi de Sant Francesc i després la carrera d'Empresarials a Deusto. A principis dels anys setanta es va incorporar a les empreses familiars i des de 1975 dirigeix Camper, que ell defineix com un producte sociològic i amb estil que va néixer justament quan moltes coses començaven a canviar a Espanya. Es mostra partidari de les línies generals de Maastricht i explica que el futur no es pot entendre sense signes d'identitat i de projecció internacional.

Veim una filera de despatxos - a algun hi deu treballar Llorenç Fluxà- i al pis de dalt una espècie de magatzem exquisit de sabates exclusives, de marca o de disseny. També hi ha uns quants objectes de Mariscal, per exemple una moto amb una espècie de caixa registradora al manillar o una bossa. Llorenç Fluxà diu que són dissenys de quan Mariscal encara no era famós. I riu. Abans de tornar al despatx de la taula rodona, passam per davant d'un bust del seu padrí -Antoni Fluxà- i pensam que aquí es podria fer una bona fotografia; com també

a la part d'abaix, devora la moto que va fer el París-Dakar, patrocinada per Camper. I Camper, com diu Llorenç Fluxà, ve de camp.

ELS INICIS

-Hauríem de començar pels

antecedents: la família Fluxà, les sabates d'Inca, el seu padrí Antoni, ens podria resumir els inicis del que ara es diu grup Fluxà?

- Bé, la història de la sabata a Inca i la de la nostra família és lligada a la història del meu padrí que a l'any 1877, segons els nostres documents familiars va fundar l'empresa. Ell era un artesà de sabates. Va sentir dir que a Londres feien sabates amb màquines. I ell que només parlava el català o mallorquí va anar a Londres i va dur les primeres màquines de fabricació conegudes a aquestes illes. I, ara per ara, la fàbrica que va fundar és la més antiga de Balears i d'Espanya i una de les més antigues d'Europa. Avui en dia a Europa sols hi ha set o vuit fàbriques de l'entitat i de tants anys com la que va fundar el padrí: Lotusse.

- *La feina, la del seu padrí, en certa manera, també va determinar el creixement industrial d'Inca...*

- Sí. Clar. Les persones que començaren amb ell després es varen anar independitzant i varen muntar petites fàbriques de sabates. A Inca hi va arribar a haver 250 fàbriques.

- *I ara?*

- En aquests moments no ho sé. No li ho sabria dir. S'ha de definir què és una unitat de fabricació. N'hi pot haver unes cinquanta. Bé. Continuem, quan va morir el meu padrí, el meu pare, que ara té 85 anys i que, afortunadament encara és amb nosaltres, tenia 10 anys i fins que en va tenir 21 i es va poder fer càrrec de la fàbrica tot va anar enrera. Però en cinc o sis anys va ser capaç d'adreçar-la i convertir-se en un dels primers fabricants de sabates d'Espanya.

Abans el meu padrí havia fet exportacions a Cuba i a Filipinas. Va fer botes per a l'exèrcit francès. Però bàsicament exportava a les colònies. Hi ha anècdotes de Cuba, d'emigrants que quan veien desembarcar les sabates d'Inca ploraven.

- *Ja hi havia una certa imatge de marca?*

- La marca Lotusse és de 1929, aquest és el primer indicatiu de marquisme que hi va haver en aquest sentit.

- *I la tercera generació?*

SEGONA GENERACIÓ

- En Toni, el meu germà es va incorporar a principis dels anys seixanta... Però, tornant enrera, crec que també és important acabar d'explicar com va organitzar el meu pare els seus negocis. Ell, lògicament viatjava molt des del principi per mor de l'exportació de sabates i tenia l'obsessió d'internacionalitzar els seus negocis. A l'any 57 va comprar viatges Iberia i es va diversificar, la qual cosa era atípica al món empresarial, ja que llavors era molt més típic comprar un solar i una finca. Però ell volia ser internacional en el més ample sentit de la paraula. I dins aquesta dinàmica es va aficar al tema del turisme...

- *I el seu germà Antoni es va incorporar a principi dels seixanta...*

- Sí, ell continua a Lotusse i jo em vaig incorporar als anys setanta, després d'estudiar la carrera. I a l'any 75 vàrem fundar Camper. I, clar, és una data a la qual varen començar coses

importants. Eren els inicis de la democràcia, es fa fundar el diari "El País", i a aquells moments Camper era una resposta sociològica al que el consumidor demanava. És a dir, nosaltres hem estat "pioners" sense cap dubte dins un segment de producte i a un moment sociològic significatiu.

- *Som a la tercera generació del que es diu "grup Fluxà": Vostè va fer econòmiques...*

- Primer havia estudiat el meu germa a Sant Sebastià, que va esser de la primera promoció d'empresarials d'Espanya. El meu pare sempre havia pensat que era important saber dur bé la regència o gerència d'una empresa. Va sentir dir que a Deusto hi havia una escola que n'ensenyaven i hi va enviar el meu germà... I la realitat és que li va anar molt bé. A aquella època, el País Basc era, crec, una de les primeres regions en "renda per capita" d'Espanya. I lògicament hi havia un ambient de grans empreses... I a part de fer els estudis va fer moltes amistats, molts de companys. Jo vaig continuar en la mateixa línia i també vaig fer empresarials. Després vaig venir aquí, vaig fer feina a Lotusse i a poc a poc vàrem anar organitzant Camper.

- *I, en aquests moments, quines són les seves responsabilitats exactes?*

- Jo ara duc Camper. Però, en certa manera, a la meva família tot ho duim conjuntament, encara que cadascú té una àrea definida i En Toni gestiona Lotusse, En Miquel viatges Iberia i jo duc tot el que és Camper.

I dins aquest món empresarial de Fluxà també hi ha una marca que es diu Make-Up...

- Sí, sí, però això són temes creats, en certa manera des d'aquí, des de Camper o des del grup. Bé. No té importància. Ara hem fet una fusió de Make-Up i Cartujano, que són dos productes molt d'èlite i qualitat que vàrem crear, en certa manera per sondejar el mercat internacional. Fins fa poc, Espanya exportava molts de parells de sabates, però no exportava qualitat o marca. Nosaltres com a empresa amb tradició i "bona fama" de qualitat bàsicament no vàrem abandonar el mercat espanyol per fer productes de pitjor qualitat i que es poguessin exportar. No és bona dinàmica competir sols pels preus. I vàrem anar cap al mercat internacional. No cal parlar de fa deu anys. Sols de cinc o sis. No hi havia cap tipus d'interès per un producte espanyol.

NOVA IMATGE D'ESPANYA

- *Ara, és diferent?*

- Sí, ha canviat rotundament. A Espanya han passat moltes coses i des de l'òptica de disseny, comunicació... i al marge de la mà d'obra, moltes coses són diferents. L'interès pel nostre producte és un altre. Abans, fa cinc o deu anys, sols es pensava que la mà d'obra era barata. I ara hi ha cabuda per certs productes espanyols, com per exemple Lotusse o Cartujano que es venen a les millors botigues i als preus més cars. A New

York, per exemple venen poquíssimes quantitats, però venem un producte que té més coses que una simple mà d'obra barata. Vaig a cercar uns catàlegs i ho vereu millor. Les imatges sempre són importants.

(Llorenç Fluxà torna amb uns catàlegs impecables. S'hi poden veure persones de diferents edats i fisonomies que tenen una aparença de normalitat i, a la vegada, una espècie d'aureòla de personalitat. També du una fotocopia d'una primera pàgina del diari francès "Le Figaro", al qual es veu el rei Joan Carles I damunt d'una moto i amb unes botes Cartujano. Fluxà somriu. Repeteix que el va sorprendre la imatge i que això és molt important per a la seva marca, "Això sí que és important. Això sí que és clar", comenta. I ens observa mentre miram les fotografies).

- *Són uns catàlegs realment ben fets.*

- Sí, però això és relativament fàcil, sempre es poden contractar bons professionals de la fotografia que ajudin a vendre, però no basta. Si fas un catàleg extraordinari i després resulta que el producte no és a l'altura ho acabes pagant. Els catàlegs han de mostrar el que es fa i el que es pot vendre i també s'han de fer segons el mercat.

marques amb imatge i qualitat no es poden distribuir per tot. Llavors, això té un límit de producció determinat. I esser espanyol, en aquets moments no és un "handicap", sinó que pot ser positiu.

EL SENTIT DEL DISSENY

- *Barcelona i les Olimpíades; Sevilla i l'Expo, poden repercutir en el mercat de la sabata espanyola?*

- Dins del món del disseny, la comunicació i tot aquest tema, la gent avui coneix Espanya. Això ho notes quan viatges. La meua impressió és que així com la imatge de "la moda de España" no va aportar gairebé res de positiu, la promoció de l'Expo i de les Olimpíades sí que ens ha anat bé, encara que tant una com altra també poden tenir aspectes negatius. Però, ara, al nostre país, la paraula disseny té un sentit i això és important.

- *I Camper, ara per ara, és encara un producte jove?*

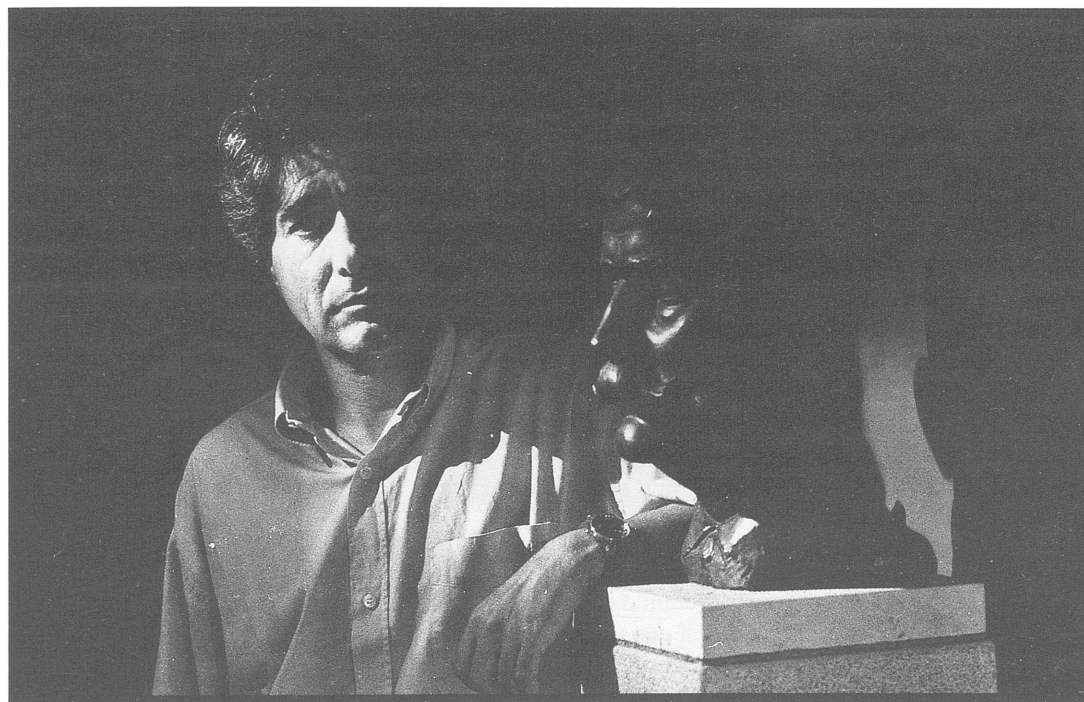
- Sí, més que res d'esperit jove. Va néixer l'any 1975 i com ja he dit abans, responia a un moment sociològic molt determinat.

Abans no existia el consumidor d'aquest tipus de producte. La gent s'incorporava al consum o a l'autonomia, per a poder gastar, molt més tard, quan s'independitzava de casa seva. És a dir, això que passa avui en dia que un nin o una nina de deu anys et demana un producte determinat, abans no passava, i a Camper vàrem ser un poc "pioners" d'aquest tipus de productes de vestir o de moda. Abans sols hi havia dos grups de sabates: Les esportives tipus Adidas i les sabates per vestir como Lotusse o Yanko. Nosaltres vàrem rompre i vàrem iniciar el desenvolupament d'aquest mercat, amb moltes dificultats. La primera sabata de Camper va ser el que entenem a

Mallorca com la "porquera" que ja existia a Mallorca des de feia molts anys i que nosaltres vàrem industrialitzar i fabricar. Aquesta primera sabata, en certa forma és la sabata màgica de Camper i que dona nom a la marca, ja que Camper, en realitat és "camper" o, en castellà "campesino", encara que també haguem donat una imatge americana, relacionada amb el món de les pel·lícules.

- *Però Camper, té un públic determinat?*

- El que té és un estil. En el fons, el que tenen totes les marques és un estil. Els fotògrafs, els pintors, els cantants tenen un estil, hi ha una identificació. Nosaltres, mig en broma, mig

- *Un mercat seleccionat?*

- Si volguéssim competir amb uns productes de major volum o creixement més alt, hauríem d'actuar d'una altra manera. I nosaltres ens consideram situats a les millors botigues del món. No vull dir sols d'Europa. També a New York o a Tokio, en resum a les botigues bones, i mirau (torna a mostrar la portada de "Le Figaro"); això n'és un exemple, ja que el rei d'Espanya a fora és molt ben considerat. I fa cinc o sis anys no t'haguessin ni deixat dialogar, no t'haurien ni deixat dir, "escolti nosaltres som d'Espanya i...". Ara ens hem creat un prestigi com a país. I, per a contestar a la pregunta, aquestes

seriosament, ens referim a un estil i deim, per exemple: aquesta taula, aquest cendrer és Camper.

- Estil, imatge, identificació amb un moviment sociològic... Tot això ja ho hem parlat, però on s'exporta?, a Europa?, a altres països?, quins són els sistemes de comercialització?

- El nostre desenvolupament ha estat molt lligat al de la població jove a Espanya, i amb una adequació amb el tipus de roba que es duia o es du. Dins els factors d'èxit de Camper hi ha una sèrie d'elements importants com és aquesta afició a la comunicació i donar el que demana un segment important de població.

Una altra característica de Camper és que no té estructura productiva i això per poder ser coherents amb la flexibilitat que es necessita i també perquè a Mallorca l'estructura empresarial és així. Vull dir, el que hi ha a Mallorca són petits tallers, en certa manera. Potser, si haguéssim volgut crear Camper a Extremadura, hauríem d'haver fet una gran fàbrica. Però aquí és una altra cosa. Hem aprofitat els coneixements d'artesanía que hi havia a l'illa.

UNA EMPRESA DE MARKETING

- Vol dir amb això que aquesta és una part important de la flexibilitat de Camper?

- A altres zones s'hauria d'actuar d'altra manera. I nosaltres sempre hem tengut una vocació d'empresa de marketing per dir-ho d'alguna manera. No hem tengut vocació de fabricants de sabates, però en el cas de "Camper" hem concentrat molt els nostres esforços en el tema de creació de producte i distribució. No ens hem concentrat en la fabricació.

- Quanta gent treballa a Camper?

- Camper és una empresa molt petita: Devem ser unes quaranta persones, però indirectament, tal vegada hi ha sis-centes persones que fan feina per a Camper.

- Indirectament, vol dir...

- En aquestes unitats de petites fàbriques o tallers on uns fan soles o tacons...

- Aquest és un bon moment per al producte que vostès volen vendre?

- Anem per parts, Camper fins ara s'ha dirigit al mercat nacional i dins el grup, per a dir-ho d'alguna manera l'exportació està feta per Lotusse, Campuzano i Make-Up. Però hem fet la fusió, i tenim projectes importants per a Camper a Europa. Al mes de setembre obrirem noves botigues que seran l'inici d'aquesta estratègia internacional per a vendre la identitat.

- Malgrat la crisi?

- A causa d'aquesta crisi, en certa manera, hi ha grans oportunitats. La gent cerca coses noves i nosaltres intentam

oferir alternatives, però molt conscients que la tasca és molt dura i la competència internacional també és fortíssima. És un moment difícil, però, en certa manera estam animats, encara que com deia un company meu, aquesta és una professió a la qual s'ha de ser sempre molt humil i tocar amb els peus a terra, mai millor dit. Es un tipus de producte molt especial i cíclic amb una resposta molt ràpida. Però repetesc que som optimistes i pensam que, ara per ara, el que feim és l'única alternativa per a una indústria d'aquest tipus. Es impensable un "Camper o una marca semblant d'aquí a finals de segle que no sigui internacional. I això vol dir una bona distribució, no sols una botiga a París o a una altra ciutat europea".

- I, en general, el sector del calçat, a Espanya, va enrera o no?

COMPETÈNCIA INTERNACIONAL

- Jo crec que les exportacions disminueixen, les importacions augmenten i les possibilitats de competir a nivell internacional cada vegada són més limitades si el que es vol és competir per preu. Però hi ha altres alternatives, com són procurar fer productes de qualitat amb perspectives de distribució internacional, que és el que intentam fer cada vegada millor des de Camper.

- I Mallorca, és un bon lloc per fer sabates?

- Mallorca és un lloc meravellós per fer sabates, sobretot si les aconsegueixes vendre. És un bon lloc per fer un tipus de sabates, però s'ha de tenir present el que s'ha fet fins ara, unes sabates, bàsicament d'home i de qualitat, amb unes produccions reduïdes. I al món cada vegada es fan menys aquestes sabates. Es fa molta producció i poca qualitat. Ara, si demanam, és possible fer milions de parells de sabates de tipus mitjà... la resposta seria que no.

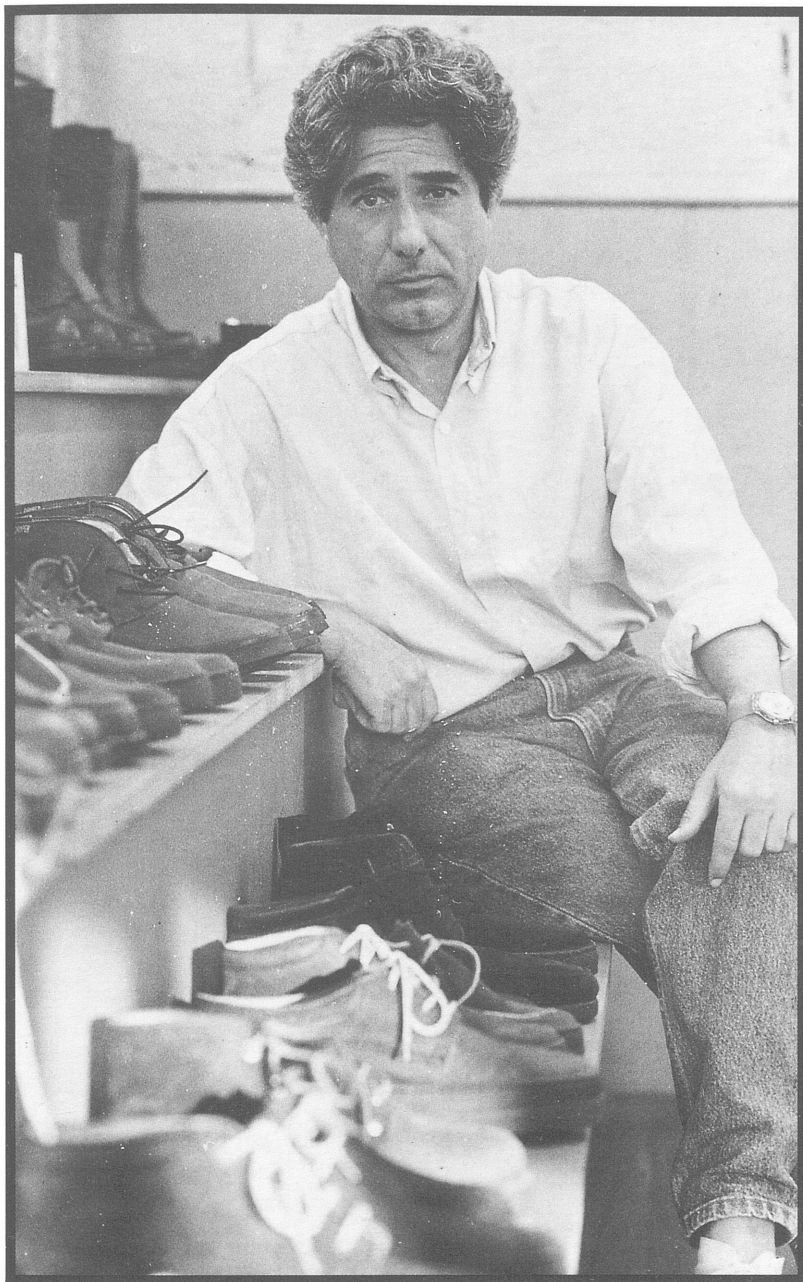
- Creu que al marge de Camper, la sabata mallorquina és coneguda?

- A Espanya sí. Però al món, no ho sé. Jo crec que avui en dia el consumidor "passa" d'aquesta obsessió de procedència. El que importa és la qualitat. Si ara miràssim les prenes que duim damunt, tal vegada són fetes a París o a Hong-Kong. Però sí que és important la qualitat i les garanties que dones als consumidors. Per exemple, la Coca-Cola està fabricada a molts llocs i sempre té el mateix gust. El segell de procedència té una importància relativa. L'important és el producte, com es ven i com es distribueix. Ara que, a Mallorca, el llum i fins i tot el medi ambient, poden arribar a ser un valor afegit, que a París o a altres ciutats no es podria presentar.

TERCER MÓN

- Vostè parla molt de qualitat però sempre es diu que hi ha una competència que va al tercer món...

- Al que entenem com a tercer món es fan altres productes, amb altra mentalitat i altres preus. I estariem perduts si pensàssim que aquesta és la nostra competència.

- No crec que a Mallorca hi hagi hagut mai grans bosses d'això que s'entén com a economia submergida o subterrània. El que hi ha hagut és una tradició de dones que es reuneixen a ca seva i fan "cortes" i trenat o altres treballs. Però jo, a això no li dic economia submergida. A Mallorca no hi ha hagut mai grans fàbriques il·legals com pot passar a altres llocs d'Espanya. Es un altre funcionament, una altra tradició. Hi ha petits tallers i també gent que fa feina a casa seva amb unes assegurances i unes garanties de legalitat.

COMPETÈNCIA DESLLEIAL

- Des del seu punt de vista, què es pot entendre com a competència deslleial?

- Jo diria que a Mallorca no n'hi ha. No sé on l'hauríem de cercar. En tot cas, entenc com a comportament deslleial el de la gent o els fabricants que es dediquen a copiar els nostres productes, però això no ve de cap economia submergida. I la competència dels preus, per a mi no és deslleial, és una altra manera d'entendre el mercat.

- Els sindicats, ara per ara, són realistes en les seves reivindicacions?, són importants?

- Crec que a poc a poc la realitat s'ha anat imposant i és clar que han d'existir els sindicats i han de plantejar les seves exigències. Ara ja no es competeix amb una mà d'obra barata i, a la vegada, en el món sindical s'és conscient de l'actual situació econòmica. S'ha de poder negociar, arribar a acords i també adequar les empreses al mercat. Els sindicats ho saben i crec que han d'existir.

EUROPA I MAASTRICHT

- Què opina dels acords de Maastricht i de la convergència amb Europa?

- Ho he dit abans. No entenc el món empresarial actual sense una vocació i una projecció internacional i especialment europea. Crec en Europa i alguns dels plantejaments polítics que escolt o llegesc a la premsa, em semblen, sobretot antiquats. Hi ha escenes i espectacles que em fan vergonya. Crec en l'evolució social espanyola i en la convergència cap a Europa. A la vegada no puc entendre el món econòmic sense unes lleis globals de funcionament i de mercat. El nostre ritme d'integració a Europa no pot ser excessivament lent. No podem perdre el tren per a dir-ho d'alguna manera. I no podem anar molt a poc a poc, hem de seguir el ritme dels altres.

- Això té a veure amb la convergència a Europa?

- Molt. Si volem estar a Europa no ens podem adormir. Ens hi hem d'acostumar en tots els aspectes de la vida i jo no puc entendre per exemple que per fer cinc kilòmetres d'autopista s'hagin de menester quatre anys. ■

- Des de fa més de quinze anys es parla de la crisi del calçat. Fins quan hi haurà crisi? Com creu que serà el món de la sabata mallorquina a l'any 2.000?

- Hi ha hagut crisis de diferents tipus: cíclics o de reestructuració del mercat. I ara queden devers 20 empreses. Aquest és un mercat duríssim al qual s'ha d'estar sempre a l'aguait. D'aquí a deu anys -quan ja ens trobem al segon mil·lenari- quedaran les empreses que facin un bon producte i no tinguin ambicions fora corda. Per exemple Yanko o Lotusse fan un bon producte que es pot continuar venent; però s'han d'oblidar tant les grans produccions com les petites estructures. No poden existir petites fàbriques que facin produccions per al mercat internacional. A l'any 2000 quedaran 3 o 4 grups amb una certa identitat. I això és una qüestió de mercat i comercialització.

- Com entén el tema de l'economia submergida al sector de la sabata mallorquina?

“La funció crearà l’organisme”

Jaume I, comte de Barcelona i rei a Saragossa, València i Mallorca, va néixer a Montpeller. Son pare, el rei Pere, havia estat el més ferm aliat del comte de Tolosa en la seva lluita contra els croats francesos que arrassaren les terres de la llengua d’Oc. Set segles després, els fills d’aquelles ciutats, separades per la història, tornen a fer projectes comuns. Però a les obres de la futura casa europea no hi ha lloc per a la retòrica o l’ historicisme.” Això no ocupa ni un u per cent de la nostra activitat “ afirma Pere Costa, l’ economista que des de l’ ajuntament de Palma ha seguit el procés de construcció de la xarxa C-6. Les sis ciutats del passat treballen per al futur i Palma lluita per no perdre el tren del continent. Montpeller, Tolosa, Barcelona, Saragossa, València i Palma: una àrea econòmica a la Mediterrània Occidental.

Sis Ciutats d’Europa

Entrevista a Pere Costa

per Antoni Llompart.

- La creació de la xarxa de ciutats C-6 va ser una iniciativa de l’ ajuntament de Barcelona.

- L’ any 1990 l’ ajuntament de Barcelona va fer un pla estratègic per a la ciutat. La idea era aprofitar les enormes inversions que catalitzarien els Jocs Olímpics per impulsar la ciutat. Vaig assistir a la presentació d’ aquest document i vaig quedar impressionat de la facilitat que tenen els catalans per arribar a acords entre les institucions i les forces econòmiques i socials. Va ser un pla molt ben elaborat, molt pensat, pactat amb un gran sentit comú.

D’ aquest pla estratègic sorgia la proposta de crear una euroregió des de les principals capitals del Mediterrani nord-occidental. Pens que seria bo que les altres cinc ciutats també fessin el seu pla estratègic i després, tots plegats, ja elaboraríem un pla estratègic conjunt. De totes maneres, sé que l’ ajuntament de València hi pensa i que a Palma la celebració de la Universiada podria donar ocasió per a plantejaments d’ aquest tipus.

UN PLA ESTRATÈGIC PER A PALMA?

- Pensa que la Universiada pot ser un impuls per a tota la ciutat?

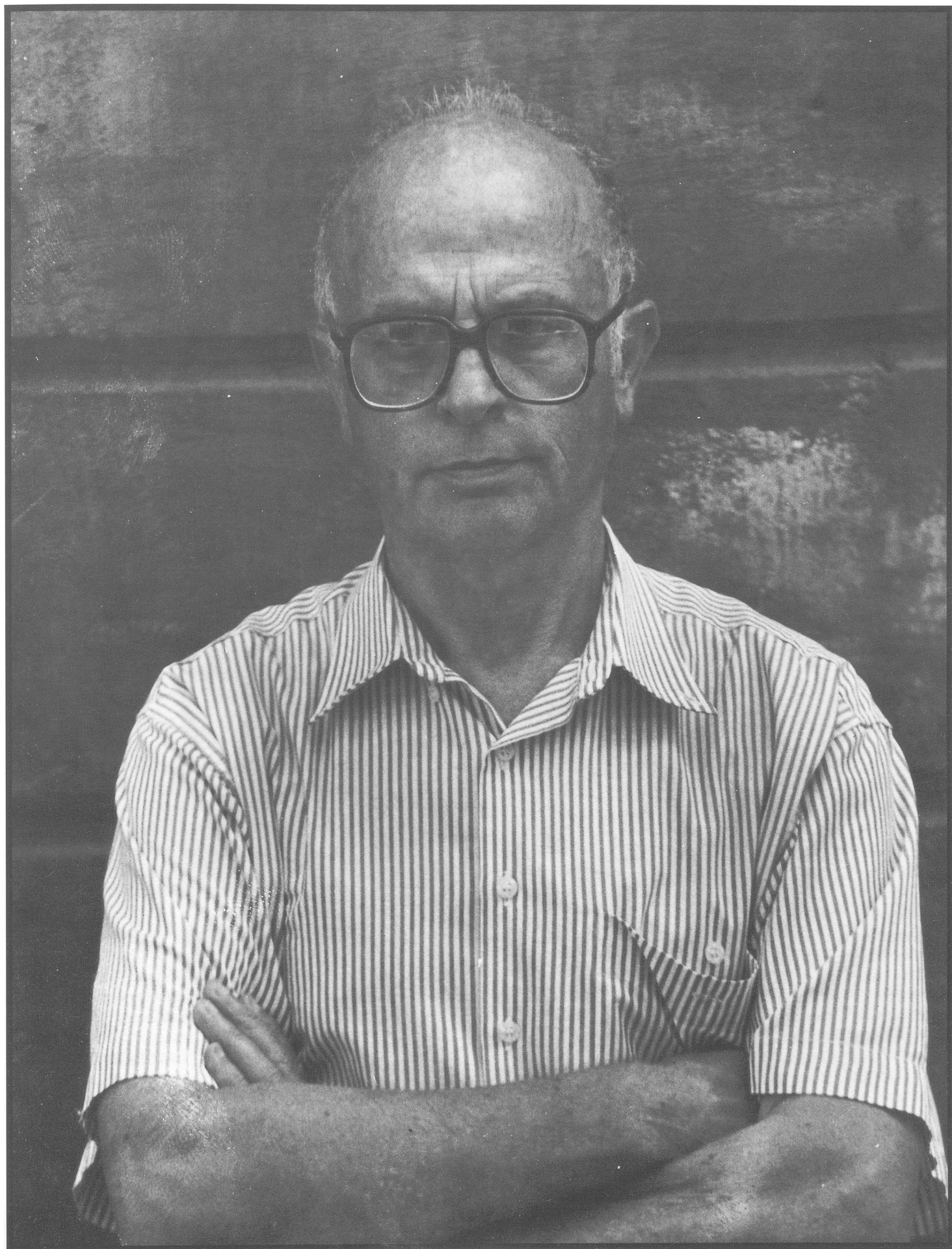
- Sí, sempre que en un termini de temps es fan unes inversions

públiques importants és bo fer-les coordinadament amb la iniciativa privada per arribar a resultats tan profitosos com els obtinguts a Barcelona amb motiu dels Jocs Olímpics, on les inversions privades han estat en certa manera tan importants com les públiques i on, en qualsevol cas, el treball s’ha fet de manera coordinada pensant en l’horitzó de l’ any 2.000.

-Tenc per a mi que aquesta cultura del pacte, del diàleg entre institucions i societat, no la tenim tan arrelada aquí, a Mallorca.

Pere Costa Porto (Palma, 1933). Economista, el 1962 va llicenciar-se per la Universitat de Barcelona. De la seva trajectòria professional destaca la fundació de *Septe*, una empresa de servicis d’assessorament econòmic, els informes sobre l’economia de les Balears que publicà durant la seva etapa a la cambra de Comerç i, sobretot, l’impuls decisiu que va donar al prestigiós informe anual *Evolució econòmica. Les Balears*.

Pere Costa en va ser l’impulsor i el primer director (1973-76). El 1972 elaborà l’estudi *Coste de Insularidad* per a l’ajuntament de Palma. Des del 1975 treballa a Cort, actualment desplega la seva activitat al Gabinet General Tècnic.

- Ja m'agradaria que la hi tenguéssim. Si ells ho han pogut fer, nosaltres també hauríem de poder, però -en una paraula- ells tenen una capacitat per al diàleg que no té tothom. Fixa-t'hi, el Pla Estratègic de la ciutat de Barcelona té un contingut no només econòmic sinó també social. Aleshores hi participaren totalment les forces socials de la regió i no és fàcil assegurar a la mateixa taula empresaris, treballadors, moviments socials i institucions.

COMPETÈNCIA I COOPERACIÓ

-Al seu Pla Estratègic Barcelona afirma la seva vocació de ser el centre d'aquesta macro-regió europea.

-Bé, aquesta és una qüestió delicada i susceptible de ser malinterpretada. Realment Barcelona és el centre geogràfic de la xarxa i és la població més important. Per tant, un cert liderat podria parèixer lògic però l'ajuntament de Barcelona ho ha evitat amb una gran delicadesa: els barcelonins han defugit totalment qualsevol pretensió centralitzadora, sempre han estat un entre tants. Fins i tot s'hi han mirat molt, en les qüestions formals: encara que C-6 és una idea barcelonina, l'acte de constitució del grup de ciutats es va fer a Saragossa. Els catalans mai no han reclamat cap privilegi, ni crec que el vulguin.

Crec que han anat tan alerta perquè entre les ciutats que conformen la xarxa podria haver-hi susceptibilitats ferides o problemes reals de competència, per exemple a l'hora de disputar-se la capitalitat d'alguna institució europea important.

- Pensa en la disputa entre Barcelona i València per aconseguir la seu del futur banc central europeu?

- Sí, però aquestes competències no neguen la col·laboració. Pensem que sempre podran competir millor estant dins de C-6 que anant totes soles. Ara bé, no podem pensar que els interessos seran complementaris, perquè això no és cert. Però la competència entre ciutats d'una mateixa xarxa és perfectament possible.

- A una conferència que va pronunciar a Palma, amb motiu d'una oferta de cooperació europea que la Generalitat de Catalunya va presentar al Govern Balear, Miquel Roca va afirmar que "la concurrència no exclou la competència". Era només una frase, però vaig entendre que dues regions competidores podien tenir interessos a defensar en comú en el marc europeu.

- Efectivament, crec que això és claríssim. Hem de competir sempre que puguem, però hem de col·laborar en tot allò que tenim en comú. Hi estic ben d'acord.

L'EUROPA MEDITERRÀNIA

- Com funciona la connexió de la xarxa C-6 amb això que s'ha anomenat l'arc mediterrani europeu o la cinta blava, per oposició a l'Europa nord-occidental, renana? Ja s'han iniciat contactes amb altres ciutats mediterrànies i europees?

- Des del moment de la seva creació, C-6 forma part d'aquesta

estratègia de resposta del nostre *sun belt* mediterrani per oposició al *frost belt* del nord. Però de moment, C-6 és en una fase inicial; les primeres presidències, de Toulouse i Palma, han tengut per funció posar en marxa la xarxa. Ara, durant els sis mesos de presidència de Montpeller perseguin una obertura internacional de la xarxa, començam a donar-nos a conèixer a les instàncies europees i a tenir contactes amb altres de ciutats, amb eurociutats o amb CCR.

En qualsevol cas no perdem de vista que som una euroregió especialitzada en indústries d'alta tecnologia i on la innovació tecnològica pot ajudar-nos a fer passes cap a la diversificació. Per les condicions de territori, pel clima, per la tradició i per les infraestructures que tenim, les ciutats del mediterrani nord-occidental som un magnífic lloc d'acollida per a aquest tipus d'activitats d'investigació o d'indústria tecnològicament innovadora.

- C-6 és una iniciativa de l'ajuntament de Barcelona, però la Generalitat de Catalunya també té una política de cooperació amb altres regions europees. Aquesta coincidència d'una política europea municipal i una política europea impulsada pels governs regionals no pot desembocar en un conflicte entre institucions?

- Pot haver-hi competència, de fet hi ha hagut algun punt de fregada. Però quan férem l'estudi geogràfic previ a la configuració de C-6 vàrem prendre la decisió de parlar de xarxa de ciutats i no de "regió europea" perquè si no, podia haver-hi algun conflicte entre administracions. Però jo crec que encara que hi hagi coincidència en el territori que articula les xarxes urbanes i el que configura les regions, no hi ha cap motiu per a les disputes entre institucions, cada entitat té el seu paper.

- Tenim la imatge que Catalunya o el Llenguadoc són, entre cometes, plenament "Europa", regions ben desenvolupades similars a les de la part rica del continent, però quan he mirat l'estudi geogràfic de la C-6 he vist que totes les regions d'aquest àmbit tenen molts d'indicadors per sota del nivell europeu. Les taxes de població ocupada són molt baixes, i també ho són les d'estudiants per cada cent habitants, la xarxa de comunicacions terrestre és poc densa, etcètera. Presentam encara moltes mancances per comparar-nos amb els italians del Nord, els francesos o els alemanys.

- És així. De totes maneres, tenc la impressió que en aquest moment les regions espanyoles de la C-6 tenen una situació més favorable. Aquestes dades que comentam tenen ja alguns anys i, si s'actualitzassin, no serien tan dolentes.

L'ESPAI ECONÒMIC BALEAR

- Ja és un tòpic afirmar que els Jocs Olímpics han estat molt bons per a Barcelona. Pensa que els efectes positius d'aquesta empena poden arribar a les Balears.

- Crec que, efectivament, poden estendre's per tota l'àrea. Nosaltres tenim moltes coses per oferir a la C-6 i hi podem aprendre molt. I una de les lliçons que hem d'observar és que les relacions entre la Universitat, les institucions i les empreses

són molt més fluïdes en aquestes altres regions que aquí. Ara bé, el concepte d'espai econòmic de les Balears no coincideix amb el de les altres regions de C-6. Nosaltres estam tan especialitzats en el turisme que el nostre espai econòmic s'estén per tot el món, però fonamentalment a Europa. Depenem molt de la conjuntura econòmica dels principals centres europeus d'activitat, encara que tenim una relació comercial fonamental i privilegiada amb Catalunya i València. Els seus ports ens subministren els béns necessaris per afrontar la demanda: basta veure les relacions d'entrades i sortides del port de Palma. Per tant, tot allò que sigui donar fluïdesa a les comunicacions de València i Barcelona és bo per a nosaltres. Però sempre hem de tenir present que el nostre espai econòmic, és, si volem, més extens que el de Catalunya o València, que depenen més de les activitats transformadores i per tant, encara que exportin moltíssim, depenen més que nosaltres del mercat nacional. En canvi, a Mallorca pesa molt més el mercat europeu que no l'espanyol.

- D'alguna manera ja m'ha contestat una pregunta que encara no li havia fet. Els estudis sobre la xarxa C-6 valoren positivament el fet que les economies de les sis ciutats siguin poc dependents dels seus mercats nacionals: afirmen que aquest tret facilita la seva integració en el mercat únic europeu.

- Les xifres canten. La capacitat exportadora de Catalunya i València és molt gran. Però els únics que podem dir que depenem més del mercat exterior que del nacional som nosaltres. Si miram les estadístiques de composició de la demanda, no ofereixen dubtes sobre el nostre mercat. Tenim l'economia més oberta de la C-6. Per a nosaltres l'adaptació al mercat únic és molt més senzilla que no per a les regions industrials. Realment ja hi som del tot en el mercat europeu, i això s'ha notat molt des del 86.

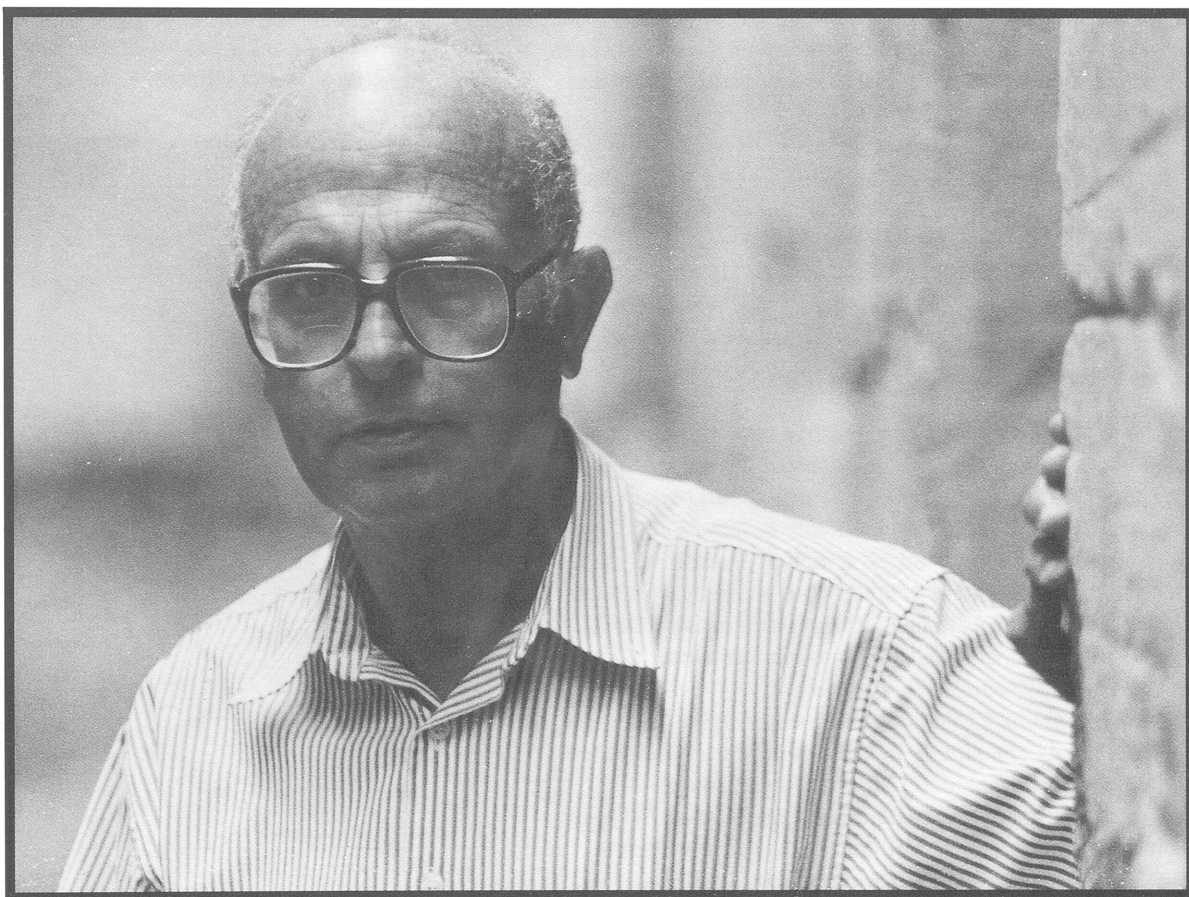
ELS TRANSPORTS

- El món dels transports terrestres ha estat tractat amb molta d'atenció en el si de la xarxa C-6. S'hi nota, per exemple, l'interès de Saragossa a millorar la seva comunicació amb el sud de la República Francesa. Aquest interès per les carreteres

i el tren contrasta amb el fet insular mallorquí: supòs que Palma reclama un tracte especial.

- Les infraestructures que han de comunicar entre si les sis ciutats són un dels punts d'atenció de la C-6, especialment el transport per tren i carretera. Hem de pensar que millorar l'accessibilitat als ports de Barcelona i València és millorar l'accessibilitat a Palma. Per això ens interessa que hi hagi bones infraestructures al continent. De totes maneres, fonamentalment, les infraestructures que més ens interessin són les que ens enllacen amb la part continental de la C-6: els ports i els aeroports.

- Que s'ha fet per millorar els enllaços aeris de Palma amb altres ciutats?

- A les pròximes reunions de la C-6 encara no podrem tractar la qüestió del transport aeri de manera prou profunda; és un tema que el deixen per més endavant. Però, mentrestant, Palma ja actua. Hi ha hagut reunions entre el nostre batle i el de Barcelona per estudiar l'establiment d'un pont aeri entre les dues ciutats. El moviment de passatgers és tan gran que ho justifica plenament.

- Si C-6 centra la major part dels seus esforços en el transport terrestre, no pot quedar Palma enrera, marginada?

- No, per allò que ja he dit. Les millores a la xarxa de transports del continent ens beneficien; al cap i a la fi milloren

l’accessibilitat de les Balears. Si les mercaderies que es produeixen a l’interior del continent arriben més fàcilment als nostres ports proveïdors, els costos finals disminuiran. Per tant, aquesta política també té avantatges per a nosaltres. Ara, això sí, hem de ser conscients que som la regió més particular de la C-6, justament pel nostre caràcter insular.

LA INNOVACIÓ TECNOLÒGICA

- *A part de la geografia, ens diferencia de les altres cinc ciutats d’aquesta àrea europea la nostra opció econòmica pel turisme. Les altres ciutats de la C-6 tenen uns hinterland d’economia molt més diversificada.*

- Una de les comissions que C-6 ha posat en marxa és la de turisme. Encara que dedica poca atenció al turisme de vacances i de costa -que ja és prou arrelat- i es dedica a promoure un nou turisme urbà i de cap de setmana. Aquest programa intenta fer unes ciutats atractives que no siguin un desert entre divendres i dilluns. Encara que això no és tan accentuat a Palma.

- Em fa la impressió que C-6 és un organisme de cooperació interna entre ajuntaments, on la major part dels treballs poden millorar el funcionament de les pròpies corporacions locals. ¿Com s’escampen els efectes positius d’aquests esforços sobre la resta del teixit econòmic? Fins a quin punt algunes afirmacions sobre les bondats de la cooperació no són altra cosa que literatura?

Encara que la cooperació només servís per millorar el funcionament intern dels ajuntaments, l’intercanvi d’experiència seria molt positiu, ja que estam parlant de millorar l’eficiència d’uns serveis que costen molts de mils de milions de pessetes. A més, tenim els intercanvis d’experiències: tots tenim alguna cosa a ensenyar i tots hem d’aprendre molt de la manera d’organitzar-se dels altres. Per tant, si només fos això, ja seria una iniciativa important, però hi ha més coses. Pensem que una xarxa de ciutats no és un agermanament de capitals. No és una simple declaració política, va molt més enllà d’aquest fet puntual: C-6 és un organisme de cooperació permanent que funciona cada dia i que com més va més demostra la seva utilitat. Però el més valuós que ens aporta la nostra xarxa són els ajuntaments de cooperació entre empreses, universitats i ajuntaments, així com la decisió d’alguns governs locals d’impulsar el desenvolupament econòmic del seu *hinterland*. Aleshores, si els sis ajuntament tenim aquesta vocació i, a més, afavorim l’intercanvi entre les nostres societats, els nostres empresaris, el món de la cultura... això ja és important. De literatura, res! Ja estam treballant en camps concrets, infraestructures, medi ambient i tractament d’aigües residuals segons les directrius de la CEE, etcètera. Aquests projectes no s’han de minimitzar, tenen un pressupost i un impacte econòmic no gens menyspreable. Les possibilitats de la cooperació són enormes. De les tres que hem esmentat -la cooperació en el funcionament intern dels ajuntaments, la millora de les infraestructures públiques i

l’intercanvi econòmic propiciat des de les institucions -la tercera és la que més promet. I ja s’han començat a fer coses, sobretot contactes bilaterals, impulsats sobre tot per Barcelona i les dues ciutats franceses, que amb el temps arribaran a ser multilaterals. Aquest és el repte més important: hem d’aspirar que la gent de les nostres cambres de comerç, patronals, etcètera, comencin a tenir contactes fluïds amb els seus col·legues de Montpeller, Tolosa o Saragossa. I això també val per als representants del món social, cultural...

L’EXEMPLE DE CATALUNYA

- *L'exemple de l'ajuntament de Barcelona, una institució que actua com a impulsora del debat econòmic i social i del desenvolupament de la ciutat, és assumit pels polítics mallorquins?*

- Jo veig que les relacions amb la Universitat són tan fluïdes que s’ha arribat a un conveni marc de col·laboració entre

l’ajuntament i la Universitat. A part d’aquest conveni marc en tenim un per dur endavant un Màster en informàtica dirigit a la Petita i Mitjana Empresa. Això és una realitat. Pensam que la relació entre ajuntament i universitat no s’ha de limitar als acords entre l’Ajuntament de Palma i la Universitat de les Illes Balears, sinó que s’ha d’obrir a la col·laboració amb universitats i ajuntaments d’altres ciutats. Personalment, crec que aquesta obertura és qüestió d’exercici. És com una gimnàstica: no ho hem de voler fer tot en un dia. Hi ha exemples: a Barcelona tenen una empresa mixta: Iniciativa S.A., on participen els ajuntament de Montpeller i Tolosa.

- *La política de cooperació europea de la Generalitat de Catalunya contrasta amb l'actitud del Govern Balear. No detect entre les institucions balears un interès equivalent. La diferència és clamorosa.*

- No ho sé, però en qualsevol cas l’espai econòmic de les Balears és molt més ample. Per ventura, en alguns temes, pot ser més interessant establir relacions amb un *Land* alemany o

amb una regió d’Anglaterra que no amb zones geogràficament més pròximes però amb les quals tenim menys intercanvis. Ara bé, si pensam en la conveniència de diversificar la nostra economia i d’atreure cap al sud serveis i activitats d’alta tecnologia hi ha actuacions del nostre govern regional, com la iniciativa del parc tecnològic, en les quals pens que li convendria actuar com ho està fent l’ajuntament perquè algunes d’aquestes ciutats ja estan creant els seus parcs tecnològics. Sempre és bo tenir observatoris per tot. No ens podem permetre el luxe de no ser presents en aquests organismes.

HISTÒRIA I CULTURA

- Els documents de la C-6 parlen de la comunitat cultural que hi ha entre les ciutats que integren la xarxa. Al Sud dels Pirineus el francès ha representat, en els últims segles, la llengua del progrés. Es recorden els llaços culturals que lliguen les nostres terres i queda la consciència històrica d’un passat comú. Això té repercussions reals o és pura retòrica?

- Els responsables de les sis ciutats són conscients d’un passat i d’un present compartits. Als actes protocolaris no faltes al·lusions a Jaume I o a Lluís Vives, però des d’aquest coneixement del passat la C-6 té per missió projectar-se cap al futur. La història és un patrimoni comú molt estimat, però no condiciona les actuacions de la xarxa, que en un 99 per cent és orientada cap a projectes de futur.

- *I s'han plantejat projectes d'intercomunicació cultural?*

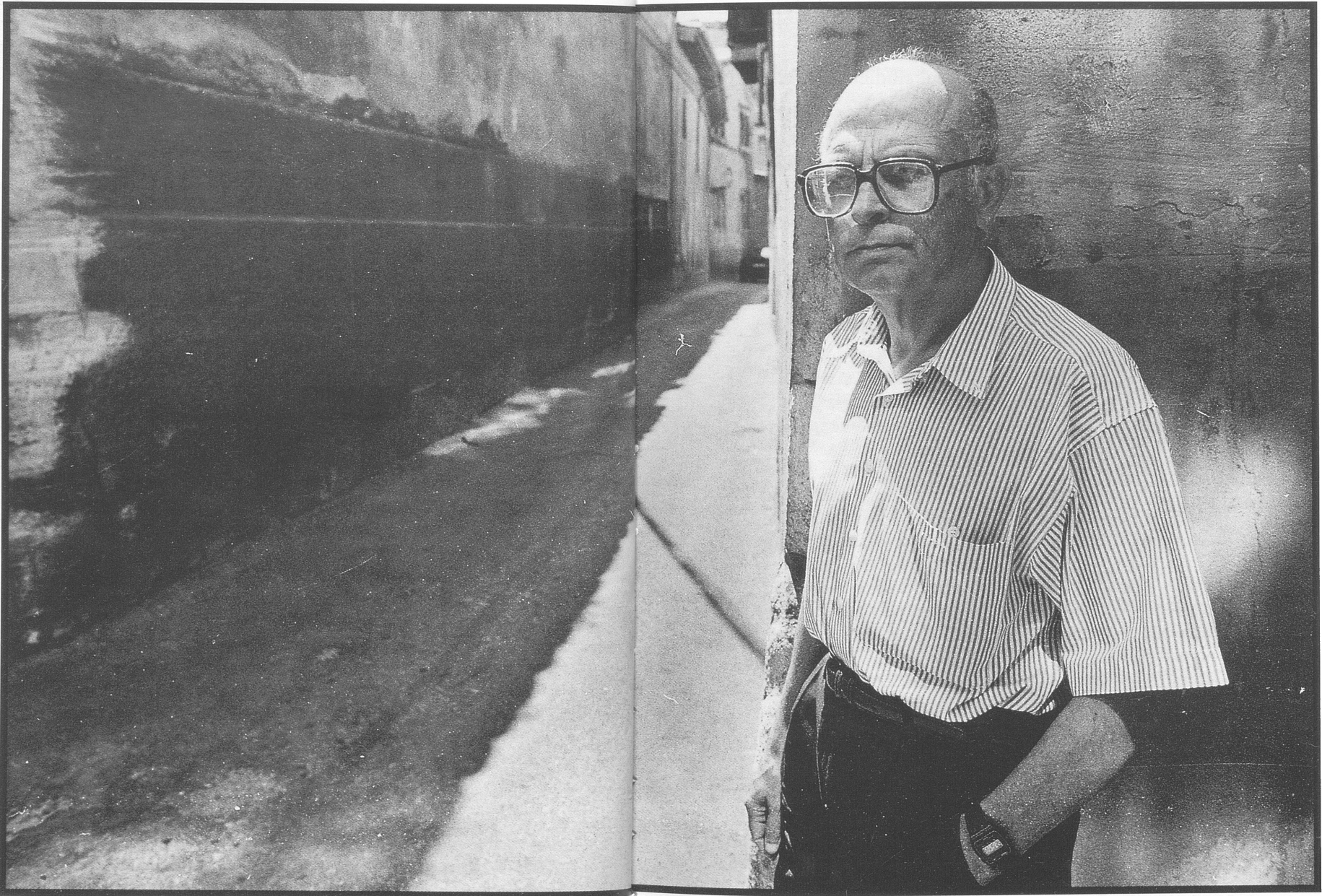
- El més lligat al món de la cultura és l’eupopol universitari, coordinat per Montpeller. És un projecte molt ambiciós que pretén crear títols universitaris, fonamentalment Màsters, que s’impartirien almenys a dues universitats i en els quals participarien estudiants de les sis capitals. Palma ha tengut algunes iniciatives en el camp educatiu i també es van fent coses en el món esportiu i en el turisme cultural.

- *Hi ha interès, per part de les sis ciutats, de projectar cap al futur les seves cultures regionals? Per exemple, Barcelona, al seu Pla Estratègic afirmava la identitat mediterrània de la ciutat.*

- Només Barcelona ha expressat aquesta preocupació en un document oficial. A més, l’organització de la xarxa encara és dèbil: primer l’hem de posar en marxa i, poc a poc, la funció crearà l’òrgan.

- *Vol dir que, en certa manera, segueixen el model de les Comunitats Europees: començar per l'economia, posar els fonaments i, després, passar a altres qüestions?*

- Certament, sí. ■

Taula Rodona amb **Teresa Riera** (Universitat), **Joan Gual** (empresari) i **Antoni Garcia** (sindicalista)

per Antoni Llompart

Cambrers i bates blanques

“Haviem vingut per parlar d'Europa i de les Balears i hem parlat de Balears i del futur,” va sentenciar Joan Gual, president de l'Associació Balear de Joves Empresaris. “Això és perquè Europa és el futur de les Balears”.

-”I els francesos no ens donaran un disgust?” vaig inquirir.

-”Serà per haver estat massa democràtics” rematà el jove empresari.

La seva resposta no va agradar al representant del sindicat UGT, Antoni Garcia. Al parer del sindicalista, la Unió Europea és tan desitjable com inevitable, però neix plena de mancances, sense control democràtic i sense instruments de representació directa.

Teresa Riera, membre de la Universitat i diputada socialista parlava igualment de parcs tecnològics que de voluntariat social. A la taula d'un cafè de la plaça d'Espanya, a Palma, els tres contertulis escampaven idees carregades de futur, sòlides esperances. Entre el rebuig dels paquets de “hooligans” i el deler tecnològic sorgien topònims que eren exemples: Irlanda, Niça.

ONA - *Una pregunta fàcil: al seu parer, com afronten les Balears la Unió Europea?*

Gual - Allò que m'agrada és desmitificar un poc aquest tema. Més enllà d'aquest gran matrimoni col·lectiu que suposam que es farà, amb tota la seva gran càrrega normativa i reguladora, hem de saber que això és només l'instrument. Per a les Balears la integració europea suposa la modernització del seu sistema productiu a través de la integració en un mercat únic regulat d'una manera homogènia. Les Balears partíem d'una economia, com l'espanyola, protegida. L'entusiasme europeu que han viscut Espanya i Portugal ve condicionat pel tipus de règim que havien tengut: com a president de la Federació Espanyola de Joves Empresaris he representat Espanya a la Federació Europea i els més entusiastes, incondicionalment, érem els espanyols i els portuguesos perquè vèiem que la integració europea era una oportunitat única per modernitzar la nostra economia i no quedar fora de joc.

EUROPA AL COR, AMB EL CAP

ONA - *S'ha dit que aquest entusiasme ibèric per la unitat*

europea és fruit més del cor i de la història política que no d'una reflexió estrictament econòmica: Europa era la consolidació de la democràcia i la superació de les pors del passat.

Gual - Jo ho veig tot bastant vinculat: òbviament això ja ho donam per suposat. En el Mercat Comú que estam definint ja és clar que els estats que hi participen han d'esser democràtics. És evident que, a mitjans dels anys setanta, quan Espanya i Portugal superaren les seves dictadures, el seu primer objectiu era assegurar la transició cap a un sistema democràtic. Això és tan evident que, de fet, ja ni en parlam.

Garcia - Jo voldria distingir entre la finalitat i els mètodes: l'objectiu final crec que és bo, necessari i convenient, i pens que en sortirem beneficiats; però una altra cosa és saber com anirem cap a la unió. Pel que fa a l'objectiu final, la Unitat Europea: basta veure les circumstàncies polítiques de l'Europa de l'Est o del Nord d'Àfrica per adonar-nos que no hi ha alternativa; o ens enganxam o quedam fora. Per tant, l'objectiu final és inevitable i necessari i necessàriament bo. En canvi, en el mètode, ja no tots hi estaríem d'acord.

Gual -Però tu estaràs d'acord que això és l'excusa que hem tengut els espanyols per a no dormir-nos.

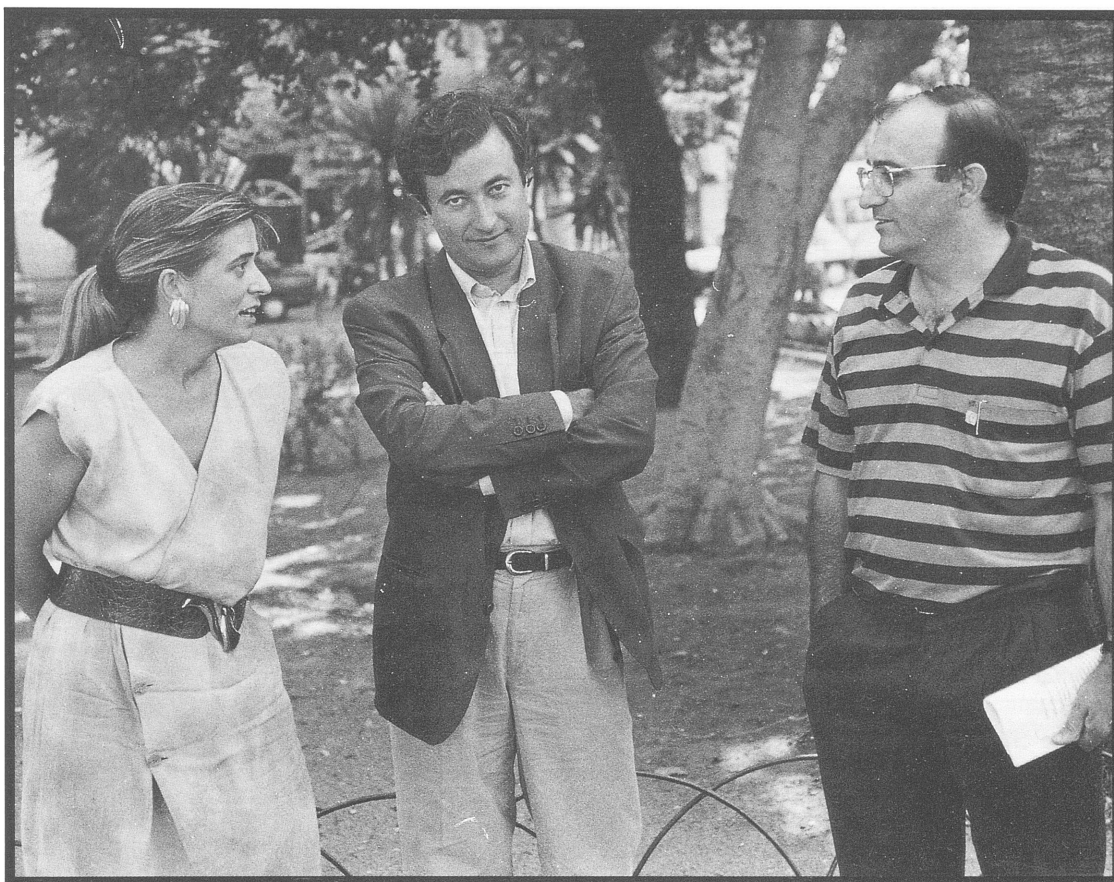
Garcia - Hem de considerar el punt de partida de cadascú. No serà el mateix per a França que per a Itàlia, i no hi ha cap dubte que el procés d'integració serà molt més dolorós per a nosaltres que per als altres. En concret, a les Balears tenim una economia excessivament basada en el turisme i estrictament estacional. Aquests factors, que ens marquen d'una forma definitiva, s'haurien de tenir en compte de cara a un pròxim futur. Així com hi ha un disseny de govern a nivell d'estat, hi hauria d'haver un disseny de govern a nivell autonòmic capaç de preveure les conseqüències d'aquesta situació futura per tal de fer-les el menys traumàtiques possible.

Gual -L'adaptació de l'Estat Espanyol a l'economia europea és més complicada per a Catalunya, Astúries o la Comunitat Valenciana que per a Balears. L'economia balear d'aquest final de segle que, evidentment, està basada en el monocultiu turístic - cosa que no em fa gens content ni em deixa gens tranquil- no tindrà un procés d'adaptació tan dur com el que patiran altres comunitats amb una indústria o una agricultura importants que s'hauran de sotmetre a unes restriccions de producció a causa de la unió europea. Això, a les Balears, ha estat pràcticament simbòlic: si s'han hagut d'arrabassar vinyes o altres cultius els sacrificis de l'agricultura no han afectat la marxa general de l'economia. No hem hagut de suprimir places hoteleres ni res de similar.

Allò que hem de plantejar-nos és la manera de diversificar la nostra economia, perquè tenim una oferta turística que pot quedar vella, obsoleta, i que comença a entrar en competència amb altres mercats: el nord d'Àfrica o l'Europa Oriental. I aquí tenim la gran qüestió: hem d'aprofitar la dinàmica de l'entrada a Europa, la modernització de l'economia i l'arribada de noves generacions a l'administració i l'empresa per modernitzar i diversificar l'economia de les Illes Balears. No veig que l'entrada al Mercat Comú sigui un xoc per als nostres sistemes productius perquè no són una competència per a Europa: ho tenen malament la mineria, la metalúrgia o l'agricultura, però el sector serveis serà el que en sortirà més ben parat, d'aquest procés, a Espanya.

Riera - Respecte d'això que deia Joan Gual sobre la modernització del país, com a universitària i persona dedicada a tot això de la ciència i la tecnologia he de dir que és veritat que la integració a Europa afavoreix els aspectes d'I+D (Investigació i Desenvolupament) en contacte amb l'empresa. El tercer programa Marco i les modificacions que hi aporta Maastricht afavoreixen tot el que és comunicació entre l'empresa i el món de la investigació, tot el que suposi recerca i desenvolupament de qualitat.

Per altra banda, respecte del que deia Antoni Garcia, puc aportar el meu punt de vista de dona. Quan Dinamarca va votar en contra del tractat d'Unió Europea va ser perquè hi va haver un vot femení important en contra. Perquè les dones varen

Teresa Riera, Joan Gual i Antoni Garcia.

veure que Maastricht representava, per als homes, la possibilitat d'unes inversions al Sud d'Europa que els afavorien; però per a les dones suposava haver de compartir uns serveis que els europeus del sud no tenien. Aleshores, sembla que la dona dels països nòrdics va veure que amb la integració hi sortia perdent, en els aspectes socials. És per això que no gos dir que Maastricht, a nosaltres, ens perjudiqui; fins i tot pot ser que ens afavoreixi, però això encara hauríem de discutir-ho una mica.

VENDRE EL PAÍS A BOCINETS

Garcia - Volia afegir algun matís al meu acord amb Joan Gual a l'hora d'afirmar que, en les grans qüestions econòmiques, la unió europea ens afavorirà, en termes generals. Però, en canvi,

quan baixem a terra, a la circumstància real del treballador concret, del temporer de l'hostaleria que es veurà desplaçat, veurem que la Unió Europea ha definit amb precisió les condicions econòmiques, però no ha tengut en compte les socials.

Pensem que aquí podem tenir la renda més alta del país i, a la vegada, les pensions més baixes del país. Aquestes desigualtats poden aguditzar-se en determinats estaments socials: per exemple, de cada dia serà menys interessant treballar a l'hostaleria a causa de la inseguretat social que creen els retalls a les despeses socials imposats pels plans de convergència que han adoptat els polítics.

A les Balears, amb un monocultiu turístic on la mà d'obra especialitzada fuig perquè l'empresariat no pot oferir-li unes condicions atractives, on preferim un apartament turístic a un hotel, el retall de les despeses socials i la pèrdua de la qualificació professional ens dibuixen una situació molt poc atractiva per al món del treball.

Tendrem altres problemes. Per exemple, és urgentíssim dotar-nos d'una ordenació del territori per evitar la venda del nostre espai a bocinets per fer-hi segones residències. Si la Serra de Tramuntana és un factor de venda turística s'ha de preservar al màxim: encara més. També tenim pendent la qüestió del Pla d'Ordenació de l'Oferta Turística, el POOT. O els impactes de la venguda d'europaus: això serà un fet, no un problema, però no podem amagar que tendran més possibilitats de fer feina aquells treballadors més ben capacitats professionalment. Nosaltres tendrem una igualtat d'oportunitats teòrica, però ells ens guanyaran a l'hora de fer feines concretes: per exemple, guies turístics, recepcionistes d'hotel, animadors... En canvi, no vendran a ocupar els llocs de la mà d'obra barata i no qualificada, i això és un fet que hem d'acceptar.

Gual - L'empresari hotelier de temporada no pot tenir obert tot l'any i he entès que dius que ja no serà interessant venir a treballar aquí per un parell de mesos...

Garcia - El treball de temporada ja no és atractiu a causa de les mesures previstes al decret de foment de l'ocupació. Amb aquestes mesures de convergència s'ha romput l'equilibri que permetia treballar set o vuit mesos i cobrar el subsidi de l'atur durant uns altres tres. Les mesures de convergència rompen tot això, i aquí podem tenir una economia molt desenrotllada i un alt nivell de vida, però tenim els obrers més mal pagats de l'estat -anualment, s'entén- perquè no poden treballar tot l'any.

POR A PRENDRE DECISIONS

Gual - Perquè l'economia tampoc no rendeix tot l'any. I encara que hi pot haver solucions no s'hi posa remei perquè en aquesta comunitat autònoma hi ha una por a prendre decisions que comença a ser alarmant. I tenc propostes: fa un any organitzarem unes jornades que varen tenir bastant d'èxit. Estudiarem casos, llocs, amb un model semblant al de Balears. A Niça, fa vint anys, tenien un monocultiu turístic, però varen unir-se una sèrie de persones amb una gran responsabilitat, diguem-ne, "d'estat". Això, aquí, encara no ha succeït, però allà, fa vint anys, varen aconseguir-ho: varen diversificar la seva economia. I per diversificar el turisme al màxim hem d'aprofitar els

nostres recursos: un bon clima, unes bones comunicacions. Podem atreure un bon turisme de negocis, perquè a l'hivern el clima continua essent bo, millor que a la resta d'Europa. Però per aconseguir-ho és del tot imprescindible tenir un bon palau de congressos, i la inversió principal haurà de fer-la l'administració. Això, per car que sigui, sempre serà un bon negoci: està demostrat que els turistes de congressos gasten vint-i-cinc mil pessetes diàries, i crec que la mitjana dels nostres clients actuals és gastar sis o set mil pessetes cada dia; si hi arriba.

Hi ha altres fórmules per diversificar el negoci turístic. Podem reconvertir edificis de cara a un turisme que podríem anomenar "sanitari". Tant aquest turisme com el de negocis permeten mantenir un cert nivell de feina durant tot l'any i, a diferència del que tenim ara, seria un turisme que pagaria bé l'hotel però també faria servir tot l'entramat comercial de Mallorca. El turisme de negocis surt, va de compres, lloga cotxes, paga taxis i va repartint els doblers.

Podem, per tant, cercar un turisme d'alta rendabilitat, però aquí no es prenen decisions; només ens preocupen els quatre-cents mil llits que hem d'omplir cada any.

EL PARC TECNOLÒGIC

ONA - *Però aquesta diversificació que ens proposa no surt del camp turístic. Continuaríem essent una regió especialitzada en una Europa que, diuen, afavoreix l'especialització regional.*

Gual - Home! Jo estic molt d'acord amb el projecte de construir un parc tecnològic que manegen el conseller Forcades i la Universitat; i per aquest motiu he rebut moltes crítiques. Fins i tot el parc tecnològic pot ésser un complement econòmic. Si cerquem un model de parc tecnològic no tenim per què seguir el model de Niça. Hi ha gent que en sentir parlar de parc tecnològic es pensa que ens hem de posar a fabricar coses, i no és així: podem optar per un parc tecnològic amb centres de formació i reciclatge professional, aleshores els usuaris del parc també serien uns clients d'aquest entramat comercial de Mallorca. Pens que no hem de pensar en un parc tecnològic per a la producció d'elements sinó, com a màxim, en un parc de tecnologies de la comunicació.

Riera - Això lliga amb el que dèieu abans: hem de fer entendre que aquí tenim unes peculiaritats i que vivim una situació, almenys, tan especial com la que viuen altres trossos d'Espanya. Explicar aquestes qüestions, per exemple -com exposava Antoni Garcia- a propòsit del problema que el famós decret va crear entre els fixos-discontinus, és un treball que el Govern no ha assumit i que nosaltres, els socialistes, com a oposició intentam resoldre.

Aquesta peculiaritat l'hem de tenir clara també davant el parc tecnològic. No hem de copiar cap model sinó que hem de fer el nostre model, un model que s'acostaria més al d'Irlanda que no al de Niça. Irlanda s'acosta més a les nostres condicions d'entorn insular, a les nostres necessitats, etcètera.

ONA - *Quin és el model d'Irlanda?*

Riera - El parc tecnològic no hauria d'ésser un centre de producció sinó d'innovació tecnològica, molt lligat a la

universitat, on es fessin models competitius i es desenvolupassin sense arribar-los a produir. Hauria de ser un centre d'investigació punta en una sèrie de temes.

Gual -Tu ho saps més que jo, però la Universitat de les Illes Balears és la que té la millor infraestructura informàtica d'Espanya, segons tenc entès.

Riera -En aquests moments, la nostra universitat té la millor infraestructura informàtica per treballar en camps com els multimèdia. El que passa és que hauríem de muntar un parc tecnològic on es desenvolupassin, en sentit estricte, aquestes possibilitats.

Investigaríem, per tant, en ciències aplicades, no contaminants, que reuneixen una sèrie de condicions per al nostre entorn i que són aplicables en el sector de serveis dominant a les nostres illes. Això podria ser una alternativa al monocultiu turístic, que tant de bo que duri molts d'anys! Tenim totes les condicions per dur-ho a terme. Això, què implica? Implica estar al dia, viure al costat de la universitat, la font de ciència que un parc tecnològic, la font de desenvolupament, necessita. El parc significaria la implantació d'una sèrie d'indústries amb una gran unitat d'I+D que es beneficiaria de la infraestructura de la UIB, unes infraestructures caríssimes que serien la base de l'intercanvi entre l'empresa i la universitat.

ONA - Quin paper ha de tenir l'administració en aquest intercanvi?

Riera -Necessitam que la iniciativa privada jugui un gran paper en aquest procés. Les institucions, el que han de fer, és vetllar-ho i afavorir-ho... i creure-hi, entendre el que això significa, saber en què consisteix i escoltar els que en saben: la universitat.

ONA - Hi ha una disposició real del nostre empresariat per invertir en aquest projecte?

Riera - Hem de comparar amb la realitat, amb l'empresariat que tenim: els ho hem d'explicar i fer-los veure que el parc tecnològic és bo per a ells, encara que hem de saber que seran unes altres empreses les que se situaran al costat de la universitat; les grans companyies informàtiques.

ONA - Per tant, importarem capital.

Gual -Tradicionalment, les innovacions a les Balears no les hem fet nosaltres sinó que les han vengut a fer de fora. Varen ser els Tour Operators els que varen convertir aquestes illes en el centre turístic del Mediterrani, varen induir el fenomen avançant els doblers, provocant la inversió... i ja coneixem la història. Per tant, no esperem de l'empresariat balear que impulsi les innovacions. Coneixem algunes iniciatives de gent interessada a participar en aquesta empresa del parc tecnològic, però no és un fenomen massiu. Els nostres empresaris encara creuen en el benefici immediat.

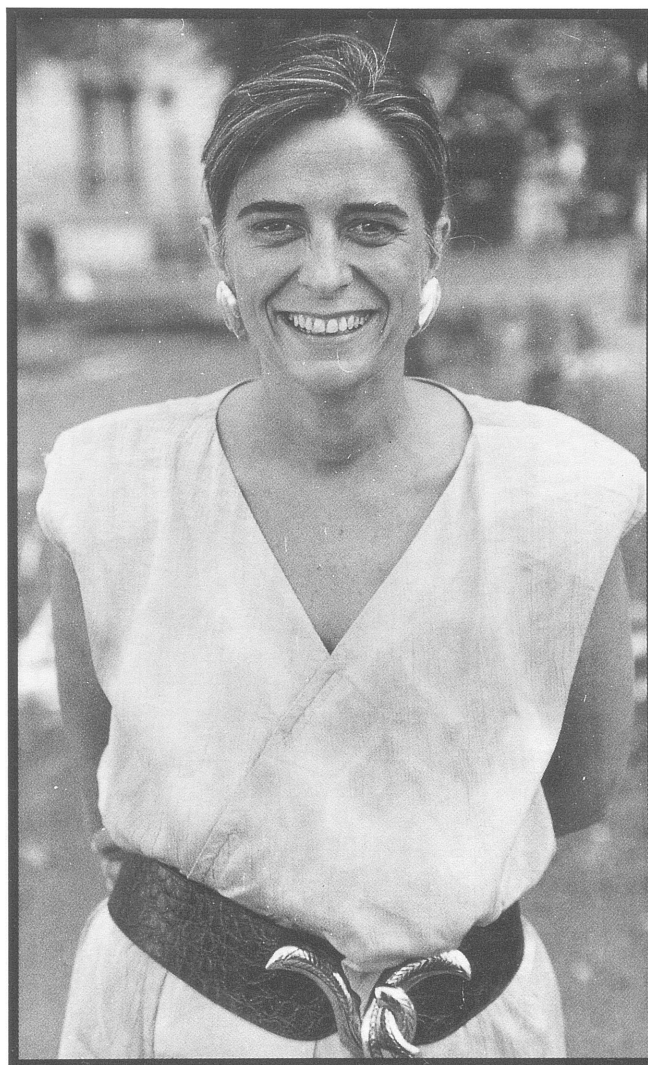
DESQUALIFICATS!

Garcia -Hi ha un tema interessant, consisteix a plantejar-nos com l'opció per parc tecnològic podria servir per qualificar el món empresarial i laboral mallorquí. Patim una gran manca de qualificació professional, no únicament en el sector turístic: un sector tan important com el de la construcció ha d'acudir als especialistes del continent cada vegada que requereix una feina delicada. El grau de deixadesa en la formació és increïble. A mi em sembla impossible que hi hagi tan poques escoles de formació i tan poc interès. L'administració hauria d'invertir més recursos en projectes de formació, però també és difícil convèncer l'empresariat de la importància d'aquests plans. Perquè la demanda potencial pot ser important: el casc antic de Palma qualsevol dia hauran de rehabilitar-lo a fons. Però després resulta que, a l'hora de remodelar un hotel, hem d'acudir als anglesos perquè en tot Mallorca no hi ha gent prou qualificada.

Gual -Però tu no creus que el problema no és únicament de doblers? Els pressuposts que s'han dedicat a formació són

importants. Però jo crec que aquests doblers que han rebut els sindicats i les patronals a compte de formació han servit més per reforçar el sindicat i la patronal que per a capacitar els treballadors.

Els doblers no basten: cal una actitud autocrítica i reconèixer aquesta manca de formació. Jo pertany a un sector empresarial molt autocrític -i ho demostra l'assistència massiva als cursos de formació-i pens que els sindicats, davant els treballadors, no són prou contundents en aquest aspecte. Pareix que tenen un

Teresa Riera: "No hem de copiar cap model, sinó que hem de fer el nostre"

cert temor a reconèixer davant els seus afiliats...
(parlen tots a la vegada)

ONA - *Hi ha hagut una al·lusió molt directa als sindicats:*
Antoni Garcia.

Garcia - Estic en desacord amb aquesta afirmació: els sindicats no hem fet un ús indegut dels doblers dels cursos de capacitació professional. Però puc afirmar que s'han gastat els duros amb molt poca eficàcia: la gent complementava el seu subsidi d'atur amb les beques de formació i assistia als cursos sense gaire profit perquè no hi havia cap mena d'avaluació dels resultats. No podem parlar de perfils professionals si fins avui mateix no hem rebut el d'hostaleria, després d'anys i anys de reclamar-lo. Per tant, d'ineficàcia, moltíssima!

ONA - *Teresa, el perfil dels treballadors mallorquins no respon gens ni una mica a la demanda d'un parc tecnològic: professionals sense qualificar, una societat amb un percentatge d'estudiants universitaris molt per sota dels nivells europeus, etcètera.*

Riera - La teva pregunta lliga amb una cosa que volia dir als meus dos interlocutors. Voleu dir que en un lloc que pateix una crisi turística bàsicament perquè els empresaris no han reinvertit en els seus propis hotels sinó que els han deixat caure, aquesta experiència històrica no pot ajudar al sorgiment d'una nova consciència empresarial, de grups de gent amb ganes de formar-se? De fet, són els bons professionals els que triomfen.

Gual - Els bons hotels estan plens, els bons restaurants funcionen; els dolents, estan buits.

QUINA DIVERSIFICACIÓ?

Riera - És que, en la qüestió del parc tecnològic, tenim molt avançat. La Universitat és puntera en aquests temes i tenim una sèrie d'empreses que han demanat per instal·lar-se aquí perquè

tenen una universitat al costat, un bon clima i un entorn meravellós. Això ho hem d'aprofitar.

ONA - *Vol dir que s'han sabut explicar, els beneficis d'aquesta política? A Lluçmajor, on s'ha instal·lat un simulador de vol de la British Caledonian, molta de gent veu que els llucmajorers no hi treballen, encara que -això sí- tothom admet que l'empresa pot haver aportat un interessant intercanvi tecnològic amb la UIB.*

Riera - Espera! Això vol dir: primer, que vénen els pilots de quantitat de companyies aèries a entrenar-se aquí. Després, tothom sap on és Mallorca perquè tenim un simulador boníssim i, finalment, tenim sol·licitada la titulació universitària corresponent perquè la nostra gent pugui treballar en instal·lacions d'aquest tipus. Només és positiu, això.

ONA - Però no feim altra cosa que mantenir el monocultiu turístic: Importam tècnics i tecnologia i els pilots vénen, fan els seus exercicis i, després, consumeixen.

Riera - Però els serveis són importantíssims a la nostra illa.

Gual - Aquesta visió dels fets és fruit d'una imatge infantil del progrés que tots hem après. Per a molts, el desenvolupament i la riquesa han estat l'equivalent de xemeneies, fum i vies de tren. Però això ja no és així. Avui el progrés va en bata blanca. No passa res si a Lluçmajor no hi queda un duro, l'important és que els doblers circulin i que Mallorca sigui un focus d'atracció. I no cerquis més diversificació que aquesta que comentam.

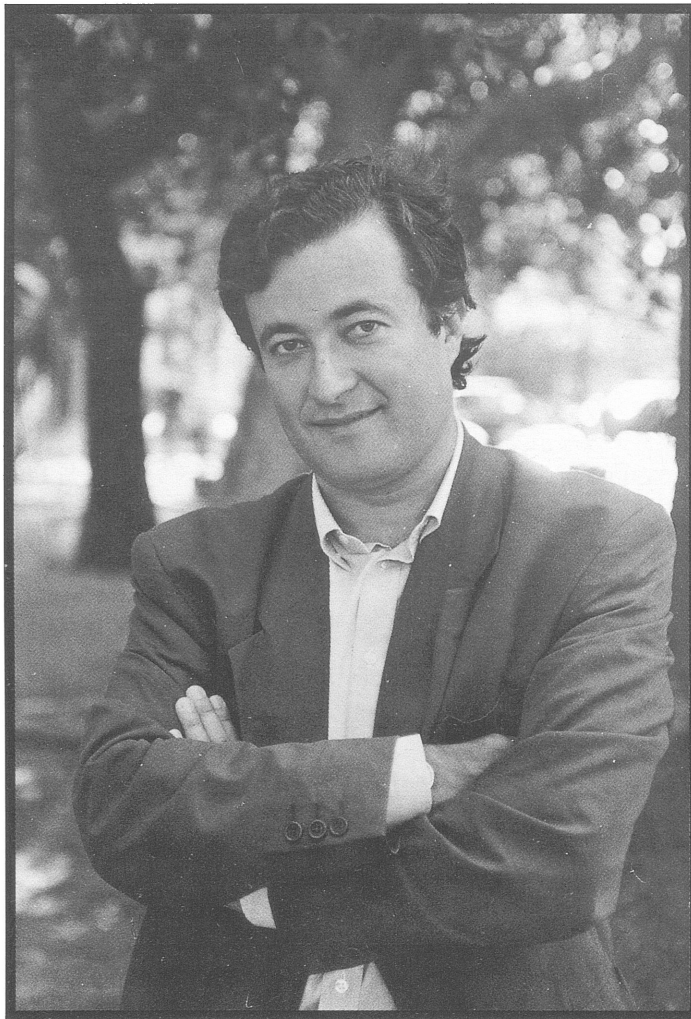
ONA - *Veig més cambrers que bates blanques. Mantenim, millorant-ho, allò que ja tenim: el turisme.*

Garcia - Tot el que és millorar el turisme és bo. Per ventura no tendrem altra sortida.

Gual - Per a mi un monocultiu seria continuar amb la pretensió de mantenir

els alemanys i els britànics torrant-se a les platges i engatant-se. Això s'ha acabat! Fins aquí crec que hi ha un consens, ara bé, no cerquis gaire més. Els nostres atractius són la posició geogràfica, l'entorn, el clima i les comunicacions. I és una bona notícia tenir clients que guanyen un milió de pessetes cada més.

Perquè, no anem de berbes, aquí no hi ha fàbriques i podem oblidar-nos de l'agricultura. Els agricultors acabaran subvencionats com a conservadors del paisatge i no m'estranyaria gens que els industrials del calçat que

Joan Gual: "Europa és el futur de les Balears"

sobrevisquin traslladassin la producció al nord d'Àfrica mentre mantenen aquí els centres de disseny, tal vegada vinculats al parc tecnològic. Per tant, de monocultiu, res!

"LA UIB ÉS UNA UNIVERSITAT INVESTIGADORA"

ONA - Hi ha el perill d'importar bates blanques mentre nosaltres aportam l'allotjament i la diversió?

Riera - No! Els científics que vendrien aquí produirien aquí, i aquest producte es vendria a l'exterior. Això és absolutament bo per a les Illes, no només en l'aspecte turístic sinó en el de producció i desenvolupament.

Gual - Seminaris, palaus de congressos, simuladors de vol, parcs tecnològics... tot això du gent, tot això és positiu.

Riera - Però encara és futurologia. En aquests moments, la nostra universitat s'està definint com un centre eminentment investigador. Tenim les condicions bàsiques: pocs alumnes, un professorat que pot dedicar més hores a la investigació i un entorn magnífic que atreu molts de professors americans cap aquí durant els seus anys sabàtics.

UN PLA ESTRATÈGIC PER A LES BALEARS.

Garcia - Mentrestant, per falta de qualificació professional dels nostres treballadors podem perdre l'enorme potencial econòmic que hi ha darrera de les tasques de rehabilitació dels molts edificis construïts a Mallorca. Quan es facin les inversions necessàries pot resultar que els treballadors d'aquí siguin incapaços de respondre al repte i hàgim d'importar mà d'obra especialitzada. Per no haver duit una política de formació professional adequada importàrem atur i exportàrem capitals.

Gual - De fet, han estat empreses de fora les que han fet moltes d'obres finançades amb doblers públics: millora de zones turístiques, carreteres...

Garcia - Que han atret inversions importantíssimes.

Gual - El món empresarial, a conseqüència del POOT, ha tornat donar mostres d'enfrontament entre sectors. Aquí encara no hem après a asseure'ns a la taula per a posar-nos d'acord. Tots els plantejaments de futur que han sortit al llarg d'aquesta

conversa podrien discutir-se com a part d'un Pla Estratègic de Balears. Però encara no hi ha ningú que sigui capaç de tirar endavant una iniciativa d'aquest gruix.

UNA SOCIETAT CIVIL CAPTIVA

ONA - Pareix que el partit governant a les Balears té una gran prevenció ideològica contra tot allò que soni a planificació.

Gual - No ho sé. Un Pla Estratègic és un instrument de debat dels més amples que hi pugui haver. En conec alguns, el de Birmingham, el de Barcelona, on han treballat conjuntament l'administració i tota la societat civil. Qualsevol Pla Estratègic que no estigui impulsat per tota la societat civil i que no sigui

un marc de consens fracassarà, perquè es limitarà a ser l'inventari de les aspiracions d'una administració o d'un grup. Jo voldria un Pla Estratègic duit des de la societat civil. I això a Espanya és un repte pendent. Hem pogut passar d'un estat autoritari, amb una economia protegida, a un estat democràtic, però la societat civil encara és captiva, no és la protagonista del debat.

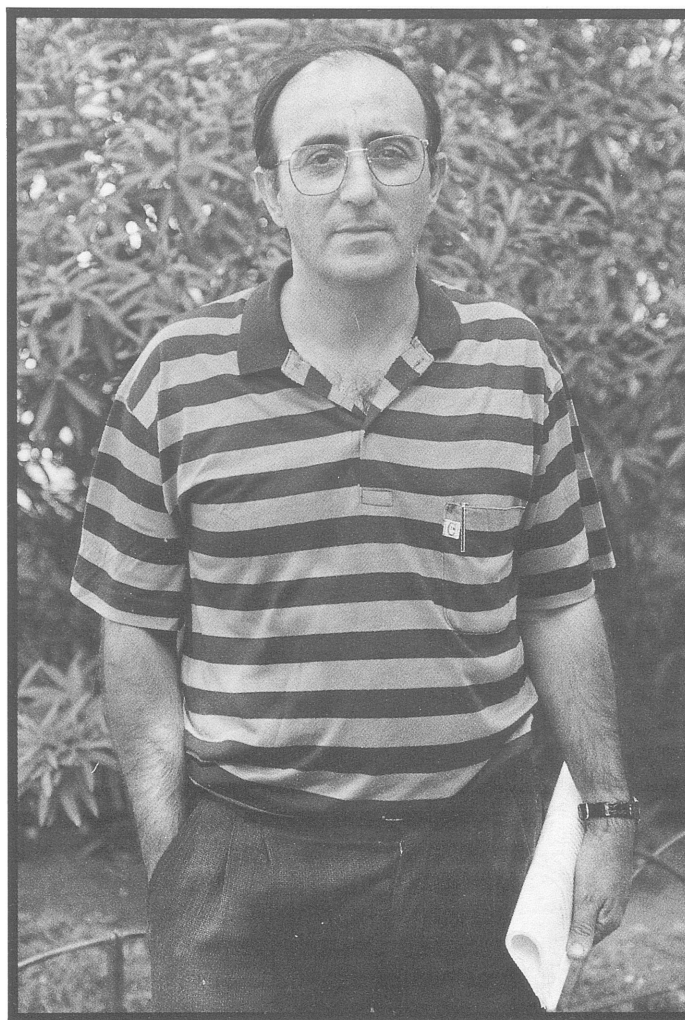
Riera - Això és una qüestió de maduresa democràtica, es resoldrà amb els anys.

Gual - Els sindicats, les patronals i la premsa són captives.

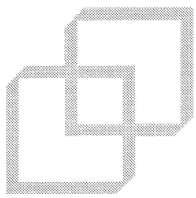
Riera - Jo crec que sí, que des del Govern Balear i el partit majoritari hi ha prevenció contra tot allò que signifiqui delimitar el terreny de joc: la norma és que no hi hagi límits i així tots anirem fent!

Garcia - Hi estic totalment d'acord. Perquè aquí no hem sabut ni convocar un Consell Econòmic i Social, que és el primer instrument de debat social.

Gual - Jo crec que l'administració espanyola, governi qui governi, no és a favor dels consells econòmics i socials. I això no depèn dels partits, és general. A Calvià, per exemple, n'organitzaren un: la idea era bona, però no ha destacat per les seves propostes. No els donen pista, als consells econòmics i socials. I la nostra societat civil encara és a anys llum de la francesa. ■

Antoni Garcia: "Europa neix plena de mancances"

FUNDESCOOP
Fundación
para el Desarrollo
del Cooperativismo
y la Economía Social

FUNDESCOOP

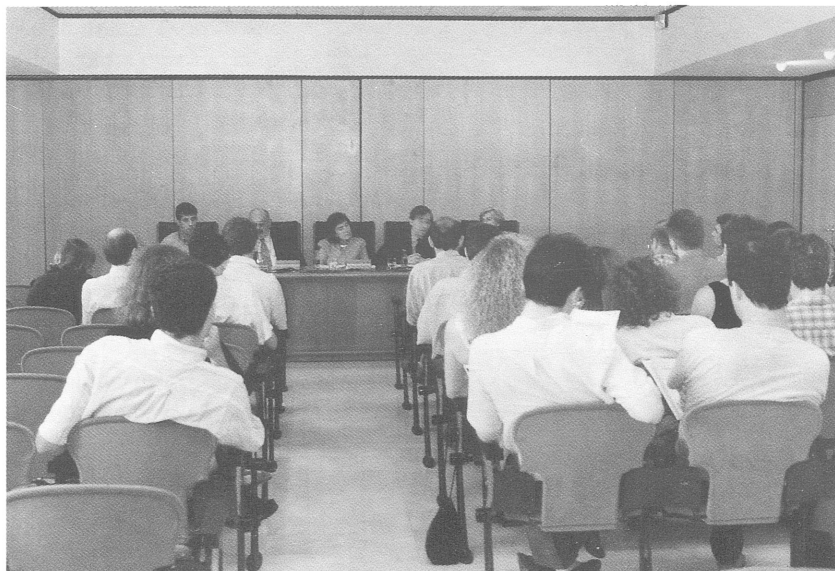
Clausura del curs de Gestió de Recursos Naturals i Avaluació dels Impactes Ambientals

Devuit professionals, graduats en medi ambient

Devuit universitaris s'han graduat en Gestió de Recursos Naturals i Avaluació de l'Impacte Ambiental, en un curs de mil cinc-centes hores, que s'ha desenvolupat durant dos anys i que va ser dirigit pel geògraf Bartomeu Barceló. Es tractà d'un curs

(enginyer, promotor d'Ecotècnia), el professor O'Coonor (Universitat d'Auckland, Neozelanda), Straten (Universitat de Tillburg, Holanda) i un llarg etcètera. Paral·lelament, tal com ja vàrem informar en passades edicions d'ONA, es desenvolupà un cicle de conferències obertes al públic, que tengueren com a escenari les sales del BBV de Palma i que suposaren un notable èxit de públic.

Com hem dit, l'acte de cloenda se celebrà a la Sala de Plens de l'Ajuntament de Calvià. Va ser presidit per la batlesa en funcions Imma Cabiscot i pel subdirector de la Universidad Internacional Menéndez Pelayo, Carlos González de Heredia, així com pel director del curs, Bartomeu Barceló i per la directora de FUNDESCOOP a les Balears, Sinfo García. Durant l'acte es parlà de la necessitat de la societat balear de donar entrada a professionals especialitzats en la gestió dels recursos naturals. Bartomeu Barceló afirmà en aquest sentit que "ens falten professionals qualificats per fer front de manera integral a la complexa xarxa de ciències que es mouen en aquest entorn".

Acte de clausura del Curs de Gestió de Recursos Naturals

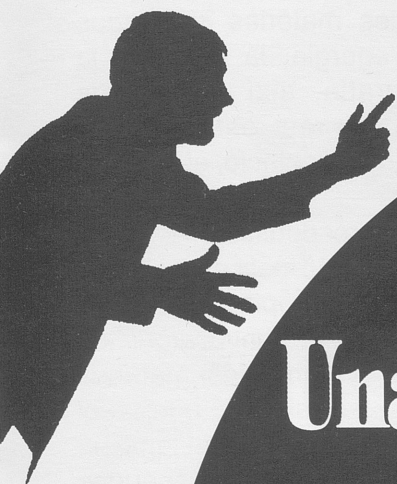
subvencionat pel Fons Social Europeu, el Govern Balear i l'ajuntament de Calvià, que ha organitzat FUNDESCOOP. A l'acte de cloenda, celebrat a començament d'estiu a la Sala de Plens de l'Ajuntament, es posà de relleu la importància que ha tenguut aquest curs i, sobretot, les repercussions que pot tenir en el futur després de preparar intensament nous professionals perfectament capacitats per fer front a les múltiples problemàtiques que la protecció de l'entorn i del medi ambient creen a la societat actual.

El curs ha significat un considerable esforç d'organització, atès que hi han participat els millors especialistes en la matèria, entre els quals es pot esmentar Josep Bru (seminari d'Estudis d'Impacte Ambiental), Joan Calç (catedràtic d'Estructura Econòmica), Josep Puig

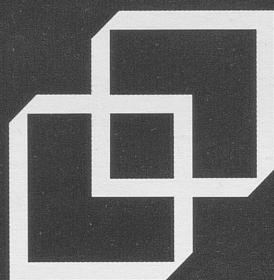

Presidència de l'acte de cloenda

**ÚNIC PROGRAMA ADEQUAT A LES
NECESSITATS DE LES COOPERATIVES**

**Una solució informàtica
a la liquidació de l'Impost
de Societats Cooperatives**

FUNDESCOOP

**Texte interactiu sobre
"El nou Règim Fiscal
de les Cooperatives"**

P.V.P. 27.550 ptes.

**PROMOCIÓ ESPECIAL
A COOPERATIVES:
17.550 ptes.**

Fa dos anys iniciaren el curs vint universitaris, dels quals finalment se n'han graduat devuit. "Són -afirmà Barceló- com metges de medicina general, capaços d'analitzar la major part dels problemes quotidians,

tant dins l'òrbita privada com dins la institucional, per detectar els símptomes de les nombroses malalties mediambiental de la nostra societat".

Han estat 1.500 hores, en jornades de sis hores, amb un total de setanta diferents conferenciant i professors. Entre les matèries impartides destaca l'ecologia, l'energia, la química, la biologia i l'oceanografia, així com altres temàtiques d'índole més estrictament geogràfica com són ara la població, el turisme, l'urbanisme... etcètera.

Segons afirmaren els responsables del curs és difícil que aquest es pugui repetir en pròximes edicions a causa de la seva pròpia complexitat, però sí hi ha en projecte la convocatòria de nous estudis relacionats amb les matèries impartides en aquesta ocasió. En qualsevol cas, cal destacar que s'ha comptat amb el suport acadèmic de la Universidad Menéndez y Pelayo, el rector de la qual, Ernest Lluc va ser un dels conferenciant.

Bartomeu Barceló, director del curs

Nou Curs de Direcció Empresarial organitzat per FUNDESCOOP

Aquest mes de setembre FUNDESCOOP posarà en marxa tres cursos de gestió empresarial en col·laboració amb l'INEM, entre els quals destaca -com a novetat davant altres edicions- el Curs de Direcció Empresarial de 350 hores, la finalitat del qual és preparar professionals capaços d'afrontar la direcció d'empreses en un món cada vegada més competitiu.

Aquest curs impartirà ensenyament de comptabilitat, direcció empresarial, recursos humans, marketing, societats, dret laboral i seguretat social.

D'altra banda FUNDESCOOP inicia també el Curs de Gestió Empresarial (200 hores) i el Curs de Gerent de PYME -petita i mitjana empresa- (500 hores).

Tots aquests cursos són totalment gratuïts i homologats per l'INEM. Per a més informació adreçau-vos a FUNDESCOOP, carrer Sant Miquel 68 A-5è de Palma, a les oficines de l'INEM o cridau per telèfon al número 72 72 58.

